

ФАКТИ

ПРО НІМЕЧЧИНУ

Зовнішня політика · Суспільство · Наука · Економіка · Культура

Факти про
Німеччину

3МІСТ

ОДНИМ ПОГЛЯДОМ

Федерація держава	6
Герб і Символи	8
Демографія	10
Географія і Клімат	12
Парламент і Партиї	14
Політична система	16
Федеральний уряд	18
Видатні німці	20

ДЕРЖАВА І ПОЛІТИКА

Успішні реформи	22
Федеральна держава	26
Активна політика	30
Різnobічна участь	32
Політичний Берлін	34
Жива культура пам'яті	36

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Цивільна сила перетворень	38
Заради миру й безпеки	42
Поборник європейської інтеграції	46
Захист прав людини	50
Партнер, відкритий для мереж	54
Стабільний розвиток	56

ЕКОНОМІКА І ІННОВАЦІЇ

Потужна економіка	58
Глобальна дійова особа	62
Провідні ринки та інновації	66
Стабільна економіка	70
План дій цифрової епохи	72
Цінний торговельний партнер	74
Привабливий ринок праці	76

ДОВКІЛЛЯ І КЛІМАТ

В авангарді кліматичної політики	78
Ініціатор кліматичної співпраці	82
Проект покоління «Переворот в енергетиці»	84
«Зелені технології» – галузь майбутнього	88
Енергетичний переворот	90
Життєво необхідне багатство	92

ОСВІТА І НАУКА

Потужний осередок науки	94
Динамічна територія вищів	98
Амбітні провідні дослідження	102
Наука, об'єднана мережею	106
Активна наукова політика за кордоном	108
Дослідження за екстремальних умов	110
Приваблива шкільна система	112

СУСПІЛЬСТВО

Розмаїття, що збагачує	114
Регулювати імміграцію	118
Плюралістичні форми співжиття	122
Активне громадянське суспільство	126
Міцна соціальна держава	128
Дозвілля й подорожі	130
Вільне віросповідання	132

КУЛЬТУРА І ЗМІ

Життєво активна культурна нація	134
Інновативна креативна економіка	138
Культурний діалог	140
Відкриті світові позиції	142
Бурхливі зміни мас-медіа	146
Захоплива світова спадщина	150
Приваблива мова	152

СТИЛЬ ЖИТТЯ

Багатоманітна країна	154
Міська якість життя	158
Сталий туризм	160
Спортивні випробування	164
Варто побачити в Берліні	168
Спокійне насолодження	170

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЗЧИК	173
---------------------	-----

ВИХІДНІ ДАНІ	176
--------------	-----

ПЕРЕДМОВА

Що характерне для політики, економіки, суспільства, науки й культури в Німеччині? «Факти про Німеччину» запрошуєть познайомитися з сучасною і відкритою світові країною. Цей довідник пропонує глибокі базисні знання та допомагає зорієнтуватися, бо був розроблений якраз для зарубіжних читачів. «Факти про Німеччину» своїми дев'ятьма розділами сприяють кращому розумінню німецького суспільства і демонструють, які моделі та рішення обговорюються в цей час суспільних і політичних змін. Повністю перероблене видання роз-

глядає передусім сучасні теми – історичні та інституційні взаємозв'язки перенесені на другий план. Для того, щоб підвищити інформаційну цінність текстів, їх було збагачено актуальним фактичним матеріалом.

З метою розширення «Фактів про Німеччину» долучено великий цифровий додаток, який доповнює теми, викладені коротко в друкованому виданні, в інтернеті. Нова ком'юнітет «Фактів про Німеччину», куди вас широко запрошуюмо, має водночас розвивати діалог та сприяти обміну думками. ■

Знайомитися з Німеччиною і відчути її – разом з кросмедійними «Фактами про Німеччину»

РОДИНА «ФАКТІВ»

Погляд углиб: Оглядові інформаційні тексти дозволяють швидко орієнтуватися в актуальній тематиці розділу.

Тема: Спеціалізовані тексти з великою кількістю фактів поглинюють обізнаність і розширяють класифікацію найважливіших аспектів.

Панорама: Детальні графічні матеріали доповнюють розділ і роблять його матеріал більш наукним.

ДОВІДНИК

Нове видання довідника «Факти про Німеччину» пропонує в дев'ятьох розділах різні підходи до ознайомлення з сучасною Німеччиною. Кожен з дев'яти розділів починається з того, що «Погляд углиб» знаходить спочатку з основною інформацією теми. Потім тематично поглиблено розглядаються різні аспекти. Крім того, кожен розділ містить багато вказівок щодо подальших каналів інформації, а також кросмедіальні посилання.

- Пропонується 19 мовами
- Дев'ять розділів
- Різні інформаційні рівні
- Подальші посилання
- Важливі дійові особи з усіх тем
- Команди print-to-web за допомогою додатків розширеної реальності

ФАКТИ ДЛЯ ДОРОСЛОЇ МОЛОДІ

Як доросла молодь може познайомитися з Німеччиною? Як вони відчувають країну, що повинні знати люди з високим потенціалом?

Нова книжка «Фактів для молоді» на своїх 76 сторінках дає інформативний погляд і в інтернеті.

facts-about-germany.de

facts-about-germany.de:

Сучасний дизайн поєднується з концентрованою інформацією.

DIGITAL

Абсолютно по-новому розроблені інтернет-сторінки **facts-about-germany.de** є основовою широкосяжної мультимедійної цифрової пропозиції. Крім того, респонзивний дизайн дозволяє оптимальний розгляд на цифрових гаджетах. До «Родини «Фактів» належать також версії E-Paper та E-Reader. Інформаційні можливості на сторінці **facts-about-germany.de** динамічно розвиваються на всіх каналах, регулярно доповнюються й обновляються.

- Пропонується 19 мовами
- Відео та інтерактивна графіка
- Додатковий розділ «Історія Німеччини»
- Широкосяжна фонова інформація
- Регулярне змістовне доповнення важливої політичної, суспільної та культурної тематики

ВІДЕО АР APP

Додатковий цифровий матеріал

1. Завантажте у App Store безкоштовний додаток „AR Kiosk“ на ваш гаджет. „AR Kiosk“ можна одержати на iTunes і Google Play.
2. Вмикайте додаток і тримайте свій смартфон або планшет над іконкою Video і AR App (сторінки 23, 39, 59, 79, 95, 115, 135, 155). За цими сторінками розташовані додаткові цифрові матеріали.
3. Після того, як App упізнає картинку, автоматично відкриється бонусний матеріал.

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО НАШОЇ КОМ'ЮНІТІ

Хто хоче більше дізнатися про Німеччину та завжди бути в курсі, може підключитися до нової „Tatsachen ueber Deutschland-Community“. Учасники цієї мережі одержуватимуть зокрема ексклюзивно „Tatsachen-Newsletter“ («Новини «Фактів»). Реєстрація на веб-сторінці.

ОДНИМ ПОГЛЯДОМ

Федерацівна держава • Герб і символи •

Демографія • Географія і клімат • Парламент і партії •

Політична система • Федеральний уряд • Видатні німці

ФЕДЕРАТИВНА ДЕРЖАВА

Німеччина – федерацівна держава. Як федерація, так і 16 федеральних земель мають свої компетенції. Відповідальність за такі сфери, як внутрішня безпека, школи, вищі навчальні заклади, культура, а також місцеве самоврядування несуть землі. Водночас адміністрації земель реалізують не лише власні закони, але й закони федерації. Уряди федеральних земель шляхом свого представництва у Бундесраті беруть безпосередню участь у законотворчості федерації.

Федералізм у Німеччині набагато більше, аніж державна система – від відображення децентралізовану культурну й економічну структуру країни та має глибоке коріння в традиціях. Okрім своєї політичної функції землі також становлять взірець яскраво вираженої регіональної самобутності. В Основному законі в 1949 році було визначено місцну позицію земель; після возв'єднання країни в 1990 році

було утворено п'ять нових федеральних земель: Бранденбург, Мекленбург-Передня Померанія, Саксонія, Саксонія-Ангальт і Тюрингія. Найбільше населення – 17,6 мільйона – має Північний Рейн-Вестфалія, Баварія зі своєю територією 70 550 квадратних кілометрів – найбільша за площею, а Берлін, столиця країни, посідає перше місце за густотою населення на квадратний кілометр – 3838 чоловік. Особливими є три міста-федеральні землі. Їхня територія розповсюджується на три великі міста – Берлін, Бремен і Гамбург. Найменша федераційна земля – Бремен: 419 квадратних кілометрів і 657 000 мешканців. Баден-Вюртемберг належить до найпотужніших в економічному сенсі регіонів Європи. Земля Саар після Другої світової війни була частково суверенною країною під протекторатом Франції і лише 1 січня 1957 року була включена як десята федераційна земля до складу тодішньої федераційної території. ■

16 федера́льни́х земе́ль

ФЕДЕРАЛЬНИЙ ОРЕЛ

Найтрадиційнішим символом німецької держави є федеральний орел. Федеральний президент, Бундесрат, Федеральний конституційний суд і Бундестаг користуються цим символом, оформленням по-різому. Федерального орла у різних виглядах можна також побачити на монетах і футбольках національних команд німецьких спортивних клубів.

Основний закон

Прийнятий 1949 року в Бонні Основний закон з початку вважався тимчасовим. Після возз'єднання в 1990 році його визнали як остаточну конституцію. 146 статей Основного закону виці всіх інших німецьких правових норм і визначають основні рішення державної системи й цінностей.

Пропор

Основний закон встановлює фарбами федеральногопрапора чорну, червону й золоту. Тим самим він продовжив у 1949 році традиції прапора першої німецької республіки 1919 року. Націонал-соціалісти відмінили його і замінили на свастику.

Національне свято

3 жовтня як День німецької єдності був визнаний законним святом Німеччини в Договорі про об'єднання. До речі, День німецької єдності – єдине законне свято, врегульоване федеральним законодавством.

Грошова одиниця

31 січня 2002 року євро став у Німеччині єдиним платіжним засобом. Він замінив запроваджену в 1948 році німецьку марку. Європейський центральний банк (ЄЦБ) розташований у фінансовій столиці Німеччини – Франкфурті-на-Майні.

Домен

Домен .de найбільше розповсюджений у Німеччині і найлюбленіший прив'язаний до назви країни домен у всьому світі. Через міжнародний телефонний код +49 можна з'єднатися через стаціонарну телефонну мережу або мобільні телефони з 99,9 відсотками німецьких домогосподарств.

Національний гімн

Німецький національний гімн складається винятково з третьої строфи «Пісні німців» Гайнріха Гофмана фон Фаллерслебена (1841 р.). Музику до гімну написав Йозеф Гайдн у 1796/97 р.

The musical score consists of six staves of music for a single voice. The key signature is one flat (G minor). The time signature is 2/4. The lyrics are written in German, corresponding to the third stanza of the national anthem. Red ink is used to highlight specific notes and musical markings like fermatas and grace notes.

Ei - nig - keit und Recht und Frei - heit
Da - nach lasst uns al - le stre - ben

für das deut - sche Va - ter - land!
brü - der - lich mit Herz und Hand!

Ei - nig - keit und Recht und Frei - heit

sind des Glü - ckes Un - ter - pfand.

Blüh im Glan - ze die - ses Glü - ckes,
blü - he, deut - sches Va - ter - land!

ДЕМОГРАФІЯ

Для демографічного розвитку характерні такі тенденції: низький рівень народжуваності, зростання тривалості життя і старіння населення. Найвища народжуваність спострігдалася в Німеччині в 1964 році – 1,357 мільйона новонароджених; з тих пір країна перебуває в негативній тенденції (у 2014 році було 715 000 новонароджених). З 1975 року кількість дітей з невеликими коливаннями становить 1,3 на одну жінку. Тож покоління дітей вже протягом 35 років майже на третину менше, ніж покоління батьків – группа п'ятдесятірічних удвічі більша, аніж группа новонароджених. Водночас зростає тривалість життя: у чоловіків вона становить в середньому 77 років, у жінок – 82 роки.

Демографічні зміни з серйозними наслідками для економічного розвитку та соціальних систем трохи полегшуються внаслідок імміграції. 20,3 відсотка жителів Німеччини (16,4 мільйона) мають міграційне коріння. З них 9,2 мільйона є власниками німецького паспорта, 7,2 мільйона – іноземці. Представники чотирьох національних меншин вважаються «старожилами» і їх особливо захищають та підтримують: це данська меншина (50 000 осіб), фризька етнічна группа (60 000) у Північній Німеччині, лужицькі серби (60 000), що мешкають уздовж німецько-польського кордону, а також німецькі сінті й рома (70 000). ■

ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ

82 роки / 77 років

Жінки

Чоловіки

ІММІГРАНТИ 2013

1 226 000

ЕМІГРАНТИ 2013

789 000

ДОМОГОСПОДАРСТВА

40,2 млн.

НАСЕЛЕННЯ

81,2 млн.

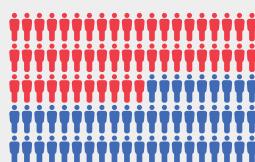
СПІВВІДНОШЕННЯ СТАТЕЙ

41,4 млн.

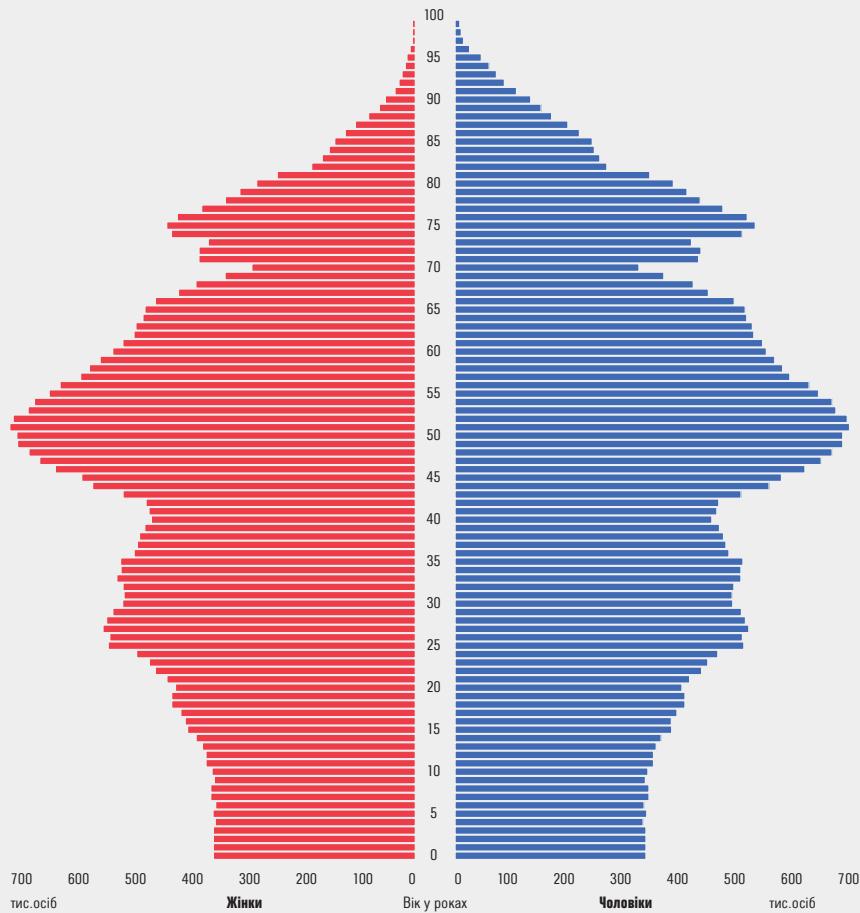
жінок

39,8 млн.

чоловіків

ВІКОВА СТРУКТУРА

ГЕОГРАФІЯ І КЛІМАТ

Німеччина розташована в центрі Європи. Вона межує з дев'ятьма країнами. Жодна інша європейська держава не має стільки сусідів. На півночі Німеччина має вихід до Балтійського й Північного морів. На півдні вона межує з Альпами. Найвища вершина – Цугшпітце висотою 2962 метри, розташована в Баварії. Найнижча точка на суші – на 3,54 метра нижче рівня моря біля громади Ноєндорф-Заксенбанде у федеральній землі Шлезвіг-Гольштайн. Зі своєю площею у 357 340 квадратних кілометрів Німеччина – четверта за розмірами країна Європейського Союзу (ЄС) після Франції, Іспанії та Швеції. Майже третина її площі вкрита лісом. Озера, ріки та інші водойми становлять понад 2 відсотки її території. Найдовша річка – Рейн. На південному заході він утворює кордон між Німеччиною та Францією, далі на північ на його берегах розташовані міста Бонн, Кельн і Дюссельдорф. Ельба, друга за величиною ріка, з'єднує Дрезден, Магдебург і Гамбург і впадає в Північне море.

В Німеччині помірний клімат. У липні середня температура становить близько 21,8 градуса Цельсія, мінімальна – майже 12,3 градуса. В січні середньомісячна температура становить близько 2,1 градуса, найнижча – мінус 2,8 градуса. Найвища температура з початку метеорологічних досліджень була зареєстрована 5 липня 2015 року в Кітцингені-на-Майні – плюс 40,3 градуса Цельсія. ■

РОЗТАШУВАННЯ

Центральна Європа

ТЕРИТОРІЯ

357 340 км²

СТОЛИЦЯ

Берлін

891,70 км²

СОНЯЧНІ ГОДИНИ
1670

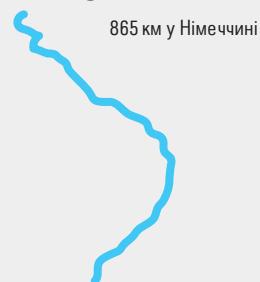
ДОЩІ
729 л/м²

МОРСЬКИЙ ШЕЛЬФ
1200 км

НАЙДОВША РІЧКА
Рейн

ПЛОЩА ЛІСІВ
114 191 км²

НАЙВИЩА ГОРА
Цуґшпітце

2962 м

ПАРЛАМЕНТ І ПАРТІЇ

Німецький Бундестаг обирають кожні чотири роки громадяни, які мають право голосу і досягли 18-річного віку, на вільних, таємних і прямих виборах. Бундестаг – це німецький парламент. Половина з мінімум 598 мандатів Бундестагу надходить внаслідок виборів за земельними списками партій (т. зв. другі голоси), а інша половина внаслідок виборів окремих кандидатів у 299 виборчих округах (т. зв. перші голоси). У німецькій виборчій системі окремій партії важко самостійно утворити уряд – як правило, це відбувається внаслідок коаліцій. Щоб не ускладнювати створення більшості через присутність маліх і найменших партій, є перепона для входження до Бундестагу – прохідний бар'єр у п'ять процентів. Зазраз у Бундестазі представлені п'ять партій: ХДС, ХСС, СДПН, Ліва і Союз 90/Зелені. В Бундестазі ХДС і її партія-посестра ХСС, яка обирається лише в Баварії, створюють спільну фракцію від часу обрання першого Бундестагу в 1949 році. Вільна Демократична партія (ВДП) не подолала на виборах 2013 року п'ятівідсоткового бар'єру і вперше з 1949 року не представлена в Бундестазі. Нинішній Федеральний уряд створений коаліцією ХДС/ХСС і СДПН, Д-р Ангела Меркель (ХДС) – Федеральний канцлер, Зігмар Габріель (СДПН) – віце-канцлер, а Д-р Франк-Вальтер Штайнмайєр (СДПН) – Федеральний міністр закордонних справ. Партії Ліва та Зелені належать до парламентської опозиції. ■

Партії

CDU

Християнсько-демократичний союз

Німеччини (ХДС)

457 488 членів

Результат виборів 2013 р.: 34,1 відсотка

Соціал-демократична партія

Німеччини (СДПН)

459 902 членів

Результат виборів 2013 р.: 25,7 відсотка

DIE LINKE.

Ліва

60 547 членів

Результат виборів 2013 р.: 8,6 відсотка

Союз 90/Зелені

60 329 членів

Результат виборів 2013 р.: 8,4 відсотка

Християнсько-соціальний союз (ХСС)

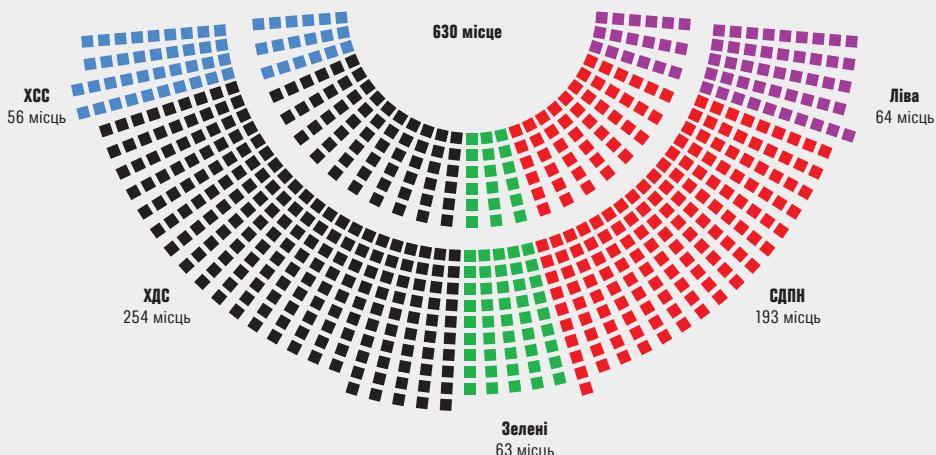
146 536 членів

Результат виборів 2013 р.: 7,4 відсотка

Бундестаг

Бундестаг налічує щонайменше 598 депутатів.

Також до нього зараховуються, як правило, так звані мандати на переуступку прав і компенсаційні мандати.
Обраний у 2013 році Бундестаг налічує 630 депутатів.

Бундесрат

Бундесрат є одним з п'яти постійних конституційних органів, представництвом земель. До Бундесрату належать 69 представників земельних урядів. Кожна земля має щонайменше три голоси, найбільш населені землі – до шести

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА

Федеральний президент за протоколом є найвищою представницькою особою в Німеччині. Другим за протоколом іде президент Німецького Бундестагу. Заступником Федерального президента є президент Бундесрату – посада, яку посідає по черзі протягом року прем'єр-міністр однієї з федеральних земель. Посадою з найбільшою можливістю політичного впливу є посада Федерального канцлера. Президент Федерального конституційного суду також належить до високих представників Німеччини. ■

Йоахім Гаук, нар. 1940, безпартійний, Федеральний президент з березня 2012 року

Д-р Ангела Меркель, нар. 1954, ХДС, Федеральний канцлер з листопада 2005 року

Д-р Норберт Ламмерт, нар. 1948, ХДС, президент Бундестагу з 2005 року

Д-р Андреас Фоскуле, нар. 1963, президент Федерального конституційного суду

Народ

Виборче право має кожен громадянин Німеччини віком від 18 років. Депутати обираються на основі загальних, прямих, вільних, рівних і таємних виборів.

обирає

Земельні парламенти

Земельні парламенти обираються, як правило, на п'ять років. Їхні повноваження та організацію регулюють земельні конституції.

обирає

утворюють

обирають

земельні уряди

Земельні уряди обираються земельними парламентами шляхом таємного голосування і можуть бути зняті ними.

утворюють

Бундестаг

Парламент обирається на чотири роки й налічує 598 депутатів, потім додаються ще «переважаючі» та компенсаційні мандати. Бундестаг займається законотворчістю й контролює уряд.

обирає

Федерального канцлера

Канцлера обирають у Бундестазі таємним голосуванням. Він визначає напрямки політики та очолює кабінет міністрів.

пропонує склад

пропонує склад

До уряду входять Федеральний канцлер і Федеральні міністри. Кожен міністр керує своїм відомством на власну відповідальність.

Федеральні збори

Федеральні збори скликаються винятково для виборів Федерального президента та обирають його таємним голосуванням на термін у п'ять років.

утворює

обирає

призначає

призначає

Бундесрат

Палата земель складається з 69 членів, відряджених земельними урядами. У багатьох сферах закони мають бути схвалені Бундесратом.

обирають

обирає

обирає

Федеральний конституційний суд

До складу суду належать 16 суддів. Половина складу обирається двома третинами голосів Бундестагу, друга половина – двома третинами Бундесрату.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД

Федеральний канцлер і федеральні міністри утворюють Федеральний уряд або кабінет міністрів. Поряд із директивною компетенцією канцлера діє також відомчий принцип, за яким міністри самостійно керують своїм відомством у рамках директив, а також принцип колегіальності, за яким Федеральний уряд у разі спірних питань вирішує їх на засадах більшості голосів. До Федерального уряду входять 14 фахових міністерств і керівник Відомства Федерального канцлера. Федеральні міністерства – найвищі відомства держави. Основний закон формулює особливу роль канцлера: «Федеральний канцлер визначає основні напрямки політики й несе відповідальність за це.» У Відомстві Федерального канцлера та Федеральних міністерствах працює близько 18000 співробітників. Особливо великими міністерствами в персональному сенсі є Федеральне міністерство закордонних справ і Федеральне міністерство оборони. Вісім міністерств мають свій основний офіс у Берліні, шість міністерств – у федеральному місті Бонні. Всі міністерства мають службові офіси в обох цих містах. ■

Федера́льні мініст́ерства

Федера́льне мініст́ерство

економіки й енергетики

→ bmwi.de

Федера́льне мініст́ерство закордонних справ

→ auswaertiges-amt.de

Федера́льне мініст́ерство внутрішніх справ

→ bmi.bund.de

Федера́льне мініст́ерство юстиції

та захисту прав споживачів

→ bmjv.de

Федера́льне мініст́ерство фінансів

→ bundesfinanzministerium.de

Федера́льне мініст́ерство праці та соціальних питань

→ bmfs.de

Федера́льне мініст́ерство продовольства і сільського господарства

→ bmel.de

Федера́льне мініст́ерство оборони

→ bmvg.de

Федера́льне мініст́ерство у справах сім'ї, літніх людей, жінок і молоді

→ bmfsfj.de

Федера́льне мініст́ерство охорони здоров'я

→ bmg.bund.de

Федера́льне мініст́ерство транспорту і цифрової інфраструктури

→ bmvi.de

Федера́льне мініст́ерство довкілля, захисту природи, будівництва і безпеки ядерних реакторів

→ bmub.bund.de

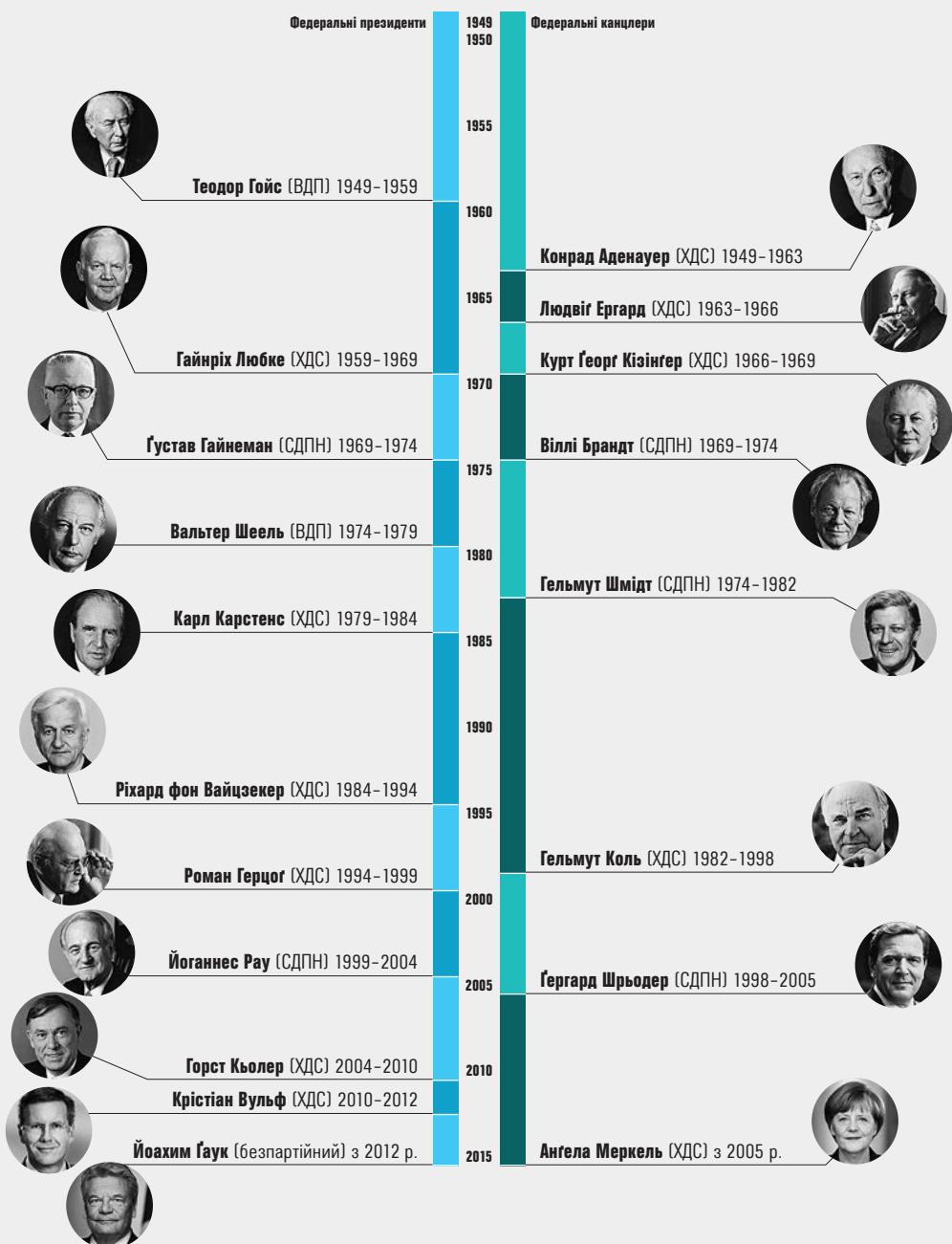
Федера́льне мініст́ерство освіти й досліджень

→ bmbf.de

Федера́льне мініст́ерство економічного співробітництва й розвитку

→ bmz.de

Федеральні президенти і Федеральні канцлери

ВИДАТНІ НІМЦІ

Уславлені класики, мужні провидці, мудрі мислителі: німецька історія багата на людей, які здійснили щось надзвичайне. Вони відомі далеко за межами країни. Гете-Інститут з 1951 року несе по всьому світу ім'я одного з найвидатніших німців – Йоганна Вольфганга фон Гете. У Парижі Дім Генріха Гейне в Паризькому інтернаціональному університетському містечку (CIUP) нагадує про талановитого поета, який постійно вражував зі своєю батьківчиною. На Байройтському фестивалі щорічно зустрічаються вагнеріанці зі свого світу, щоб насолодитися «Перснем Нібелунгів». Такі імена, як Гумбольдт і Ейнштейн, Рентген і Планк, Бенц і Отто утвердили славу Німеччини як країни винахідників та інженерів.

Жінкам важче вдавалося мати подібні біографії. Проте й вони відомі: Клара Шуман, Марія Сіблла Меріан, Паула Модерзон-Бекер, Роза Люксембург, Анна Зегерс або великий хореограф Піна Бауш. Досьогодні вони вважаються взірцями для сучасного суспільства, яке надає і чоловікам, і жінкам рівні можливості розвитку й участі в ньому – для цього потрібні лише постійні зусилля. ■

Йоганн Вольфганг фон Гете

Поет, драматург, учений: Йоганн Вольфганг фон Гете (1749–1832) вважається «універсальним генієм» і просто класиком німецької літератури.

Фрідріх фон Шиллер

Борець за свободу: Фрідріх фон Шиллер (1759–1805) вважається одним з найбільших драматургів світової сцени («Розбійники», «Марія Стоарт», «Дон Карлос») та видатним есеїстом.

Йоганн Себастіян Бах

Віртуоз барокової духовної музики: Йоганн Себастіян Бах (1685–1750) уdosконалив строго «мистецтво фуги» і створив понад 200 канат і ораторій.

Марлен Дітріх

Зірка кіно: Марлен Дітріх (1901–1992) – одна з небагатьох німецьких актрис кіно, яка стала справжньою іконою («Блакитний ангел»). У 1939 році ця уродженка Берліна прийняла американське громадянство.

Людвіг ван Бетховен

Предтеча романтики: Людвіг ван Бетховен (1770–1827), чітко сконцентрувавши увагу на формі, абсолютно по-новому виїс індивідуальні відчуття і виразність у музиці («9-та симфонія»).

Томас Манн

Майстер роману й новели: Томас Манн (1875–1955) належить до провідних письменників світової літератури ХХ століття. За свій сімейний епос «Будденброки» він отримав у 1929 році Нобелівську премію з літератури.

Альбрехт Дюрер

Художник німецького Ренесансу: Альбрехт Дюрер (1471–1528) з Нюрнберга належить до найвидатніших і найбагатогранніших особистостей в історії мистецтва. Він революціонував техніку дереворитів і гравюри на міді.

Вільгельм Конрад Рентген

Відкривач ікс-променів: Вільгельм Конрад Рентген (1845–1923) у 1895 році відкрив у Вюрцбурзі промені, названі його іменем. У 1901 році він отримав першу Нобелівську премію з фізики. Після цього її отримали ще понад 80 визначних німецьких дослідників.

Віллі Брандт

Політик і громадянин світу: Віллі Брандт (1913–1992) запровадив як Федеральний канцлер (1969–1974) політику розрядки; він втілював демократичні й суспільні переміни тих років як ніхто інший – у 1971 році йому було присуджено Нобелівську премію миру.

ДЕРЖАВА І ПОЛІТИКА

Успішні реформи · Федеративна держава · Активна політика ·

Різnobічна участь · Жива культура пам'яті

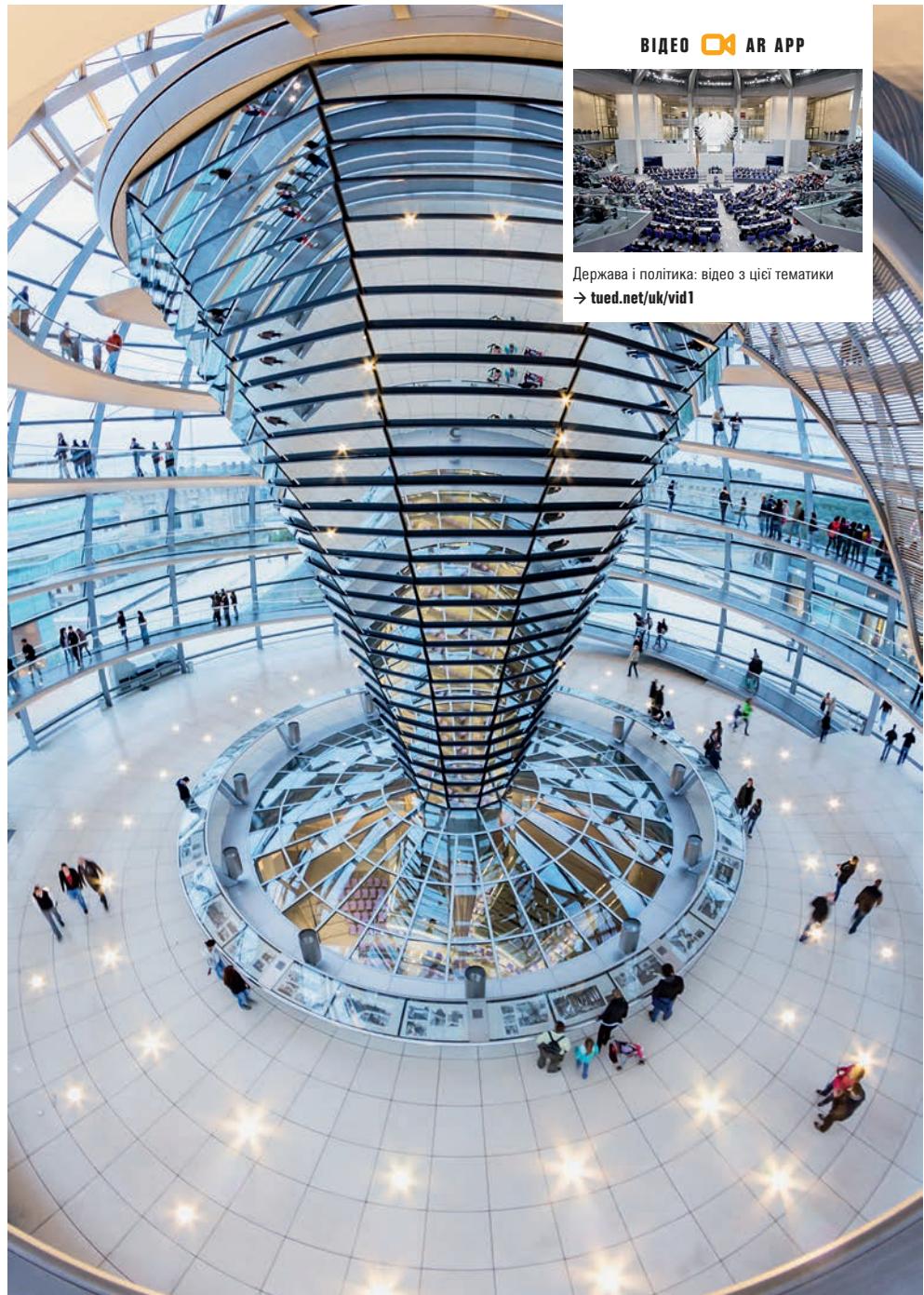
ПОГЛЯД У ГЛІБ

УСПІШНІ РЕФОРМИ

Через 25 років після возз'єднання Німеччина стала демократичною, економічно успішною і відкритою світу державою, яка заснована на спільніх цінностях. Політичний ландшафт тут різноманітний; демократичні партії конкурують між собою – але водночас шанують одна одну та створюють коаліції на різних політичних рівнях. Після виборів до Німецького Бундестагу 18-го скликання (2013 рік) уряд Німеччини створено Великою коаліцією – партіями ХДС/ХСС і СДПН: союзом двох великих сил у німецькій партійній системі. З 630 депутатів членів коаліції – 503 (ХДС/ХСС 310, СДПН 193). Опозиції, яка складається з партії Ліва (64 мандати) і Союз 90/Зелені (63 мандати), залишаються 127 місць – вона найменша парламентська опозиція за більш, ніж 40 років. Федеральний канцлер Д-р Ангела Меркель (ХДС) як голова уряду перебуває на цій посаді з 2005

року вже третій раз. Вона перша жінка в історії Федеративної Республіки Німеччина, обрана на цю посаду. Меркель виросла в колишній НДР і захистила там докторську (кандидатську) дисертацію з фізики. В рейтингу найвпливовіших жінок світу журналу «Форбс» за 2014 і 2015 рік вона зайніяла перше місце. Віце-канцлер Зігмар Габріель (міністр економіки) і Д-р Франк-Вальтер Штайнмайєр (міністр закордонних справ) – найважливіші представники СДПН в уряді. Федеральний уряд складається з 14 фахових міністрів і керівника Відомства Федерального канцлера. Основою для спільної роботи урядових партій протягом поточного легіслатурного періоду до 2017 року є коаліційний договір під назвою «Формування майбутнє Німеччини».

Економіка Німеччини у 2016 році переходить у сьомий рік зростання поспіль, ►

ВІДЕО AR APP

Держава і політика: відео з цієї тематики
→ tued.net/uk/vid1

У будівлі Рейхстагу в Берліні з 1999 року розташовується Німецький Бундестаг. Сер Норман Форстер спроектував до нього скляний купол

► зайнятість перебуває на рекордному рівні, доходи бюджету й органів соціального забезпечення зросли. Нова заборгованість федерації була скорочена до нуля. Енергетичний переворот набуває обертів – відновлювані види енергії стають визначальними технологіями у виробництві струму. Реформа соціальних систем на початку 2000-х років під назвою План дій 2010 також забезпечила, щоб Німеччина змогла пережити фінансові кризи після 2008 року легше, ніж інші країни єврозони.

Зближення Сходу і Заходу, основна тема з 1990 року, стало завдяки людям у Німеччині історію успіху. Ще до 2019 року залишиться чинним «Пакт солідарності II», для якого виділено 156,5 мільярда євро. Всі громадяни, що платять податки, й надалі готові брати участь в акції «Відбудова Сходу», сплачуючи «внесок солідарності» - додатковий збір, який сьогодні становить 5,5 відсотка від розміру всіх податків.

На нас чекають нові завдання. Демографічні зміни і пов'язане з ними старіння та зменшення суспільства вважаються – як і в інших індустріальних країнах – особливим викликом. Не востаннє з цієї причини Німеччина хоче спростити порядок імміграції та полегшити новим громадянам інтеграцію. ■

→ МЕРЕЖА

Німецький Бундестаг

Вибори, депутати, фракції

→ bundestag.de

Бундесрат

Склад, завдання, засідання

→ bundesrat.de

Федеральний президент

Державні візити, зустрічі, завдання

→ bundespraesident.de

Щосереди о 9:30 у Відомстві Федерального канцлера засідає кабінет міністрів під головуванням Ангели Меркель

ДІЙОВІ ОСОБИ Й ІНСТРУМЕНТИ

Політичні партії

Німеччина – країна партійної демократії. У Німецькому Бундестазі 18-го скликання представлені п'ять партій – ХДС, ХСС, СДПН, Ліва і Союз 90/Зелені. Також існують ще майже 25 невеликих партій, чий вплив на політику Федеративної Республіки Німеччина внаслідок п'ятивідсоткового бар'єру обмежена. У різних земельних парламентах вони все-таки представлені. Соціал-демократична партія Німеччини (СДПН) є найбільшою за кількістю членів партією (461 000). Християнсько-Демократичний Союз (ХДС) має близько 459 000 членів, його партія-сестра ХСС у Баварії налічує 147 000 членів (2014 р.).

→ bundeswahlleiter.de

Профспілки

Німецька федерація профспілок (DGB) об'єднує всім окрім профспілок і 6,1 мільйона членів. Найбільшою окремою профспілкою є «ІГ Метал», яка має 2,3 мільйона членів; зокрема вона представляє інтереси працівників автомобільної промисловості. Позиція профспілок має значення і вагу в політичних дебатах.

→ dgb.de

Промислові об'єднання

Федеральна спілка німецької промисловості (BDI) як провідна організація об'єднує 36 галузевих спілок і виступає від імені майже 100 000 підприємств.

→ bdi.de

Соціальні рухи

З 1970-х років багато людей у Німеччині беруть участь в екологічних групах, громадських рухах і неурядових організаціях. Найбільшою екологічною організацією, що налічує півмільйона членів, є Спілка довкілля і захисту природи (BUND).

→ bund.net

Демоскопія

Численні інститути дослідження громадської думки регулярно досліджують політичний клімат у Німеччині. Такі інститути, як infratest dimap, Інститут Алленсбаха, Forsa, Emnid і «Дослідницька група Вибори» особливо присутні під час виборів, але оприлюднюють і щотижневі актуальні настрої населення.

DIGITAL PLUS

Більше інформації до всіх тем цього розділу
– коментовані посилання, статті, документи;
також подальша інформація про такі поняття, як Бундесрат, Федеральний уряд, Федеративна держава, Бундестаг, Федеральний конституційний суд, Основний закон, виборча система.

→ tued.net/uk/dig1

ТЕМА

ФЕДЕРАТИВНА ДЕРЖАВА

Німеччина – парламентська демократична федераційна держава. Найбільш присутній у громадській свідомості конституційний орган – Німецький Бундестаг – безпосередньо обирається кожні чотири роки громадянами, що мають виборчі права. Найважливішими завданнями Бундестагу є законотворчість і контроль за діяльністю уряду. На час свого легіслатурного періоду Бундестаг таємним голосуванням обирає Федерального канцлера. Він має в рамках федерального уряду директивні компетенції, тобто Федеральний канцлер визначає основні напрямки політики. Він призначає Федеральних міністрів, а з їхнього кола ще й віце-канцлера. Проте фактично в коаліційних переговорах визначають партії, які

створюють уряд, хто займе ці посади у відповідному відомстві. Якщо коаліція розпадається, то канцлер може бути усунутий з посади до закінчення чотирирічного періоду, бо Бундестаг має право будь-коли відправити голову уряду у відставку. Але в такому разі парламент мусить одночасно шляхом так званого «конструктивного вотуму недовіри» призначити його наступника. Тобто, не може бути періоду, коли б не існувало обраного уряду.

Як правило, в Німеччині коаліційний уряд

Вирішальною для складу парламенту є система персоналізованих змішаних виборів. Таким чином, навіть невеликі партії представлені в парламенті пропорційно до їхніх результатів на виборах. Тому Федеральний уряд, за нечисленними винятками, утворюється шляхом коаліційного об'єднання кількох партій, що конкурували під час виборів; від часу обрання першого Федерального уряду в 1949 році існувало 23 коаліційних уряди. З метою уникнення роздроблення парламенту і спрощення утворення уряду партії мають одержати щонайменше п'ять відсотків голосів виборців (або три прямі мандати), щоб бути присутніми в Бундестазі (п'ятівідсотковий виборчий бар'єр).

Федеративний характер Німеччини визначається великою самостійністю 16 федеральних

СПИСОК

- Найбільша федераційна земля: Північний Рейн-Вестфалія (населення: 17,6 млн.)
- Найбільший бюджет: Міністерство праці та соціальних питань (122 млрд. євро)
- Найбільший комітет Бундестагу: з питань економіки й енергетики (46 членів)
- Найактивніша участь у виборах: вибори до Бундестагу в 1972 році (91,1 %)
- Найбільша фракція у Бундестазі: ХДС/ХСС (310 депутатів)

На даху Рейхстагу в Берліні: щодня до 8000 відвідувачів оглядають будівлю парламенту

земель, особливо в питаннях поліції, захисту від надзвичайних ситуацій, юстиції, освіти й культури. Міста Берлін, Гамбург і Бремен з історичних причин є водночас федеральними землями. Своєрідним є переплетення між землями та центральною державою, внаслідок чого уряди земель мають різноманітні можливості впливу на федеральному рівні. Передусім це відбувається через Бундесрат – другу палату пар-

ламенту, яка складається з членів уряду федеральних земель і розташована також у Берліні. Землі, що мають більшу кількість населення, мають більше представництво у Бундесраті, аніж менш населені. А партії, які представляють на федеральному рівні опозицію або взагалі не увійшли до складу Бундестагу, через свою участь у складі земельних урядів можуть здійснювати вплив на політику федерації, бо чис-

► ленні федеральні закони та розпорядження мусять одержати згоду Бундесрату. Вперше з 2011 і 2014 року найменші партії, представлені в Бундестазі – Союз 90/Зелених та Ліва – відповідно мають у двох землях (Баден-Вюртемберг і Тюрингія) прем'єр-міністра.

Оскільки не існує єдиного терміну виборів у ландтаги – земельні парламенти – та різні періоди легіслатури, паралельно до легіслатурного періоду в Бундестазі можуть відбуватися зміни у співвідношені сил у Бундесраті. У нинішньому складі палати земель Федеральний уряд не має надійної більшості. Чітко відмежованих блоків з однозначною поведінкою при голосуванні в Бундесраті вже не існує, оскільки у 16 федеральних землях наявна така розмаїтість коаліцій, якої ще не бувало за час існування Федеративної Республіки Німеччина. Лише в одній Баварії ХСС – партія, яка в змозі утворювати уряд без коаліційних партнерів. Загалом же поряд із земельними урядами, утвореними партіями ХДС і СДПН, є коаліції СДПН і Союзу 90/

Зелених, СДНП і Лівої, а також одна коаліція Лівої, СДПН і Союзу 90/Зелених.

Федеральний президент – найперший громадянин держави

Найвищу посаду за протоколом посідає Федеральний президент. Його обирає не народ, а Федеральні збори, які спеціально скликаються і складаються наполовину з депутатів Бундестагу, а наполовину з членів, обраних земельними парламентами пропорційно до місць у них. Федеральний президент перебуває на посаді протягом п'яти років і може обиратися один раз повторно. З 2012 року Федеральним президентом є Йоахим Гаук. Він безпартійний і був лютеранським пастором у колишній НДР. Під час мирної революції 1989/1990 року він брав активну участь у громадському русі. Йоахим Гаук є одинадцятим президентом з 1949 року. Хоча Федеральний президент виконує переважно представницькі функції, він може відмовитися ставити свій підпис під законами, якщо сумнівається у їхній конституційності.

1949

23 травня Парламентська рада, до складу якої входили представники земель західних окупаційних зон, приймає Основний закон. 14 серпня обирають перший Бундестаг

1953

17 червня 1953 року близько мільйона людей у Східному Берліні та НДР протестують проти політичних і економічних умов. Повстання придушується потужним застосуванням військової сили.

1961

Керівництво НДР відгороджує муром і колючим дротом переходи зі Східного до Західного Берліна. У перебіжчиків стріляють. Державна єдність Німеччини на більшій час відається недосяжною.

Найбільший вплив усі дотеперішні президенти мали через свої публічні промови, які користуються великою увагою. Федеральні президенти намагаються бути позапартійними, але звертаються до актуальних тем і закликають іноді уряд, парламент і населення до дій. Теми, до яких часто звертається Йоахим Гаук як Федеральний президент, здебільшого права людини, особиста відповідальність Німеччини та небезпеки, які загрожують демократії.

Федеральний конституційний суд у Карлсруе стежить за виконанням Основного закону

Великим впливом користується Федеральний конституційний суд у місті Карлсруе, що має великий авторитет серед громадськості. Він вважається «охоронцем Основного закону» і своїми компетентними рішеннями надає обов'язкові до виконання тлумачення тексту конституції. У своїх двох палатах – сенатах – він розсуджує суперечки щодо компетенцій між конституційними органами і може оголосити закони такими, що

ГЛОБАЛЬНО

Бюро демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ, ODIHR), вибори до федерального парламенту (Бундестагу)

На запрошення Німеччини Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) спостерігала за виборами до Бундестагу 22 вересня 2013 року. Експерти ОБСЄ в своїй доповіді особливу увагу звертають на нове виборче право, яке вперше застосувалося на виборах і забезпечує більш справедливий розподіл мандатів у Бундестазі.

→ osce.org

не відповідають Основному закону. Кожен громадянин Німеччини має право звернутися до Конституційного суду, якщо він вважає порушеними свої основні права. Велику роль відіграв Федеральний конституційний суд своїми рішеннями щодо передачі певних прав Бундестагу Європейському Союзові.

1969

Віллі Брандт стає першим канцлером, який не належить до ХДС. Східна політика уряду, утвореного партіями СДПН і ВДП, засновує умови для примирення Німеччини зі своїми східними сусідами.

1989/90

У НДР мирні протести призводять до повалення режиму. 9 листопада відкривається кордон із заходом. Після перших вільних виборів 18 березня НДР возз'єднується з жовтня 1990 року з Федерацівною Республікою.

1999

Бундестаг і Федеральний уряд перебираються до Берліна. Будівлі парламенту розташовуються по обидва боки біля колишнього муру. Бонн залишається місцем розташування деяких міністерств і федеральних установ.

ТЕМА

АКТИВНА ПОЛІТИКА

«Формувати майбутнє Німеччини» - такий заголовок обрали коаліційні партії для своєї урядової програми, розрахованої на чотири роки. До цього формування майбутнього належить бюджетна політика, яка тривалий час обходить без нової заборгованості. Внаслідок цього забезпечуватиметься свобода політичних дій Німеччини навіть у часи економічних криз. Прагнучи мати збалансований бюджет, що й було досягнуто в 2014 і 2015 роках, Федеральний уряд розуміє свою відповіальність щодо стабільності грошової одиниці та хоче бути взірцем для своїх партнерів у єврозоні.

Щодо деяких основних проектів уряду підтримка, принаймні у принципі, надходить з-поза меж коаліційних партій ХДС/ХСС і

СДПН. Наприклад, у 2015 році вперше було запроваджено мінімальний розмір зарплати – 8,50 євро за годину роботи у всіх галузях економіки, причому його регулярно перевіряє комісія, яка складається з представників профспілок і роботодавців. Завдяки цій новій встановленій законом мінімальній зарплатні мають зиск близько 4 мільйонів чоловік.

Запровадження жіночої квоти у великих акціонерних товариствах також отримало широку політичну підтримку у парламенті і серед населення. З 2016 року в цих підприємствах щонайменше 30 відсотків місць у наглядових радах мають посісти жінки. Це нововведення стосуватиметься 108 підприємств, чиї акції котируються на біржах, і тих, де обов'язкова участь трудових колективів у прийнятті рішень. Ще 3500 підприємств мають поставити собі за обов'язкову мету збільшити кількість жінок на керівних посадах. Наприкінці 2014 року частка жінок у наглядових радах 200 найбільших підприємств за даними Німецького інституту економічних досліджень (DIW) становила 18,4 відсотка.

ЦИФРА

0,0 євро

становив дефіцит державного бюджету Німеччини на федеральному рівні у 2014 році. Видатки в розмірі 296 500 мільйонів євро врівноважуються доходами, що становили 296 500 мільйонів євро. Правляча «Велика коаліція» досягла таким чином історичної віхи. Вперше за 45 років – з 1969 року – федераційна держава не зробила жодних нових боргів.

→ bundeshaushalt-info.de

До соціально-політичних проектів нинішнього легіслатурного періоду належить і «пенсійний пакет», який зокрема містить так звану «материнську пенсію», аби поліпшити соціальне забезпечення тих матерів, які виховували дітей, народжених до 1992

Бундестаг у Берліні є політичною трибуною. Німецький Бундестаг 18-го скликання налічує 630 депутатів

року. Центральним пунктом пенсійного пакету є досягнення пенсійного віку у 63 роки. З 1 липня 2014 року особи, які мають тривалий страховий стаж і щонайменше 45 років перебувають у системі передбаченого законом пенсійного страхування, можуть без втрат іти на пенсію в 63 роки.

Німеччина приваблива для іммігрантів. Лише у 2013 році до Німеччини прибуло понад 1,2 мільйона чоловік. Досі імміграція

регулювалася багатьма окремими законодавчими приписами. У другій половині леґіслатурного періоду Федеральний уряд хоче домовитися про просту, зрозумілу систему законів. Подальший розвиток енергетичного перевороту, внаслідок якого Німеччина збільшила частку альтернативних джерел енергії до понад 30 відсотків, а також розширення цифрової інфраструктури – ось наступні основні пункти програми роботи до 2017 року. ■

ТЕМА

РІЗНОСТОРОННЯ УЧАСТЬ

Політичним партіям у політичній системі Федеративної Республіки Німеччина належить основна й привілейована роль. «Партії сприяють формуванню політичної волі народу» - говориться в статті 21 Основного закону. Звідси витікає і зобов'язання внутрішньопартійної демократії: голови, керівні органи і кандидати на виборах обираються делегатами від партійних низів на з'їздах таємним голосуванням. Заради зміцнення внутрішньопартійної демократії партії при прийнятті важливих рішень проводили останнім часом безпосереднє опитування своїх членів. Підтримка членами СДПН коаліційного договору у 2013 році була вирішальною при створенні спільного Федерального уряду з ХДС/ХСС. Партії в принципі залишаються формами вираження думки суспільства, хоча і втрачають об'єднувальну силу. За ХДС/ХСС і СДПН стоїть близько мільйона членів – з огляду на майже 62 мільйони тих,

хто має право голосу, це становить 1,7 відсотка. Також і участь у виборах показує тенденцію до зменшення. Якщо у 1970-х і 1980-х роках кількість активних виборців демонструвала суцільні максимуми (91,1 відсотка у 1972 році), у 2009 і 2013 роках участь у виборах до Бундестагу становила відповідно 70,8 і 71,5 відсотка.

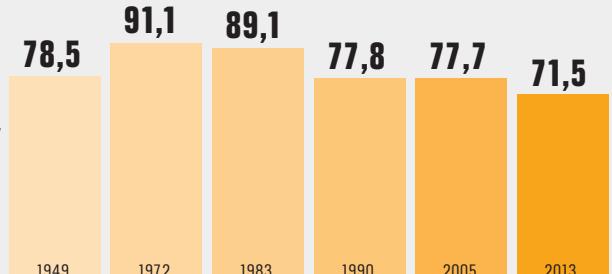
Для молоді можливість участі в ініціативних групах громадянського суспільства або неурядових організаціях часто має велику привабливість. Дедалі зростає і значення соціальних медіа як платформ для вираження і дій у політичному сенсі. Громадяни беруть участь у політичному процесі також і шляхом референдумів як формою демократії. У федеральних землях і громадах можливості прямої демократії використовувалися мешканцями протягом останніх років особливо часто. ■

ДІАГРАМА

Тенденція до зниження: участь у виборах до Бундестагу (%)

Голос народу

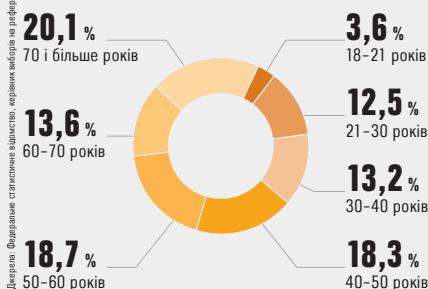
Вибори в Німеччині відбуваються за дещо модифікованою персоналізованою пропорційною системою. Кожен вибoreць має два голоси. Перший голос відає кандидату якоїсь партії у виборчому окрузі, другий голос – за партійний список федеральної землі. Підставою для визначення загальної кількості мандатів у Бундестазі є кількість одержаних других голосів.

Інструменти прямої демократії – наприклад референдуми на місцевому рівні - практикуються часто

Вікова структура виборців

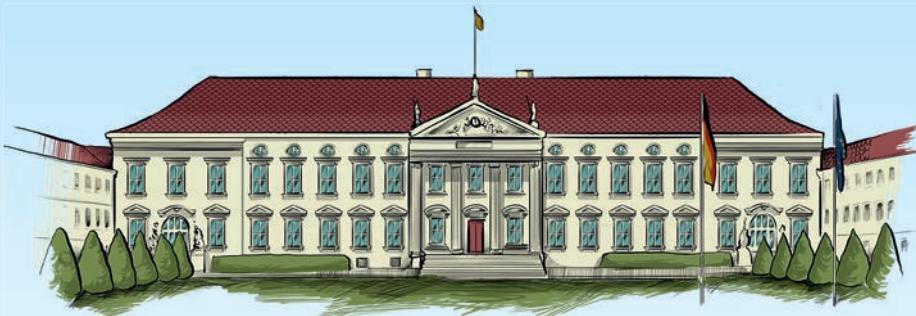

Участь у референдумах

Баден-Вюртемберг (2011 р.)	48,3 %
Берлін (2014 р.)	46,1 %
Гамбург (2010 р.)	39,3 %
Баварія (2010 р.)	37,7 %

ПАНОРАМА

ПОЛІТИЧНИЙ БЕРЛІН

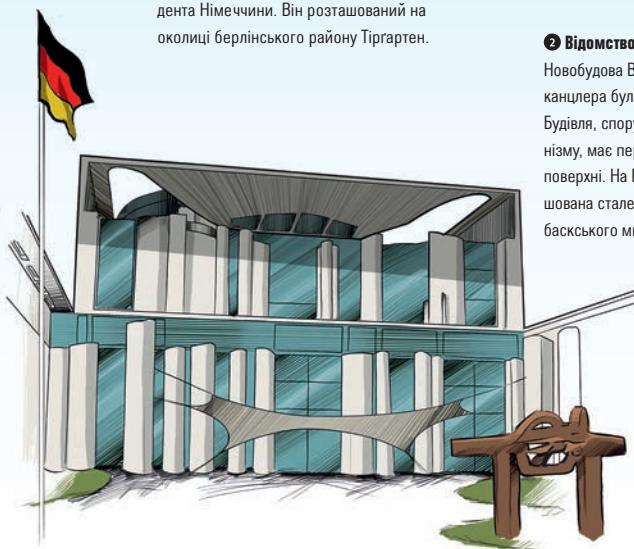

Замок Бельвю

Цей замок, збудований наприкінці XVIII століття, з 1994 року є першою офіційною резиденцією Федерального президента Німеччини. Він розташований на околиці берлінського району Тіргартен.

Відомство Федерального канцлера

Новобудова Відомства Федерального канцлера була заселена в 2001 році. Будівля, споруджена в стилі постмодернізму, має переважно скляні зовнішні поверхні. На Почесному подвір'ї розташована сталева скульптура «Берлін» баскського митця Едуардо Чиліди.

630

депутат
належить до Німецького
Бундестагу 18-го скликання

36 %

депутатів Бундестагу –
жінки

62.000.000

виборців
мають право брати участь
у виборах до Бундестагу

2.300.000

людей відвідують щороку
Бундестаг у Берліні

- ❶ Замок Бельвю
- ❷ Відомство Федерального канцлера
- ❸ Німецький Бундестаг
- ❹ Бундесрат
- ❺ Будинок Якова Кайзера
- ❻ Будинок Пауля Льобе
- ❼ Будинок Марі-Елізабет Людерс

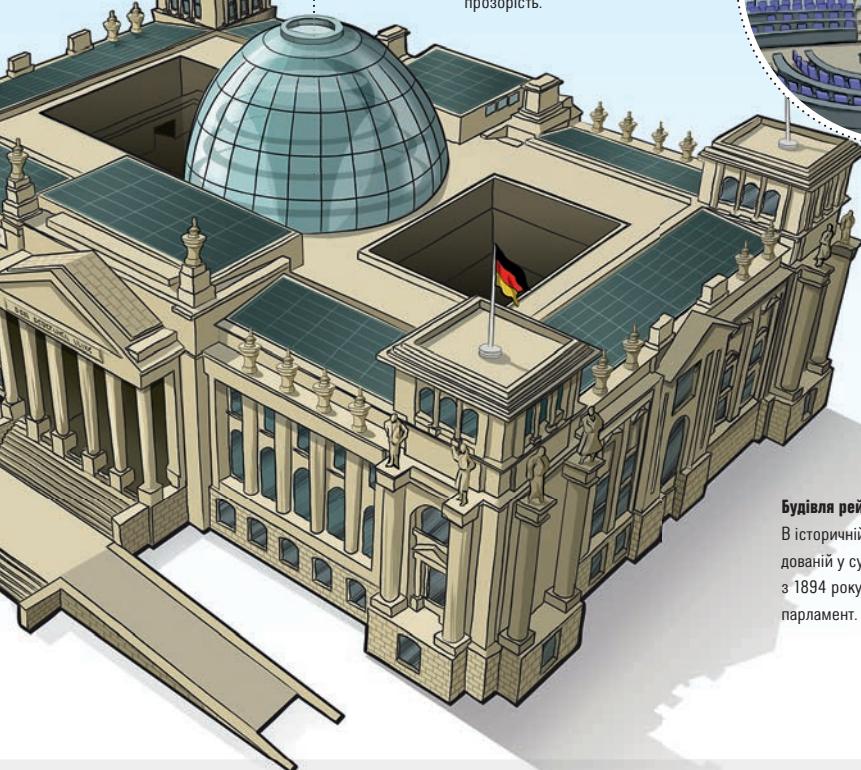
❸ Німецький Бундестаг

Склінний купол будівлі рейхстагу свідчить про прозорість.

Будівля рейхстагу

В історичній будівлі, перебудованій у сучасному стилі, з 1894 року засідав німецький парламент.

14

міністрів – жінок і чоловіків – належать до Кабінету міністрів

23

коаліційні уряди існували з 1949 року

11

Федеральних президентів було з 1949 року

8

Федеральних канцлерів було з 1949 року

ТЕМА

ЖИВА КУЛЬТУРА ПАМ'ЯТІ

Осмислення війни і диктатури, ідеологічно мотивованих злочинів і політичної несправедливості в ХХ столітті, пам'ять про жертв переслідувань відіграють у культурі пам'яті Федеративної Республіки Німеччина важливу роль. Почуття свідчення очевидців – ось основа культури пам'яті, спрямованої на збереження спогадів про злочини націонал-соціалізму і в свідомості прийдешніх поколінь. До живої культури пам'яті належать також численні меморіали й пам'ятні місця, присвячені різним групам жертв по всій Німеччині. Наприклад, у центрі Берліна меморіал про знищених єреїв Європи нагадує про майже шість мільйонів жертв Голокосту.

У 2014 та 2015 роках, коли виповнювалося 100 років від початку Першої світової війни та 25 років падіння Берлінського муру, спогади в Німеччині були сповнені передусім вдячності. Вдячність адресувалася союзникам антигітлерівської коаліції за звільнення у 1945 році, а також за можливість відбудови країни та возз'єднання у 1990. Так само подяка належить усім тим із числа жертв, хто вижив у Голокості й давав свідчення про злочини, а після Другої світової війни простягнув руку приязні демократичній Німеччині. Встановлення дипломатичних відносин між Ізраїлем і Німеччиною, п'ятдесятиліття якого відзначалося в 2015 році, було особливим знаком готовності до примирення.

ІНФОРМАЦІЯ

У багатьох німецьких та інших європейських містах так звані «камені спотикання», вбудовані в тротуар чи бруківку, нагадують про те, що в цих місцях мешкали або працювали громадяни-єреї, що під час панування націонал-соціалістів переслідувались, були депортовані, вбиті або вигнані. Кубічні бетонні камені зі стороною 10 сантиметрів мають на верхній площині латунну пластинку, де на згадку про жертви викарбувано їхні імена й дати життя і смерті.

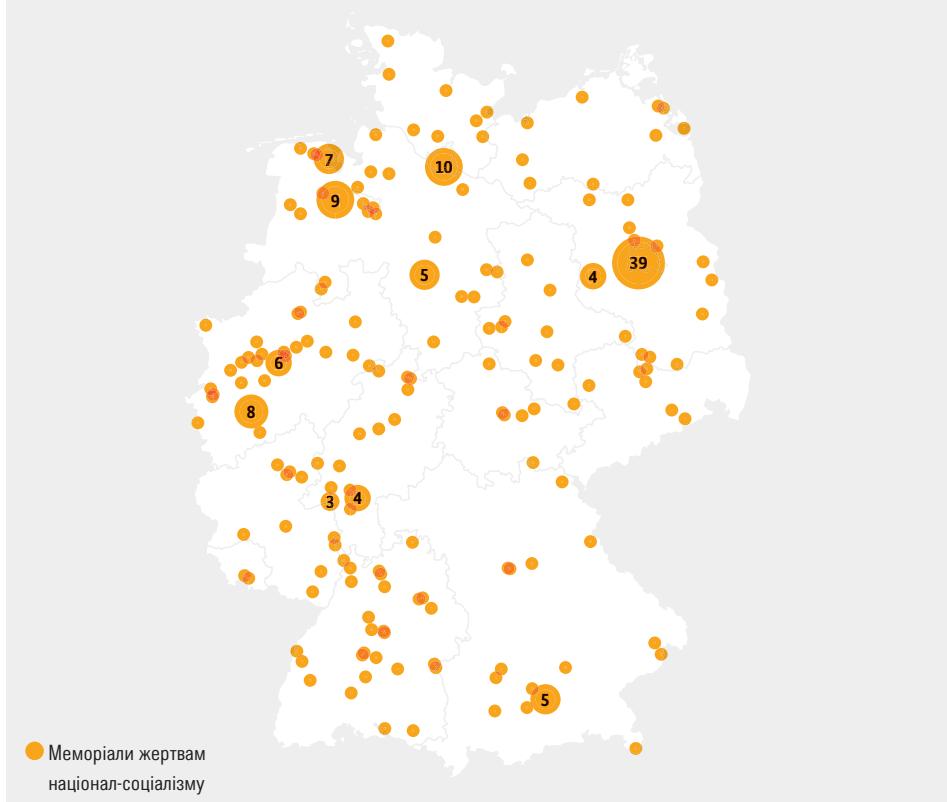
→ stolpersteine.eu

Пам'ять про війну, рух опору і диктатурі

Пам'ять про комуністичну диктатуру в радянській окупаційній зоні (РОЗ, 1945-1949 рр.) і в НДР (1949-1990 рр.) має зберігатися для тих поколінь, які не бачили поділу Німеччини та не жили в системі НДР. Важливу роль у цьому відіграє Федеральний уповноважений з документації Міністерства державної безпеки НДР, під орудою якого матеріали вивчаються, сортуються і надається доступ до них постраждалим і науковцям. Постійна виставка у будівлі колишнього управління державної безпеки НДР («Штазі») в Берліні-Гоеншлонгаузені

КАРТА

Меморіали й пам'ятні місця в Німеччині

наочно демонструє засоби й методи роботи штазі з метою стеження, контролю та залякування населення. У колишніх відділеннях штазі у великих містах Східної Німеччини зберігається пам'ять про диктатуру в НДР через організацію виставок і доповідей. Опору нацистській диктатурі присвячено меморіал «Німецький рух опору» в будівельному комплексі Бендлерблок у берлінському районі Мітте. Цей ме-

моріал розташований в історичному місці невдалої спроби замаху на Гітлера групи офіцерів під керівництвом Графа Штауфенберга 20 липня 1944 року. Меморіал переконливо свідчить про те, як одинаки й групи з 1933 по 1945 рік чинили опір націонал-соціалістичній диктатурі й використовували наявні у них можливості для дій.

■

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Цивільна сила перетворень · Заради миру й безпеки ·
Поборник європейської інтеграції · Захист прав людини ·
Стабільний розвиток

ПОГЛЯД УГЛИБ

ЦИВІЛЬНА СИЛА ПЕРЕТВОРЕНЬ

Німеччина міцно і в різний спосіб залучена в мережі міжнародної політики. Вона підтримує дипломатичні відносини майже з 200 державами і є членом усіх важливих багатосторонніх організацій та неформальних міжнародних координаційних груп, таких, як «Група Семи» (G7) та «Група Двадцяти» (G20). Міністром закордонних справ Німеччини з 2013 року є Франк-Вальтер Штайнмайєр (СДПН). Він уже перебував на цій посаді з 2005 по 2009 рік. У Федеральному міністерстві закордонних справ, центральний офіс якого розташований у Берліні, працюють близько 11 230 чоловік. Всього ж Німеччина має 227 закордонних представництв.

Головна мета німецької зовнішньої політики полягає в збереженні миру та безпеки в світі. До основних її координат належить усебічна інтеграція в структури багатосторонньої співпраці. Конкретно це означає:

тісне партнерство з Францією у Європейському Союзі (ЄС), глибоке укорінення в спільноті цінностей трансатлантичного альянсу зі США, обстоювання прав Ізраїлю на існування, активна та дієва позиція в Організації Об'єднаних Націй (ООН) і в Раді Європи, а також зміцнення європейської архітектури безпеки в рамках ОБСЄ.

Разом зі своїми партнерами Німеччина виступає за мир, безпеку, демократію і права людини в усьому світі. Розширене поняття безпеки, як його розуміє Німеччина, охоплює поряд із питаннями запобігання кризам, роззброєнням і контролем над озброєннями також стабільні економічні, екологічні й соціальні аспекти. До них належать глобалізація з шансами для всіх, транскордонний захист довкілля й клімату, діалог культур і відкритість для відвідувачів та іммігрантів.

ВІДЕО AR APP

Зовнішня політика: відео з цієї теми
→ tued.net/uk/vid2

Німецька зовнішня політика тісно вбудована в міжнародну співпрацю

► З початку конфлікту Схід-Захід для німецької зовнішньої політики відкрилися нові можливості й виклики. Залучена в багатосторонні мережі, Німеччина взяла на себе відповіальність, що постала перед нею після її возз'єднання в 1990 році. Нині вона, докладаючи різnobічних зусиль, сприяє політичному вирішенню конфліктів, а також збереженню структур забезпечення миру і запобігання кризам у межах мирних місій з мандатом ООН. Під час нинішньої кризи європейського безпекового ладу Німеччина розпочне головування в ОБСЄ в 2016 році й виступатиме за підтвердження принципів Хельсінкі та зміцнення ОБСЄ як основної регіональної організації безпеки в Європі.

Публічна дискусія в рамках проекту «Погляд назад у 2014 рік – зовнішня політика: думати наперед» показала, що основні координати німецької зовнішньої політики виправдали себе. Вона також підтвердила, що у світі, який постійно міняється, є три

основні виклики для німецької зовнішньої політики, які можна описати словами «Криза – лад – Європа». Щоб бути готовими до них, Федеральне міністерство закордонних справ у результаті процесу перегляду своєї діяльності структурується по-новому. ■

→ М Е Р Е Ж А

Федеральне міністерство закордонних справ

Терміни, особи, теми, контакти

→ diplomatic.de

Європейський Союз

Портал співтовариства держав

→ europa.eu

ОБСЄ

Постійне представництво Федеративної Республіки Німеччина при ОБСЄ

→ osze.diplomatic.de

Федеральний міністр закордонних справ Штайнмайєр (ліворуч) брав активну участь в успішних переговорах Е3+3 з Іраном

ДІЙОВІ ОСОБИ Й ІНСТРУМЕНТИ

Дипломатичні представництва

Німеччина підтримує дипломатичні зносини з 195 державами і має в світі 227 закордонних представництв, з них 153 посольства. Також вона має постійні представництва при дванадцяти міжнародних організаціях.

→ diplo.de

Багатосторонні організації

Німеччина бере на себе відповідальність, діючи в таких багатосторонніх організаціях, як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС), Північно-Атлантичний Союз (НАТО), Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Рада Європи, Організація економічної співпраці та розвитку (ОЕСР), Світова організація торгівлі (СОТ) чи Міжнародний валютний фонд (МВФ).

Бундесвер

Бундесвер після внутрішньої реформи налічує близько 180 000 військовослужбовців, з них 19 000 – жінки. 2500 службовців збройних сил Німеччини брали участь у 2015 році в 16 різних антикризових місіях.

→ bundeswehr.de

Експерти з метою запобігання конфліктам

Центр міжнародних мирних операцій (ZIF) навчає цивільних фахівців для діяльності в кризових регіонах і направляє експертів.

→ zif-berlin.org

Зовнішньополітичні фабрики ідей

Провідними дослідницькими інститутами з питань зовнішньої політики та політики безпеки є Німецьке товариство зовнішньої політики (DGAP), Німецький інститут глобальних і регіональних досліджень (GIGA), Гессенський фонд досліджень миру і конфліктів (HSFK), Інститут дослідження миру та політики безпеки (IFSH), а також Фонд науки й політики (SWP).

Політичні фонди

Фонди, близькі до партій ХДС, ХСС, СДПН, Ліва, Союз 90/Зелені та ВДП мають свої представництва по всьому світу. Фонди підтримують фінансами з федерального бюджету політичну освіту, економічний розвиток і демократичний діалог з відповідними країнами-партнерами.

 DIGITAL PLUS

Більше інформації щодо всіх тем цього розділу – коментовані списки лінків, статті, документи, промови; додаткова докладніша інформація про Європейський Союз, а також короткі портрети багатосторонніх організацій.

→ tued.net/uk/dig2

ТЕМА

ЗАРАДИ МИРУ Й БЕЗПЕКИ

Дипломатія, запобігання кризам і мирне врегулювання конфліктів – ось основні інструменти німецької зовнішньої політики. Німеччина направляє державних службовців, суддів, прокурорів, поліціянтів, помічників для відбудови та інших цивільних у рамках широкої політики безпеки; солдати Бундесверу також беруть участь у багатонаціональних місіях зі збереження миру. Визначальна ознака німецької зовнішньої політики – тісне багатостороннє залучення – в однаковій мірі та навіть особливо важливе при застосування воєнних заходів. Бундесвер принципово задіюється в рамках систем колективної безпеки або оборони. Таким чином він залежний від рішень Організації Об'єднаних Націй (ООН), Європейського Союзу (ЄС) і НАТО.

СПИСОК

- Організація Північно-Атлантичного договору (НАТО), вступ Німеччини в 1955 р.
- Організація Об'єднаних Націй (ООН), вступ Німеччини в 1973 році
- Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), вступ Німеччини при заснуванні у 1973 році (тоді ще – Нарада з безпеки та співробітництва в Європі, НБСЄ)

Застосування сил Бундесверу за кордоном за можливістю завжди супроводжується цивільними компонентами, а саме засобами політики, політики розвитку і соціальної економіки. Операції збройних сил мають одержати мандат парламенту і контролюються ним. Для цього необхідна однозначна підтримка більшості депутатів Німецького Бундестагу і згода ця дійсна один рік. Тому Бундесвер називають ще й парламентською армією.

Починаючи із заснування Бундесверу в 1955 році, Німеччина як у політичному, так і воєнному сенсі інтегрована в НАТО. Міцна прив'язка до північноатлантичного оборонного союзу становить «ДНК» німецької зовнішньої політики. Німеччина надсилала чи не найбільше військових для участі в місіях під керівництвом НАТО в Косово (KFOR) і в Афганістані (ISAF, «Рішуча підтримка»). Бундесвер з 1990 року брав і бере участь у 35 закордонних операціях, 19 з яких завершено в 2015 році.

В ході кризи в Україні Німеччина знову продемонструвала свою активну участь у обороні союзу. Наприклад, разом з Нідерландами й Норвегією Бундесвер у 2015 році доклав зусиль для створення нового формування сил особливо швидкого реагування НАТО (VJTF), які мають зміцнити здатність альянсу реагувати в рамках колективної оборони та врегулювання криз. Від часу

Бундесвер бере участь у багатьох місіях за кордоном, наприклад у EUTM (European Training Mission in Mali – Європейський навчальний місії в Малі)

свого вступу до ООН у 1973 році Федера-
тивна Республіка Німеччина – активний,
надійний і шанований член цієї всесвітньої
організації. Тож у 2018 році Німеччина
планує вже вшосте виставити свою канди-
датуру для обрання на одне з непостійних
місць у Раді Безпеки ООН на період
2019/2020 року. До звичайного бюджету
ООН Німеччина робить щорічний внесок у
розмірі близько 190 мільйонів доларів

США, а в спеціальний бюджет миротворчих
місій ООН майже 640 мільйонів доларів
США. Це відповідає 7,1 відсотка загального
бюджету ООН. Таким чином, Німеччина
посідає третє місце за розміром внеску. У
2015 році Німеччина надіслала близько 250
солдатів і поліціянтів для участі в місіях
ООН, зокрема в Лівані, Західній Сахарі,
Малі, Південному Судані, Судані та Лібе-
рії. В Німеччині ООН також присутня, ►

У 2016 році Німеччина головує в ОБСЄ і тим самим підтверджує свою активну роль у цій організації

► наприклад, у кампусі ООН у Бонні, де розташовані штаб-квартири 19 з 28 присутніх по всій Німеччині організацій ООН, у тому числі Секретаріат ООН з питань клімату (UNFCCC).

Для того, щоб надавати ще більшу підтримку міжнародним організаціям у місіях зі збереження миру, Німеччина організовуватиме підготовку та направлення цивільних помічників у врегулюванні криз ще професійніше. Центр міжнародних мирних операцій (ZIF), заснований у 2002 році, має команду з 1500 експертів, готових будь-коли виїхати, і розширюватиме її ще. ZIF добирає цивільних помічників, готує їх на курсах для участі в мирних акціях як спостерігачів і миротворців у кризових регіонах та післяконфліктних країнах і вивчає їхній досвід. У співпраці з Федеральним міністерством закордонних справ ZIF до 2015 року вже відрядив 3000

короткострокових і довгострокових добровільних спостерігачів на виборах і здійснив проекти в 65 країнах. Як другу основну опору для миру та безпеки в Європі Німеччина підтримує Організацію з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ). Ця організація виникла в 1995 році на основі Наради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ). Основоположним документом ОБСЄ став підписаний у 1975 році Заключний Хельсінкський акт, яким було погоджено непорушність кордонів і мирне врегулювання суперечок як основні принципи європейського безпекового ладу.

ОБСЄ – центральний форум задля миру та безпеки в Європі

Нині ця організація налічує 57 країн-учасниць з Європи, Північної Америки та Центральної Азії, вона є найбільшою регіональною організацією колективної безпеки в світі.

Під час кризи в Україні значення ОБСЄ як основного форуму для діалогу і розвитку довіри проявилося знову. ОБСЄ підтримує зусилля мирного врегулювання конфлікту в Україні зокрема шляхом проведення політичних переговорів у рамках трьохсторонньої контактної групи.

Також ОБСЄ направила кількасот цивільних спостерігачів в Україну, які на сході країни мають спостерігати за дотриманням перемир'я, обумовленого Мінськими домовленостями від вересня 2014 і лютого 2015 року, та підтверджувати відведення військ і зброї. Задля запобігання конфліктам і сприяння демократизації ОБСЄ утримує в багатьох інших країнах постійні місії та регулярно надсилає, також і за підтримки Німеччини, спостерігачів за виборами до країн-членів організації.

Зусилля, спрямовані на роззброєння і контроль за озброєннями

Роззброєння, контроль за озброєннями та нерозповсюдження ядерної зброї посадають у німецькій зовнішній політиці значне місце. Німеччина заявляє своєю метою світ без атомної зброї і переслідує при цьому прагматичний підхід. Разом із п'ятьма постійними членами Ради Безпеки ООН Німеччина в рамках переговорів Є3+3 робила конструктивний внесок у Віденську угоду з Іраном про іранську ядерну програму. Німеччина й надалі виступає за універсальність і виконання відповідних міжнародних угод. З 2014 по 2015 рік вона брала участь у знищенні хімічної зброї, вивезеної

із Сирії. З 2013 по 2016 рік здійснює проекти щодо посилення біологічної безпеки загальним обсягом близько 24 мільйонів євро у понад 24 країнах-партнерах. Крім того, Німеччина в 2014 році стала найбільшим донором для проектів з розмінювання та надання допомоги потерпілим від мін у 13 країнах, виділивши для цього майже 13,2 мільйона євро. Так само зниження зайвого озброєння та боєприпасів і безпечне зберігання їхніх залишків, які перебувають під загрозою, є провідними питаннями німецької політики. Контроль за звичайними видами озброєння, а також заходи, спрямовані на розвиток довіри й безпеки в країнах-членах ОБСЄ, мають важливе значення. Німеччина виступає за модернізацію та пристосування до новітніх викликів. ■

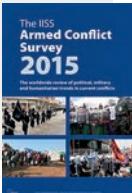
Г Л О Б А Л Й О

Огляд світових воєнних конфліктів 2015 року

Кількість жертв війни протягом останніх років значно зросла. Про це повідомляє Міжнародний інститут стратегічних досліджень (IISS) у Лондоні. Кількість загиблих на війні з 56 000 у 2008 році зросла до 180 000 у 2014 році, хоча замість 63 налічувалося лише 42 збройні конфлікти.

Вперше після закінчення Другої світової війни в усьому світі у 2013 році понад 50 мільйонів людей стали біженцями

→ iiis.org

ТЕМА

ПОБОРНИК ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Жодна країна в Європі не має більше сусідів, аніж Німеччина. Вона межує з дев'ятьма країнами, вісім з яких входять до складу Європейського Союзу (ЄС). Європейська інтеграція, одна з найуспішніших політичних історій минулих десятиліть, створює для Німеччини основу миру, безпеки та доброчуту. Подальший розвиток інтеграції, її зміцнення – саме на тлі комплексних і в багатьох відношеннях кризових ознак – залишається основним завданням німецької зовнішньої політики. Історичний проект ЄС, розпочатий у 1950-х роках, сьогодні об'єднує понад півмільйона громадян у 28 країнах-членах. Німецька політика щодо Європи проявила себе на всіх етапах європейського єднання

як рушійна сила й активно формувала інтеграцію Європи після завершення конфлікту між Сходом і Заходом. У рамках європейської інтеграції був створений найбільший у світі спільній ринок, який характеризується чотирма основними свободами, сформульованими в Римських договорах 1957 року: вільний обіг товарів серед країн-членів ЄС, свобода пересування людей, свобода надання послуг у рамках ЄС, а також вільний рух капіталів.

Фінансова й боргова криза, що розпочалася у 2008 році, поставила процес європейського єднання перед великими викликами. Тому банківський союз, який встановлює спільні стандарти й контрольні механізми фінансового сектора в межах ЄС, був основним питанням німецької політики щодо Європи. Підтримка єдності європейців навіть у важкі часи знаходить серед німецького населення широке визнання. Розміри та економічна потужність спільногого європейського ринку роблять ЄС головною дійовою особою світової економіки. Лише в зоні євро виробляється більш ніж п'ята частина світового внутрішнього валового продукту – друге місце після США. Водночас єврозона є найважливішим у світі імпортером і експортером товарів і послуг. На 2016 рік МВФ очікує тут зростання на 1,6 відсотка; у 2013 році цей ринок перебував у стані рецесії. Як найпотужніша економіка ЄС

ЦИФРА

508 МЛН.

люді живуть у 28 країнах-членах Європейського Союзу. Це населення третє за розміром у світі після Китаю та Індії. Його громадяни розмовляють 24 мовами й населяють територію розміром чотири мільйони квадратних кілометрів. ВВП становить 13,92 трильйона євро та перевищує ВВП США. Європейський Союз має 15,4 відсотка всього експорту й 16,4 відсотка імпорту в світі й посідає перше місце в світовій торгівлі.

→ europa.eu

КАРТА

28 країн-членів Європейського Союзу одним поглядом

Німеччина саме у фазі економічних і соціальних змін несе особливу відповідальність.

Німецько-французька дружба як двигун європейського єднання

Паралельно до європейської інтеграції Франція та Німеччина розбудували після Другої світової війни тісне партнерство, яке сьогодні можна розглядати як модель примирення двох народів. Обидві країни

з 1957 року належать до шести засновників Європейського економічного співтовариства (ЄЕС), ядра нинішнього ЄС. Німецько-французька дружба, закріплена Єлисейським договором у 1963 році, підтримується завдяки тісним відносинам між громадянськими суспільствами і численними німецько-французькими організаціями. Обидві країни тісно узгоджують між собою питання європейської та зовнішньої політики, а спільними ініціативами щоразу роблять внесок у ►

► подальший конструктивний розвиток європейської політики.

Новіший елемент процесу європейського єднання становить німецько-польська співпраця. Перших успіхів у примиренні з Польщею було досягнуто завдяки східній політиці Федерального канцлера Віллі Брандта в 1970-роках. Потім воно було продовжене визнанням спільного кордону в Договорі 2+4 про зовнішньополітичні аспекти єдності Німеччини в 1990 році, а також після укладення того ж року Договору про кордони, а вже інституціоналізоване в німецько-польському договорі про добросусідство від 1991 року. Партнерські стосунки з Францією та Польщею об'єднуються в трьохсторонньому форматі «Веймарського трикутника».

Більше глобальної ваги завдяки спільним європейським діям

Ліссабонський договір у 2009 році поставив Спільну зовнішню політику та політику безпеки (СЗППБ) на нову основу. Високий

представник ЄС з питань зовнішньої та безпекової політики, яка очолює Раду міністрів закордонних справ, є водночас і вице-президентом Європейської Комісії. З 2014 року на цій посаді перебуває італійка Федеріка Могеріні. Також вона представляє ЄС у зовнішніх відносинах з питань СЗППБ. Здійснюючи свої завдання, Високий представник спирається на нововстворену Європейську службу закордонних справ (ЄСЗС). Ці інституційні новації по-мітно зміцнили помітність і ефективність ЄС на міжнародній арені. Також розвинулося і врегулювання криз. Деякі закордонні операції за участю Німеччини здійснюються вже під егідою ЄС.

Одним з основних напрямків зовнішньої політики ЄС є розвиток відносин зі східними сусідами та державами Середземноморського регіону. У цій політиці сусідства теми міграції та боротьби з тероризмом все більше виходять на передній план. Нерегульований приплів іммігрантів до Європи став загальноєвропейською темою. Європейська Рада прийняла з цього приводу в

1957

Розпочинається процес європейського єднання. Римськими договорами Бельгія, Німеччина, Франція, Італія, Люксембург і Нідерланди створюють Європейське економічне співтовариство (ЄЕС).

1979

Європейці всі разом ідуть на вибори. Вперше обираються депутати Європейського парламенту, який засідає в Страсбурзі та Брюсселі.

1993

Громадяні відчувають європейське єднання на житво. У люксембурзькому Шенгені Німеччина, Франція та країни Бенелюкс домовляються про припинення прикордонного контролю на внутрішніх кордонах. Приєднуються інші країни.

Саміт Групи сіми 2015 року: під німецьким головуванням у Групі сіми на порядку денному розглядалися європейські та глобальні теми

квітні та червні 2015 року широкий пакет заходів. Поряд із посиленим рятуванням біженців у Середземному морі та заходами боротьби зі злочинністю певну роль відіграє боротьба з причинами втечі та нерегулярної міграції в країнах походження біженців і транзитних країнах Африки та Близького Сходу. Питання рівномірного розподілу бажаючих одержати притулок у ЄС, як і раніше, потребує сталого солідарності.

П'ять країн-членів ЄС, передусім Німеччина, у 2014 році прийняли дві третини біженців. Наприклад, жодна інша країна в Європі не прийняла стільки людей із Сирії: понад 125 000. Рішення, досягнуте Європейською Радою в червні 2015 році, про те, щоб розселяти біженців, які потребують захисту, всередині ЄС на добровільній основі стало першим кроком у цьому напрямку. ■

2002

Європа запроваджує власну валюту. Спочатку в дванадцяти країнах ЄС вводять готівковий євро; як безготівкова валюта ця грошова одиниця існує з 1999 року. Штаб-квартира нововтвореного Європейського центрального банку (ЕЦБ) у Франкфурті-на-Майні.

2004

1 травня до ЄС вступають Естонія, Латвія, Літва, Польща, Чехія, Словаччина, Словенія, Угорщина, а також Мальта й Кіпр. Три роки потому їхній приклад повторюють Болгарія та Румунія; у 2013 році – Хорватія.

2009

ЄС виступає в світі спільно. Укладши Ліссабонський договір, ЄС створює посаду Високого представника з питань зовнішньої та безпекової політики. Також створюється Європейська служба закордонних справ (ЄСЗС).

ТЕМА

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ

«Честь людини недоторканна. Шанувати й захищати її - обов'язок всієї державної влади.» Це чітке завдання статті 1 Основного закону, в якій Німеччина визнає «недоторканні та невід'ємні права людини» як «основу всякої людської спільноти, миру і справедливості в світі.» Це зобов'язання Німеччина серйозно сприймає і в своїх зарубіжних відносинах. Захист і зміцнення прав людини відіграють у зовнішньополітичному та міжнародному контексті особливу роль, бо часто систематичні порушення прав людини є першим кроком до конфліктів і криз. Разом із партнерами з ЄС і в співпраці з Організацією Об'єднаних Націй (ООН) Німеччина виступає за те, щоб захищати стандарти прав людини і розвивати їх далі в усьому світі.

ІНФОРМАЦІЯ

В Німеччині за глобальний захист
прав людини, прогрес у політиці розвитку та гуманітарну допомогу виступають також багато неурядових організацій. Вони примушують діяти тих, хто несе політичну відповідальність, і пробуджують свідомість народу. Але вони й самі активні, збирають пожертви та координують власні проекти на місцях. До асоціації неурядових організацій у галузі політики розвитку й гуманітарної допомоги (VENRO) належать майже 120 організацій.

→ venro.org

Німеччина є країною-учасницею важливих угод з прав людини ООН та їхніх додаткових протоколів (Міжнародного пакту про громадянські права і свободи, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, Конвенції проти расизму, Конвенції про права жінок, Конвенції про заборону тортуру, про права дитини, про права інвалідів, проти зникнення людей). Нешодавно Німеччина підписала Додатковий протокол до Конвенції про застосування тортуру, а також Конвенцію про права інвалідів - обидві набули чинності з 2009 року. Німеччина першою ратифікувала також Додатковий протокол до Конвенції про права дитини, який дає можливість індивідуального подання позовів.

Участь у міжнародних організаціях захисту прав людини

Федеральний уряд підтримує захист від дискримінації та расизму, активно виступає проти смертної кари, за участь у політичній діяльності й правовий захист, захищає свободу совісті й світогляду, бореться з торгівлею людьми та наполягає на здійсненні права мати житло і право на чисту питну воду й санітарне забезпечення. Майже 900 мільйонів людей у світі не мають доступу до чистої води. Німеччина надає 400 мільйонів євро на рік для здійснення багатьох проектів, аби змінити цю ситуацію. Доступ до води – одна з новіших тем прав людини – є

Рада з прав людини в Женеві є найважливішою установою Організації Об'єднаних Націй з прав людини

основним напрямком німецької співпраці задля розвитку в 27 країнах.

З 2012 року Німеччина вдруге стала членом Ради ООН з прав людини в Женеві, Швейцарія, і подає кандидатуру на повторне обрання з 2016 по 2018 рік. У 2015 році Німеччина в особі посла Йоахима Рюкера вперше очолила цю установу. Німецького дипломата голосами 47 членів Ради з прав людини обрано головою

строком на один рік. Найважливішим інструментом Ради з прав людини є «Універсальна періодична перевірка держав», під час якої кожна держава-член ООН звітує про виконання своїх зобов'язань у галузі прав людини та відповідає на критичні запитання. Німеччина проходила цю процедуру в 2009 і 2013 роках.

Вона є однією з найбільш активних країн у Раді Європи, яка налічує 47 членів і виступає ►

► за захист і підтримку прав людини, правову державу й демократію в усій Європі. Своїми дорожевказними конвенціями, зокрема Європейською конвенцією з прав людини, Рада Європи сприяє розвиткові спільного європейського простору і контролює додержання обов'язкових спільних стандартів і цінностей на європейському континенті.

Інструменти міжнародної політики з прав людини

Основною інституцією Ради Європи для здійснення прав людини в Європі є Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) у Страсбурзі, Франція. Кожен громадянин всіх 47 країн-членів Ради Європи може безпосередньо звернутися до ЄСПЛ у разі порушення його прав, захищених Європейською конвенцією з прав людини. Німеччина настійливо виступає за те, щоб усі країни-члени Ради Європи визнавали й виконували рішення ЄСПЛ, які стосуються саме їх, як це й відповідає їхнім зобов'язанням. Міжнародний кримінальний

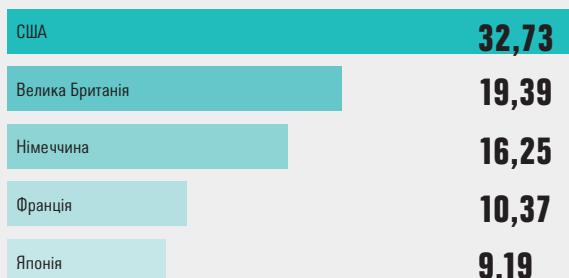
суд (МКС) у Гаазі, Нідерланди, компетентний з питань міжнародно-правового переслідування тяжких міжнародних злочинів, таких, як воєнні злочини, злочини проти людяності або геноцид. Німеччина виступає за універсальне визнання МКС.

Уповноважений Федерального уряду з питань політики в галузі прав людини та гуманітарної допомоги Кристоф Штresser належить до складу Федерального міністерства закордонних справ Німеччини. Він спостерігає за міжнародним розвитком, координує діяльність у сфері прав людини з іншими державними установами та консультує Федерального міністра закордонних справ. У парламентському плані політика в галузі прав людини супроводжується і контролюється з 1998 року Комітетом з питань прав людини та гуманітарної допомоги Німецького Бундестагу. Як незалежна інстанція, але така, що фінансується державою, був заснований у 2000 році Німецький інститут прав людини в Берліні. Як національна уста-

ДІАГРАМА

Німеччина не лише належить до важливих і великих донорів у справі державної співпраці задля розвитку, але є також важливим донором і активним формувальником гуманітарної допомоги.

Видатки на державну співпрацю задля розвитку в млрд. доларів США

нова з прав людини він має сприяти в дусі Паризьких принципів ООН розвиткові та захисту прав людини Німеччиною всередині країни та за кордоном.

Захист прав людини є також важливою частиною діяльності в галузі зовнішньої кібернетичної політики. На питання захисту особистих даних і прав особистості має бути дана нагальна відповідь. У 2013 та 2014 роках Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюції щодо прав приватності в цифрову епоху. Вони спиралися на німецько-бразильську ініціативу. Німеччина вважає, що права людини чинні як онлайн, так і офлайн. У 2015 році Рада ООН з прав людини прийняла резолюцію, яка вперше передбачає призначення незалежного спеціального доповідача з прав приватності. Він має широку доповідати про їхні порушення та супроводжувати міжнародний дискурс.

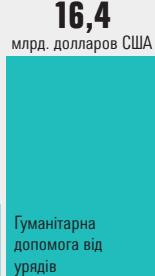
Федеральний уряд своєю гуманітарною допомогою надає підтримку людям в усьому

світі, які потрапляють у біду внаслідок природних катастроф, воєнних сутичок або інших криз та конфліктів чи перед якими стоїть така загроза. При цьому про причини цієї скрутної ситуації не запитують. Гуманітарна допомога є виразом моральної відповідальності й солідарності з людьми, що потрапили в біду. Вона зорієнтована на потреби постраждалих і базується на принципах гуманності, нейтральності, позапартійності та незалежності.

Гуманітарна допомога людям, які потрапили у велику біду

Федеральний уряд надає допомогу не безпосередньо, а через відповідні проекти гуманітарних організацій Організації Об'єднаних Націй, рух Червоного Хреста/Червоного Півмісяця та німецькі неурядові організації. Лише у 2014 році Федеральне міністерство закордонних справ надало для гуманітарних акцій понад 437 мільйонів євро.

Бюджет гуманітарної допомоги в 2013 році по всьому світу

Джерело: Statista

Призначення пожертв у Німеччині в 2014 р.

ПАНОРАМА

ПАРТНЕР ВІДКРИТИХ МЕРЕЖ

Нью-Йорк

- Штаб-квартира Організації Об'єднаних Націй

Монреаль

- Організація Об'єднаних Націй

Люксембург

- ЄС

Вашингтон, Ді. Сі.

- Міжнародний валютний фонд (МВФ)
- Світовий Банк

Страсбург

- ЄС

Паризь

- Організація Об'єднаних Націй
- Європейська космічна агенція (ESA)
- Організація економічної співпраці та розвитку (OECP, OECD)

Нью-Йорк

Штаб-квартира Організації Об'єднаних Націй

Лондон

- Організація Об'єднаних Націй

Брюссель

- НАТО
- ЄС

Мадрид

- Організація Об'єднаних Націй

Женева

- Організація Об'єднаних Націй
- Світова організація торгівлі (СОТ)

Найробі

- Організація Об'єднаних Націй

Женева

Штаб-квартира
Світової організа-
ції торгівлі

МВФ

З 1952 року Німеччина входить до складу
Міжнародного валютного фонду

НАТО

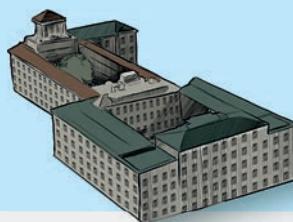
З 1955 року Німеччина є членом Організації
Північно-Атлантичного договору

ЄС

Від заснування ЄС у 1957 році Німеччина належить до
нинішнього Європейського Союзу

ОНН

У 1973 році Німеччина стала
членом Організації Об'єднаних
Націй

Організація Об'єднаних Націй (ОНН) у Німеччині

Берлін

- Міжнародна організація праці (МОП, ILO) – Представництво в Німеччині
- Високий комісар з питань біженців ОНН (UNHCR) – регіональне представництво в Німеччині та Австрії
- Всесвітня продовольча програма (WFP) – Контактний офіс у Німеччині
- Офіс Світового банку в Берліні

Кампус ОНН у Бонні

- Програма добровольців ОНН (UNV)
- Секретariat ОНН зі змін клімату (UNFCCC)
- Секретariat Конвенції ОНН про боротьбу з опустіюванням (UNCCD)
- Міжнародна стратегія по зменшенню небезпеки стихійних лих/Платформа сприяння зачахному попередженню (UN/ISDR-PPEW)
- Університет ОНН – віце-ректорат у Європі (UNU-ViE)
- а також 14 подальших установ ОНН

Дрезден

- Університет ОНН – Інститут комплексного управління матеріальними потоками та природними ресурсами (UNU-FLORES)

Франкфурт-на-Майні

- Міжнародна фінансова корпорація (IFC), Група Світового банку

Гамбург

Міжнародний морський суд

Бонн

«Довгий Ойген» у кампусі ОНН

Дрезден

Гамбург

Бонн

Нюрнберг

- Офіс Верховного комісара ОНН у справах біженців (UNHCR)

ОБСЄ

З часу заснування
нинішньої ОБСЄ у 1975 році
Німеччина належить до
її країн-членів

Група семи

З 1975 року після заснування
цього неформального клубу
Німеччина є його членом

СОТ

З 1995 року Німеччина – член
Світової організації торгівлі

Група 20

Від часу заснування Групи
двадцяти в 1999 році
Німеччина є її членом

ТЕМА

СТАБІЛЬНИЙ РОЗВИТОК

Політика Німеччини заради розвитку як цеглина в будівлі глобальної структурної та мирної політики має сприяти поліпшенню умов життя у країнах-партнерах. Її мета – подолати голод і бідність у всьому світі й зміцнити демократію і правову державу. Провідні напрямки та концепції розвиває Федеральне міністерство економічної співпраці та розвитку (ФМСР). У політичному та фінансову плані основна увага спрямовується на двосторонню співпрацю з країнами-партнерами. В рамках державної співпраці задля розвитку Німеччина діє разом з 50 країнами-партнерами на зasadі спільно узгоджених програм, які можуть охоплювати всі інструменти державної кооперації задля розвитку. Особлива увага спрямовується на Африку, але інтенсивна співпраця відбувається також з країнами Азії, Південно-Східної Європи та Латинської Америки.

Німеччина збільшила фінансові засоби для співпраці задля розвитку до 2019 року на 8,3 мільярда євро. Таким чином у 2016 році майже 0,4 відсотка внутрішнього валового продукту буде вкладено в цю співпрацю. У міжнародному масштабі Німеччина, надаючи 16,25 мільярда доларів США для публічної співпраці задля розвитку, належить після США і Великої Британії до трійки найбільших донорів. Як правило, проекти у відповідних країнах здійснюються Німецьким Товариством

міжнародної співпраці (GIZ) та банківською групою KfW як організаціями-виконавцями.

План дій до 2030 року заради сталого розвитку

Визначальним для глобального розвитку майбутніх років має стати «План дій 2030», прийнятий на 70-й Генеральній Асамблії Організації Об'єднаних Націй наприкінці вересня 2015 року. План дій до 2030 року замінює так звані «Цілі розвитку тисячоліття» (MDG) Організації Об'єднаних Націй, які визначали розвиток у країнах, що развиваються, та нових індустріальних країнах на період з 2000 до 2015 року, і розширивши їх.

Хоча, виконуючи цілі розвитку тисячоліття, до 2015 року вдалося наполовину зменшити бідність у світі та поліпшити зокрема доступ людям до питної води й освіти. Але майже 1,3 мільярда людей живуть на кошти менше, ніж 1,25 долара США на день. Інші проблеми – наприклад, занадто високе споживання ресурсів, прогресуючі зміни клімату й знищенні довкілля, високе безробіття та соціальна несправедливість – і досі залишаються нагальними. Нові цілі, прийняті у вересні 2015 року, мають додати нових сил всесвітнім змінам у боротьбі за сталий розвиток – в економічному, екологічному та соціальному розмірі

План дій до 2030 року ООН має на меті прискорити стабільний розвиток з багатьох питань майбутнього

та з огляду на існуючі зв'язки. Тепер це має стати «всесвітнім» планом дій, тобто чинним для всіх країн, який стосуватиметься протягом 15 наступних років, окрім співпраці задля розвитку, широкого спектру заходів у галузі політики: поряд із боротьбою з голодом і бідністю планету необхідно захищати як життєву основу для майбутніх поколінь; економічні системи та стиль життя мусять стати справедливішими, сталішими й ефективнішими, а дискримінацію

треба подолати зокрема і шляхом зміцнення ефективних інклузивних і демократичних установ, відповідального врядування та запровадження правової держави. Зрештою, договір про майбутнє заради тривалої надійності повинен містити так званий принцип «багатьох ділових осіб»: поряд із урядами важливу роль у здійсненні цілей Плану дій до 2030 року мають відігравати суспільні групи, економіка й наука. ■

ЕКОНОМІКА І ІННОВАЦІЇ

Потужна економіка · Глобальна дійова особа ·

Провідні ринки та інновації · Стабільна економіка ·

План дій цифрової епохи · Привабливий ринок праці

ПОГЛЯД У ГЛІБ

ПОТУЖНА ЕКОНОМІКА

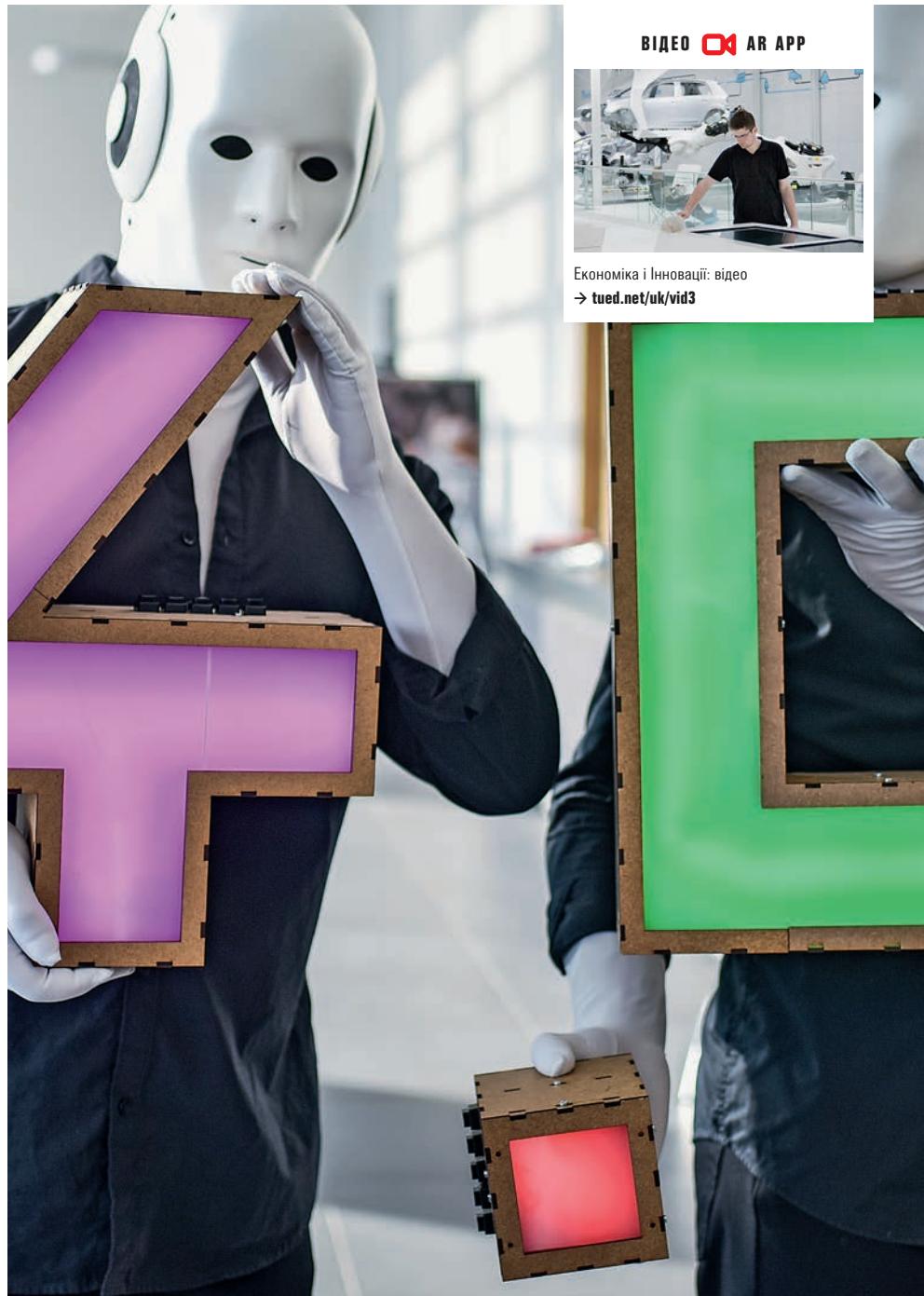
Німеччина – найбільша економіка Європейського Союзу (ЄС) і четверта в світі після США, Китаю та Японії. Своєю конкурентоспроможністю та глобальним залученням у мережі вона завдячує великий інноваційній силі та значній експортній орієнтації. У таких великих галузях як автомобілебудування, машинобудування, хімічна промисловість, а також медична техніка експорт становить більше половини обігу. У 2014 році лише Китай і США експортували більше товарів. У дослідження та винаходи (ДіВ) Німеччина щорічно інвестує близько 80 мільярдів євро. Багато підприємств перебувають на шляху до Індустрії 4.0, яка має призвіти саме оцифрування технологій виробництва й логістику.

Позитивна економічна динаміка привела до сприятливого розвитку ринку праці. Німеч-

чина належить до країн з найвищим рівнем зайнятості в ЄС і має найнижчий відсоток безробітної молоді. Це зміцнює і цінність дуальної професійної освіти, яка стала експортним товаром і використовується багатьма країнами. Такі фактори, як наявність фахових працівників, інфраструктури та правова захищеність є наступними ознаками Німеччини як місця економічної діяльності, яка посідає перші місця в багатьох міжнародних рейтингах. Федеральне міністерство економіки й енергетики очолює віце-канцлер Зігмар Габріель (СДПН).

З 1949 року модель соціальної ринкової економіки становить основу німецької економічної політики. Соціальна ринкова економіка гарантує вільну підприємницьку діяльність і водночас прагне до соціальної збалансованості. Ця концепція, розроблена в післявоен-

ВІДЕО AR APP

Економіка і Інновації: відео
→ tued.net/uk/vid3

Індустрія 4.0: економіка Німеччини йде шляхом до дигіталізованого майбуття

► ний час пізнішим Федеральним канцлером Людвігом Ергардом, вивела Німеччину на успішну стежку розвитку. Вона бере активну участь у формуванні глобалізації та виступає за стала глобальну економічну систему, яка б надавала чесні шанси всім.

Німеччина належить до дванадцяти країн, які в 2002 році запровадили євро. Криза фінансового ринку (2008 р.), а також наступна за нею боргова криза захопила всю єврозону, в тому числі Німеччину. Федеральний уряд зупинив після цього подвійну стратегію нової заборгованості і запровадив заходи для зміцнення інноваційної потужності. Вперше після 1969 року вдалося представити збалансований федеральний бюджет у 2014 та 2015 році.

Структурною опорою економіки є понад 99 відсотків всіх малих і середніх фірм. Малі та середні підприємства доповнюють концерни, акції яких котируються в німець-

кому біржовому індексі DAX на Франкфуртській біржі – найважливішому фінансовому центрі континентальної Європи. У Франкфурті-на-Майні розташовується Європейський центральний банк (ЄЦБ), який, зокрема, наглядає за стабільністю євро як установа ЄС. ■

МЕРЕЖА

Федеральне міністерство

Економічна політика, основні питання, ініціативи

→ bmwi.de

Make it in Germany

Портал для міжнародних фахівців з інформацією про життя й роботу в Німеччині

→ make-it-in-germany.de

Агенція з питань праці

Відомості ринку праці та біржі праці

→ arbeitsagentur.de

Фінансовий центр із традицією: найважливіша німецька біржа розташована у Франкфурті-на-Майні

ДІЙОВІ ОСОБИ & ІНСТРУМЕНТИ

Федеральна спілка німецької промисловості

Федеральна спілка німецької промисловості (ФСП, BDI) представляє інтереси понад 100 000 промислових підприємств. Вона має розгалужену мережу на всіх важливих ринках та в міжнародних організаціях.

→ bdi.eu

Німецькі зовнішньоторговельні палати

Німецькі зовнішньоторговельні палати (НЗП, AHK) делегації та представники німецької економіки створили мережу в 130 місцях у 90 країнах.

→ ahk.de

Німецькі закордонні представництва

Разом із НЗП і агенцією GTAI 227 посольств і консульств становлять третю опору німецької системи підтримки зовнішньої торгівлі.

→ auswaertiges-amt.de

Асоціація німецьких промислових і торговельних палат

Асоціація німецьких промислових і торговельних палат (АНПТП) є головною організацією 80 німецьких промислових і торговельних палат. До їхнього складу входять 3,6 мільйона промислових підприємств.

→ dihk.de

Німецький інститут економічних досліджень

НІЕД у Берліні – найбільший з численних німецьких інститутів дослідження економіки.

→ diw.de

Germany Trade and Invest

Germany Trade and Invest (GTAI) є товариством підтримки економіки Федераційної Республіки Німеччина. Воно має 50 відділень у всьому світі й допомагає німецьким підприємствам стати на ноги за кордоном, агітує за Німеччину як місце економічної діяльності й супроводжує іноземні підприємства при їхньому поселенні в Німеччині.

→ gtai.de

Рада стабільного розвитку

До завдань призначеної Федеральним урядом Ради стабільного розвитку належить розробка пропозицій для здійснення національної стратегії сталого розвитку.

→ nachhaltigkeitsrat.de

+ DIGITAL PLUS

Детальніша інформація про всі теми цього розділу – коментовані списки посилань, статті, документи, промови; також додаткова інформація до таких тем, як соціальна ринкова економіка, дуальна професійна освіта, економічна політика, європейська фінансово-економічна криза.

→ tued.net/uk/dig3

ТЕМА

ГЛОБАЛЬНА ДІОВА ОСОБА

Німеччина – орієнтована на експорт, міцно залучена в міжнародні мережі промислового розвинута країна з яскраво вираженим експортним сектором. У щорічних рейтингах Світової організації торгівлі (СОТ) Німеччина на регулярно посідає третє місце в світі після Китаю і США серед найбільших країн-експортерів. У 2014 році зовнішньоторговельний баланс був перевищений на нову рекордну суму - 190 мільярдів євро. Експорт німецьких підприємств виріс до 1326 мільярдів євро, розмір імпорту – до 1136 мільярдів євро. При відносно невеликому зростанні світової економіки в 2013/2014 роках німецька економіка досить зміцнилася. Німеччина в світовому порівнянні максимально виграє від глобалізації. «Індекс зв'язаності країни 2014» (Country Connectedness Index) інституту McKinsey Global Institute називає Німеччину найбільш залученою в світовій мережі країною – навіть передуши США, Сінгапуром і Великою Британією.

Кожен другий євро, зароблений у Німеччині, з'являється завдяки експорту; майже кожне четверте робоче місце залежить від експорту, а в промисловості навіть кожне друге. До зовнішньої торгівлі залучені близько 800 000 підприємств. У 2014 році 685 000 підприємств ввозили товари з інших країн, а 340 000 займалися експортом. Важливу частку в німецькій зовнішній торгівлі відіграють майже 10 700 підприємств, розташованих за кордоном; Асоціація німецьких торговельно-промислових палат (DIHK) припускає, що на німецькі фірми за кордоном працують понад 7 мільйонів осіб.

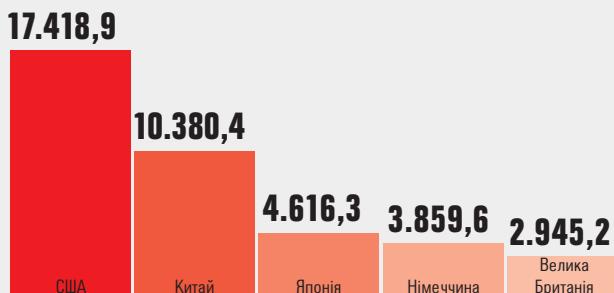
Серед експортних товарів переважають автомобілі та запчастини до них, станки й машини, хімічні вироби, електронно-обчислювальна та електрична техніка. На ці чотири групи продукції припадає майже половина німецького експорту. Загалом же ▶

ДІАГРАМА

Провідна роль в економіці

Німецькі підприємства користуються великою міжнародною славою. Вони в усьому світі представляють „Made in Germany“ як високоякісну всесвітню марку якості. Економіка Німеччини – четверта за потужністю в світі – особливо орієнтована на експорт.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) у 2014 році (в млрд. доларів США)

Контейнер як символ глобалізації: гамбурзький порт належить до найбільших пунктів перевалки

Найпотужніші в світі торговельні країни 2014 р.

(частка в світовому експорті)

Найбільші німецькі підприємства 2014 (обіг, млн. €)

Фольксваген	202.458
Даймлер АТ	129.872
Еон СЕ	111.556
Група БМВ	80.401
Група Шварц	79.300
Група БАСФ	74.326
Сіменс АТ	71.920

► з 1991 року експортна квота зросла з 25,7 до 50,6 відсотка і майже подвоїлася. Квота зовнішньої торгівлі, тобто суму експорту й імпорту по відношенню до внутрішнього валового продукту (ВВП) в 2013 році становила 89 процентів. Таким чином, Німеччина «найвідкритіша» економіка з-поміж країн «Групи семи». Для порівняння: США в 2013 році мали квоту зовнішньої торгівлі 30 відсотків.

Партнери Німеччини в Європейському Союзі (ЄС) є найважливішим ринком збути, куди направляються 58 відсотків всього експорту. Традиційно найбільшою країною-імпортером німецької продукції є Франція, але в першій половині 2015 році на перше місце вийшли США. Велика Британія, Китай і Нідерланди перебувають на наступних місцях. Щодо імпорту картина дзеркально протилежна: найбільше товарів було імпортовано з Нідерландів, потім іде Китайська Народна Республіка, Франція, США й Італія. Постійно зростає значення економічних і торговельних зв'язків з азіатськими країнами попри часткове ослаблення економічного зростання. Лише в Китаї представлені 5000 німецьких підприємств своїми інвестиціями.

Виразом потужного залучення в світову економіку перебувають прямі інвестиції за кордоном, які з 1990 року виросли в п'ять разів до 919 мільярдів євро (2013 р.). Третина з них була інвестована в європейському просторі. І навпаки, іноземні інвестори завдяки своїй участі в німецьких підприємствах забезпечують 3 мільйони робочих місць – об-

ГЛОБАЛЬНО

Економічний огляд ОЕСР

У своєму економічному огляді Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) двічі на рік аналізує найважливіші економічні тенденції та перспективи в 34 країнах-членах ОЕСР і в нових індустріальних країнах на наступні два роки. Загальна оцінка 2015/2016 років виходить з того, що зростання світової економіки набуде динаміки в порівнянні з часами кризи, але буде стриманим.

→ oecd.org

сяг прямих іноземних інвестицій у Німеччині становить 458 мільярдів євро. Тим самим Німеччина є сьомим за розмірами місцем інвестування.

Візитівкою світової торгівлі вважають виставкову галузь. Німеччина як місце проведення міжнародних ярмарок є номером один у плані їх організації та проведення. Із глобально важливих подій кожної галузі дві третини відбуваються в Німеччині. На майже 150 міжнародних виставок щороку приїздять 10 мільйонів відвідувачів.

Водночас Німеччина є перевалочним пунктом для потоків європейських і світових товарів. Через жодну з інших країн ЄС не транспортується стільки продукції. Майже третина обігу десяти найважливіших логістичних ринків ЄС припадає на Німеччину.

В галузі логістики зайнято 3 мільйони людей. Воротами світу є Гамбурзький порт, де за рік обробляються майже 9,7 мільйона стандартних контейнерів.

За чесну і вільну світову торгівлю

Німеччина виступає за відкриті ринки та чесну й вільну торгівлю на основі чітких і надійних правил. Ці цілі Німеччина пе-реслідує зокрема завдяки трьом «стовпам підтримки зовнішньої торгівлі»: 227 німецьким представництвам за кордоном, 130 зовнішньоторговельним палатам (ЗТП), делегаціям і представництвам німецької економіки в 90 країнах, а також Товариству зовнішньої торгівлі й маркетингу розташування German Trade and Invest (GTAI). Вони цілеспрямовано підтримують малі та середні підприємства в освоєнні зарубіжних ринків і працюють над тим, щоб поліпшувалися рамкові умови.

Розробкою правил міжнародної торгівлі, регуляцією фінансових ринків, управлінням грошовими одиницями й валютами Німеччина також бере участь у формуванні глобалізації. З огляду на затримку багатосторонніх переговорів (Дохійський раунд) основна увага концентрується на двосторонніх угодах Європейського Союзу про вільну торгівлю. Зараз ведуться переговори щодо всебічних договорів зі США (Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP) та Японією. Завершено переговори щодо європейсько-канадського економічного й торговельного договору СЕТА. З 2011 року набула сили угода про вільну торгівлю між ЄС і Південною Кореєю - першою з азіатських країн. З того часу експорт до Південної Кореї зростає щороку на 10 відсотків. У 2015 році ЄС і В'єтнам домовилися підписати угоду про вільну торгівлю – це перша угода ЄС такого типу з країною, що розвивається. ■

Центри світового ринку: до 10 мільйонів гостей щороку відвідують великі виставки

ТЕМА

ПРОВІДНІ РИНКИ ТА ІННОВАЦІЇ

Економічна потужність Німеччини ґрунтуються винятково на її могутній індустрії та здатності до інновацій. Передусім автомобільна промисловість зі своїми 775 000 працівниками вважається взірцем логотипу «Made in Germany». Зі своїми шістьма сильними марками – «Фольксваген», «БМВ», «Даймлер», марками «Ауді» та «Порше», що належать концерну «Фольксваген», а також «Опель» («Дженерал Моторс») автомобільна промисловість належить до двигунів глобальної галузі мобільності. З метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства інвестують мільярдні суми в дослідження та конструкторську роботу (ДКР). Електричні та цифрові мережі, допоміжні системи, автоматична їзда без участі водія – ось мегатенденції подальшого автомобільного розвитку.

В глобальному плані німецькі автомобільні концерни зі своєю значною частиною в ринкових сегментах вищого середнього та найвищого класу виробили в 2014 році майже 14,9 мільйона автомобілів, з них квота проданих на експорт перевищила 77 відсотків.

До традиційно потужних галузей німецької економіки належать поряд із автомобілебудуванням машинобудування та приладобудування, а також хімічна промисловість. Фірма «BASF», заснована в 1865 році й розташована з основним виробничим комплексом у Людвігсгафені, має 113 000 працівників на 390 вироб-

ничих майданчиках у більш ніж 80 країнах і є найбільшим хімічним концерном світу. Крім того, до ключових галузей належать електротехнічна й електронна промисловість – «Сіменс» тут активний глобальний гравець, представлений в усьому світі, чиї прикладні рішення, починаючи від медичної техніки до відновлюваних видів енергії, вважаються високотехнологічними. Про значення світового ринку для великих галузей виробництва свідчить той факт, що експортні квоти досягають 60 і більше відсотків.

Найваживішими центрами економіки Німеччини є Рурська область, агломерації Мюнхена й Штутгарту (хайтек, автомобілебудування), Рейн-Некар (хімія, IT), Франкфурт-на-Майні (фінанси), Кольон і Гамбург (порти, авіабудування, мас-медіа). У нових федеральних землях утворилися невеликі, але високопродуктивні центри високих технологій, передусім у таких «показових регіонах» як Дрезден, Йена, Лейпциг, Льйона і Берлін-Бранденбург. Список найбільших німецьких підприємств (за результатами обігу 2014 року) очолюється автомобільними концернами: на першому місці «Фольксваген», «Даймлер» і «БМВ» на другому й четвертому. Третє місце посідає «Eon» (енергетика), «BASF» (хімія) – 6-е місце, а «Сіменс» (електротехніка) на сьомому. Місця 5, 8 і 9 посідають торговельні групи. На десятому місці – «Дойче телеком».

Всесвітній успіх: німецькі автобудівники належать до основних дійових осів глобальної мобільності

Промисловість у Німеччині спеціалізується на розробці та виробництві комплексних товарів, передусім обладнання та інновативних виробничих технологій. Всередині Німеччини промисловість у порівнянні з іншими економіками має значно більшу вагу. Всього 7,22 мільйона людей задіяні в промисловості й переробній галузі. Лише в Південній Кореї частка переробної галузі в створенні валового продукту вища.

Пружиною економічної потужності Німеччини вважається інноваційна здатність економіки. Тут інтенсифікація зусиль щодо ДКР проявляє позитивну тенденцію розвитку з 2007 року. Як економіка, так і державний сектор сприяють цьому; стратегія Федерального уряду, спрямована на високі технології, надала цьому вирішального імпульсу. Всього в 2013 році в Німеччині було використано для ДКР близько 80 мільярдів євро, що від-

► повідає 2,84 відсотка внутрішнього валово-го продукту (ВВП). Серед порівнюваніх країн-членів ОЕСР Німеччина посідає п'яте місце – ще перед США і далеко попереду Франції та Великої Британії. Серед великих країн-конкурентів лише Південна Корея та Японія маютьвищу інтенсивність видатків на ДКР. Німеччина вважається також європейським чемпіоном у винаходах. У 2014 році німецькі підприємства подали до Європейського патентного відомства в Мюнхені приблизно 32 000 заявок на патентний захист. При Німецькому відомстві патентів і товарних знаків (DPMA) у тому ж році було зареєстровано 65 958 винаходів – новий рекорд. Найактивнішим були постачальники частин для автомобілебудування «Бош» - 4000 заявок – і група «Шефлер» - 2518. Всього ж у 2014 році визнані були 116 702 німецькі патенти. До них долучаються 458 042 виданих прав захисту промислової власності, чинні в Німеччині, які були заявлені через Європейське патентне відомство.

Німеччину як промислову країну важко собі уявити без постійно зростаючого сектора

послуг. До 80 відсотків усіх підприємств діють у цьому секторі й реалізують послуги майже на 70 відсотків внутрішнього валово-го продукту (ВВП) і забезпечують три чверті робочих місць. З приблизно 30 мільйонів працюючих 12 мільйонів зайняті в державній чи приватній сфері послуг, майже 10 мільйонів у торгівлі, готельно-ресторанному бізнесі й транспорті, а понад 5 мільйонів – на фірмах, що надають послуги підприємствам.

Малий і середній бізнес – осердя економіки

Попри численних глобальних гравців і великих економічних флагманів 3,6 мільйона малих і середніх підприємств, а також самозаяняті особи й працівники вільних професій характеризують структуру економіки. Близько 99,6 відсотка підприємств належать до малих і середніх. До середнього класу відносяться фірми з річним обігом менше 50 мільйонів євро і менше ніж з 500 працівниками. Сюди ж зараховуються й ті численні іммігранти, які прибувають до Ні-

ВІХИ

1955

Мільйонний «Фольксваген»-жукиходить 5 серпня з конвеєра у Вольфсбурзі. Цей автомобіль стає символом і абсолютним чемпіоном з продажів епохи так званого економічного дива.

1969

У Тулузі (Франція) засновується спільний німецько-французький проект – консорціум «Аеробус». Нині Airbus S.A.S. – другий у світі авіаборник.

1989

З поштової реформи Postreform починається приватизація величезної Німецької федеральної пошти. Це вважається однією з найбільших реформ в історії німецької економіки.

меччини з власними підприємствами. Понад 700 000 людей, що мають міграційну історію, є власниками підприємств. Таким чином мігранти утворюють у Німеччині важливий сектор економіки.

За дослідженнями групи банків KFW частка інновативних підприємств загалом зменшується – лише 28 відсотків малих і середніх фірм інвестують в інноваційні продукти й процеси, що пояснюється притлумленими кон'юнктурними очікуваннями. В багатьох ринкових сегментних нішах німецькі малі й середні бізнесмени часто є «прихованими чемпіонами», європейськими або й світовими лідерами ринку з високоінноваційними продуктами. Міцно вбудована в економічний простір і креативна економіка. Вона відіграє часто в невеличких, недокапіталізованих підприємствах роль авангарду на шляху до цифрової економіки чи такої, що ґрунтуються на знаннях і вважається по-мітним джерелом інноваційних ідей. Міжнародною гарячою точкою «креативної індустрії» та стартапів є Берлін зі своїми понад 28 000 підприємств.

Економіка перебуває на порозі четвертої промислової революції. Реальний і віртуальний світ, який прискорюється інтернетом, перетворюється на «інтернет речей». Мета Федерального уряду полягає в підтримці економіки й науки задля реалізації в Німеччині Індустрії 4.0 як головного пропонувальника таких технологій і майбутнє місце виробництва. ■

ІНФОРМАЦІЯ

З середини 1990-х років існує міжнародна тенденція зниження податкових ставок для підприємств. Німеччина вже давно не є країною з високими податками. У міжнародному порівняннітягар податків і зборів навіть нижче середнього. Пересічне податкове навантаження підприємств становить менше 30 відсотків. У деяких регіонах Німеччини воно внаслідок місцевих відмінностей у ставці промислового податку навіть нижче 23 відсотків.

→ gtai.de

1990

Відомство з управління майном має завдання за кілька років перетворити планову економіку колишньої НДР з тисячами народних підприємств у ринкову.

2002

З 1948 по 1998 рік німецька марка вживалася як офіційний засіб безготівкових платежів, а до 2001 – і як готівка. 1 січня 2002 року її скасовано, в Німеччині та 11 інших країнах ЄС запроваджується євро.

2014

Вперше німецький індекс акцій DAX досягає відмітки 10 000. Він відображає розвиток 30 найбільших і найпотужніших за обігом німецьких підприємств.

ТЕМА

СТАБІЛЬНА ЕКОНОМІКА

Німеччина належить до найстабільніших промислових країн світу. Це результат міжнародного порівняльного дослідження 34 країн-членів ОЕСР, проведеного Фондом імені Бертельсмана в 2015 році. З урахуванням 17 цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй вперше систематично було досліджено 34 індикатори – від охорони довкілля і зростання економіки та до якості соціальних систем. Німеччина розташовується на шостому місці, але особливо виграє в питанні зростання, зайнятості й соціального захисту.

Зростання кількості підприємств у Німеччині є свідченням їхньої громадянської відповідальності як частини стабіль-

ного господарювання. «Корпоративна соціальна відповідальність» („Corporate Social Responsibility“, CSR) стосується передусім основного виду діяльності підприємства, яка внаслідок глобалізації впливає на економічні, соціальні та екологічні умови. До заснованої в 1999 році ініціативи Global Compact Initiative Організації Об'єднаних Націй приєдналася більшість концернів, що входять до індексу DAX – наприклад, BASF, «Даймлер» чи «Дойче Банк», а також малі та середні підприємства, інститути й неурядові організації. Global Compact Initiative Організації Об'єднаних Націй, директиви ОЕСР для багатонаціональних підприємств і

На європейському рівні Німеччина підтримує передусім широкоформатну ініціативу CSR Європейського Союзу. Ця стратегія регулярно розвивається далі і передбачає обов'язкові звіти по CSR для окремих підприємств з 2016 року. У рамках німецького головування в Групі семи в 2015 році уряд Німеччини вніс до порядку денного такі теми CSR, як стандарти праці, соціальні та екологічні стандарти.

Те, що суспільна та екологічна відповідальність нерозривні одна з одною, видно також із «Об'єднання за стабільний текстиль», яке передбачає поліпшення обох складових для працівників текстильної та швейної промисловості. Понад 100 ні-

СПИСОК

- Найбільше підприємство:
Фольксваген, 592 586 працівників
- Найбільший банк:
Дойче Банк, 98 138 працівників
- Найважливіший біржовий індекс:
Німецький індекс акцій (DAX)
- Найбільша виставкова площа: Ганновер
- Найбільший авіавиробник:
Аеробус-Гамбург

Гдна робота: дедалі більше німецьких підприємств розраховують на чесні стандарти глобальних мереж постачання

мецьких виробників текстилю, в тому числі великі учасники галузі, приєдналися до заснованої в 2014 році Федеральним міністерством економічного співробітництва і розвитку (ФМС) ініціативи. Цим об'єднанням Німеччина хоче підтвердити свою авангардну роль у міжнародних зуспиллях на шляху до чесних стандартів у глобальних системах постачання.

Задля формування стратегії CSR Федеральний уряд створив у 2009 році національний форум CSR, а в 2010 році було прийнято «Національну стратегію щодо відповідальності підприємств – план дій Corporate Social Responsibility». Основна увага концентрується на впровадженні CSR у малих і середніх підприємствах. ■

ТЕМА

ПЛАН ДІЙ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ

Економіка перебуває на порозі четвертої індустріальної революції. Прискорені інтернетом, реальний і віртуальний світи в процесі цифрової трансформації зливаються в інтернет речей. Дигіталізація означає для промисловості та сфери надання послуг історичний поріг. Під поняттям «Індустрія 4.0» об'єднуються рішення, процеси й технології, які описують високий рівень застосування IT та інтенсивний ступінь переплетення систем на заводах. Багато німецьких підприємств переходят до Індустрії 4.0, яка особливо прискорює оцифрування виробничої техніки й логістики. Загалом же економіка очікує, що міжнародна конкуренція та провідне становище технологій у виробництві ставатимуть ще далі визначальніши-

ми. Федеральний уряд підтримує і активно формує дигітальні зміни, прийнявши «План дій цифрової ери» з сімома основними сферами дій. Він охоплює всі суспільні галузі – від держави до економіки, культури, освіти й науки. Цифрові зміни слід розуміти не лише як чисто технологічний, але і як суспільний процес, який стосується питань свободи й демократії, та аж до захисту кожної особистості.

Своїм «Планом дій цифрової епохи» Німеччина на середньострокову перспективу має стати провідним пропонувальником Індустрії 4.0 і країною цифрового зростання номер один у Європі. Дослідження оцінюють за позитивними сценаріями додатковий потенціал зростання завдяки Індустрії 4.0 між 200 та 425 мільярдами євро до 2025 року. Сектору інформатики й телекомунікації (СІТ) як міжгалузевій технології належатиме при цьому ключова роль. Уже сьогодні 23 відсотки приросту продуктивності спрямовуються на інвестиції в галузі IT. 900 000 працівників виробили обігових коштів на 228 мільярдів євро. Таким чином Німеччина посідає четверте місце після США, Японії та Китаю і є найбільшим СІТ-ринком у Європі.

ЦИФРА

600

операторів інтернету й інші організації з 60 країн підключені до DE-CIX. Цей інтернет-вузол у Франкфурті-на-Майні – найбільший у світі за швидкістю передачі даних. У 2015 році ця швидкість уперше досягла позначки 4 терабіт за секунду. Після Марселя (Франція), Палермо (Італія), Далласа (США) оператор DE-CIX влаштовує вузол у Стамбулі (Туреччина).

→ de-cix.net

Розбудова цифрової інфраструктури, а особливо широкосмугового та високошвидкісного виходу в інтернет належать до основних завдань дигіталізації. Мета поля-

Завжди онлайн: розбудова цифрової інфраструктури належить до основних проектів Федерального уряду

гає в тому, щоб до 2018 року створити по всій країні широкосмугову інфраструктуру зі швидкістю завантажування щонайменше 50 Мбіт/с. Федеральний уряд і економіка підготували пакет на 10 мільярдів євро для розвитку широкосмугового доступу. 87 відсотків приватних домогосподарств уже сьогодні мають такий доступ. Проте в забезпечені широкосмугового доступу є ще відмінності між старими й новими федеральними землями, а також між міста-

ми й сільською місцевістю. У 2015 році майже дві третини всіх домогосподарств (64 відсотки) мали широкосмуговий інтернет зі швидкістю мінімум 50 Мбіт/с, переважно через стаціонарну мережу. Чотири з п'яти домогосподарств у містах (82 відсотки) мали підключення зі швидкістю 50 Мбіт/с, а в селах - кожне п'яте домогосподарство (20 %). Стандартом мобільного зв'язку LTE користуються 92 відсотки домогосподарств. ■

ПАНОРАМА

ЦІННИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПАРТНЕР

Найважливіші експортні товари за групами (2014)

Експорт німецьких товарів

за регіонами (2014)

Найголовнішим ринком збути для Німеччини є країни Європи. 68 відсотків німецького експорту спрямовуються туди. Okрім Європи провідними адресатами товарів є США – 8,5 відсотка й Китай – 6,6 відсотка.

Єврозона

36,6 %

ЄС без

Єврозони
21,4 %

Решта Європи
без ЄС
10,0 %

Африка
2,0 %

1.119 млрд. євро
Вартість експортованих товарів

889 млрд. євро
Вартість імпортованих товарів

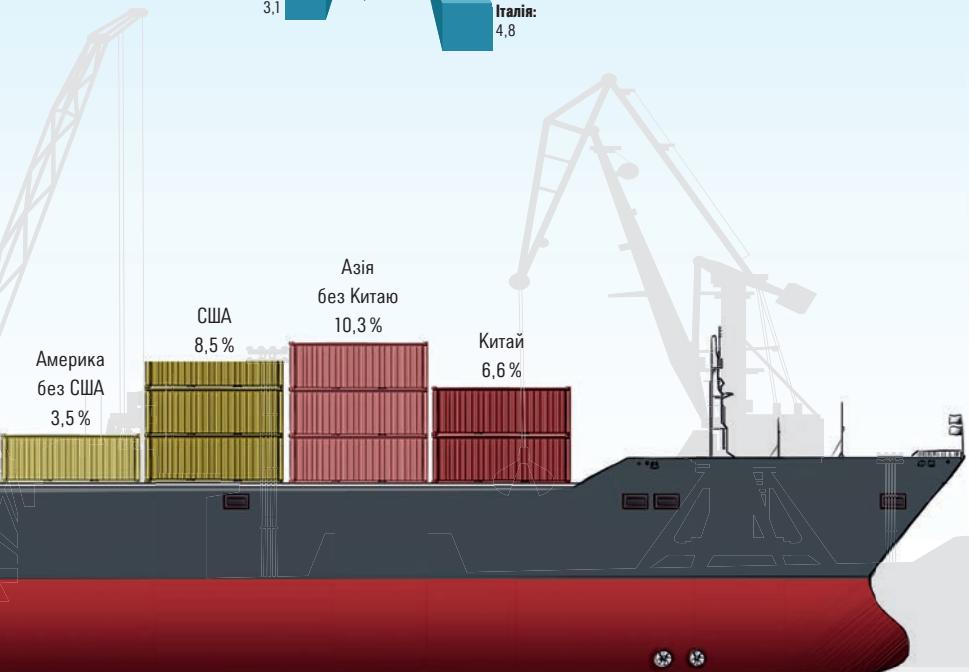
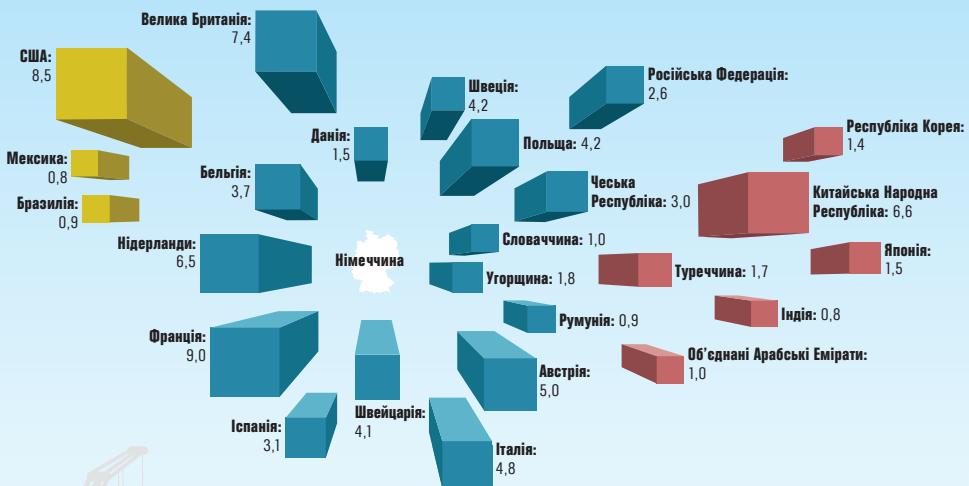

50 %
Експортна квота

25 %
Залежні від експорту
робочі місця

25 найбільших експортних ринків у відсотках (2014)

5,6 млн.

Авто німецького виробника випущені в Німеччині (у Німеччині)

9,3 млн.

Авто німецького виробника, випущені в світі (за кордоном)

150

проводжених виставок У Німеччині

254

виставки за кордоном з німецькою участю

ТЕМА

ПРИВАБЛИВИЙ РИНК ПРАЦІ

Німецький ринок праці попри фінансово-економічну кризу мав з 2008 року позитивний розвиток. У липні 2015 року в Німеччині працювало 42,8 мільйона чоловік, які мали обов'язкове соціальне страхування. Висока квота зайнятості – понад 73,5 відсотка є, незважаючи на слабкі імпульси світової економіки, виразом хорошої економічної ситуації. Німеччина належить до країн-членів ЄС із найнижчим рівнем безробіття. У 2014 році безробіття становило в середньому 6,7 відсотка, досягши найнижчого рівня з 1991 року. Зокрема зростання галузей сектору надання послуг позитивно відбувається на ринку праці. За даними Інституту дослідження ринку праці та професій (IAB) процес перетворення країни на суспільство на-

дання послуг наступними роками особливо прискориться. Також особливою тенденцією на ринку праці є часткова зайнятість.

Незначне безробіття серед молоді приваблює увагу в міжнародному плані до успішної дуальної професійної освіти, яка відрізняється від чисто шкільної, після якої в більшості країн починається перехід до професійного життя. Приблизно половина молоді в Німеччині після школи навчається в дуальній системі одній з 350 визнаних державою професій. Практична освіта відбувається протягом трьох-чотирьох днів на тиждень на підприємствах, а один чи два дні на тиждень молодь проходить теоретичну фахову підготовку в професійних училищах. Зараз багато країн світу переймають систему дуальної професійної освіти.

ІНФОРМАЦІЯ

Karriere-Kompass Deutschland [«Кар'єрний компас Німеччини»] – додаток з 2015 року, широко інформує німецькою та англійською мовами про можливості професійного навчання, вищої освіти і працевлаштування в Німеччині. Він розрахованій саме на молодь за кордоном і надає їй можливість усебічного ознайомлення з цими питаннями. Такі теми, як культура підприємництва німецьких фірм, а також корисні рекомендації щодо резюме включені до цього додатку. Понад 200 лінків направлять вас до подальших сайтів.

→ deutschland.de

Задля сучасного, справедливого і прозорого ринку праці Федеральний уряд ще здійснив численні проекти в сфері політики на ринку праці. Наприклад, з початку 2015 року мінімальна заробітна плата, встановлена законом, становить вісім з половиною євро, від чого виграють 3,7 мільйона людей. Знову ж таки, квота на працевлаштування жінок сприятиме вирівнюванню кількості жінок і чоловіків на керівних місцях. Для цього підприємства, акції яких котируються на біржах, і ті, де колектив має право виришально-го голосу, мають запровадити жіночу квоту в розмірі 30 відсотків на всі посади в нагля-

Дуальна професійна освіта: німецька модель поєднання теорії та практики застосовується в багатьох країнах

дових радах, які мусять заповнюватися з 2016 року. А «Закон єдиного тарифу» гарантує, що на одному підприємстві в разі однакової діяльності не можуть укладатися різні тарифні договори. І ще: хто зміг підтвердити 45 років страхового стажу, з 2014 року може після настання 63-річного віку виходити на пенсію без відрахувань.

З огляду на демографічні зміни одним з найнагальніших завдань повиннестати забезпе-

чення бази фахового персоналу. Центральним проектом щодо відкриття ринку праці є „Make it in Germany“ – багатомовний інтернетпортал для міжнародних фахівців. Він інформує спеціалістів, які зацікавлені в імміграції, про їхні кар'єрні шанси й містить актуальні пропозиції роботи зі спеціальностей, яких не вистачає (медицина й інженери, ІТ-сфера). Крім того, випускники вишів і фахівці завдяки «Блакитній карті ЄС» одержують спрощений доступ на німецький ринок праці. ■

ДОВКІЛЛЯ І КЛІМАТ

В авангарді кліматичної політики • Ініціатор кліматичної співпраці •

Проект покоління «Переворот в енергетиці» • «Зелені технології» – галузь майбутнього •

Постійна сила вітру • Життєво необхідне багатство

ПОГЛЯД У ГЛІБ

У АВАНГАРДІ КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

ХХІ століття вважається «століттям довкілля». Це означає: найближчими десятиліттями вирішуватиметься, наскільки змінятися природні умови життя наступних поколінь на Землі. Найбільшою загрозою бачать, передусім, прискорені зміни клімату. Захист природи й клімату в Німеччині вже давно посідає особливе місце. Німеччина в міжнародному масштабі – одна з передових країн щодо захисту клімату й розробки відновлюваних видів енергії.

Енергетичним переворотом називають реформування енергетичного сектору, внаслідок чого Німеччина залишає епоху виробництва енергії з викопних джерел та атомної енергетики позаду й вирушає в майбутнє сталого розвитку енергетики. Сюди належить поступова відмова від атомної енергії до 2022 року. Крім того, до 2020 року Німеччина хоче знизити викиди двоокису вуглецю на 40 відсотків порівняно з 1990 роком, а до 2050 досягти

скорочення навіть до 80 %. Наприкінці 2014 року було досягнуто зниження на 27 відсотків.

І в світовому масштабі Федеральний уряд активно виступає за охорону довкілля, співпрацю з енергетичних питань і розвиток, який би сприяв збереженню клімату. У Європейському Союзі Німеччина – рушійна сила, що, починаючи з саміту ООН у Ріо-де-Жанейро в 1992 році, веде перед у міжнародній кліматичній політиці. Вона підтримує мету обмеження глобального потепління на максимум два градуси Цельсія. Для цього необхідно скоротити викиди двоокису вуглецю в промислово розвинутих країнах на 80-95 відсотків. У рамках голівування Німеччини у Групі восьми в 2015 році провідні промислові країни домовилися прискорити відмову від використання викопних енергоресурсів. Повна «декарбонізація» має бути досягнута протягом цього століття. Секретаріат ООН, який контролює виконання ►

Довкілля і клімат: відео з цієї тематики

→ tued.net/uk/vid4

Шлях в епоху відновлюваних видів енергії незворотній

► Рамкової Конвенції про зміну клімату, має свою штаб-квартиру у федеральному місті Бонні.

Неушкоджене довкілля, чисті повітря й вода, багата природа – передумова для високої якості життя. Захист природи як мета держави з 1994 року зафіксований у Основному законі Німеччини. Показники чистоти повітря й води вже протягом багатьох років демонструють значне підвищення. Викид шкідливих речовин, таких, як двоокис сірки та окисів азоту, значно зменшився – в тому числі внаслідок встановлення фільтрів на вугільних електростанціях і каталізаторів у автомобілях. Помітно зменшилося використання питної води на душу населення – з максимуму в понад 140 літрів до майже 120 літрів на добу.

Німеччина переслідує стратегію сталого господарювання, поєднуючи зростання економіки із захистом природи. Основним важелем для цього поряд із застосуванням відновлюваних

джерел енергії стали ефективність використання енергії та природних ресурсів, а також розумне використання вирощуваної сировини. Це стратегія з подвійною користю, бо, з одного боку, зменшується шкода довкіллю та клімату, а з іншого – виникають нові сфери діяльності та створюються робочі місця. ■

МЕРЕЖА

РКЗ ООН

Секретаріат Рамкової Конвенції про зміну клімату Організації Об'єднаних Націй

→ unfccc.int

ФМДБ

Федеральне міністерство довкілля, захисту природи, будівництва, безпеки ядерних реакторів

→ [bmbu.bund.de](http://bmub.bund.de)

СЗДПН

Спілка захисту довкілля і природи Німеччини

→ bund.net

Енергія вітру та фотогальваніка є в Німеччині найголовнішими та найвигіднішими джерелами відновлюваної енергії

ДІЙОВІ ОСОБИ Й ІНСТРУМЕНТИ

Федеральне відомство довкілля

Ця установа підпорядкована Федеральному міністерству захисту природи і надає Федеральному уряду підтримку шляхом проведення наукових експертіз. Федеральне відомство довкілля відповідає за виконання природоохоронних законів, наприклад, при допуску хімікалій, лікарських препаратів і засобів захисту рослин, а також за інформування громадськості про захист природи.

→ umweltbundesamt.de

Німецька енергетична агенція

Німецька енергетична агенція (DENA) є центром, відповідальним за енергоефективність, відновлювані види енергії та енергетичні системи. Вона підтримує здійснення енергетичного перевороту і дбає про те, щоб енергія вироблялася й використовувалася якомога ефективніше, безпечніше, вигідніше та без шкоди для клімату.

→ dena.de

Agora Energiewende

Фабрика ідей Agora Energiewende розглядає себе як форум для діалогу з дійовими особами в галузі енергетичної політики.

→ agora-energiewende.org

Потсдамський Інститут досліджень кліматичних наслідків (PIK)

Він вивчає відповідні питання в галузі глобальної зміни клімату, кліматичних впливів і сталого розвитку.

→ pik-potsdam.de

Німецьке товариство міжнародного співробітництва

Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) – федеральне підприємство, яке діє по всьому світу. Воно надає підтримку Федеральному уряду при здійсненні цілей економічної політики. Воно консультує країни, що розвиваються, з питань захисту клімату, а також справедливого й надійного використання води як важливого ресурсу.

→ giz.de

Федеральне відомство захисту природи

Федеральне відомство захисту природи (BfN) відповідає за захист природи на національному та міжнародному рівні. На своїй вебсторінці воно демонструє якісні карти природоохоронних об'єктів і заповідників.

→ bfn.de

DIGITAL PLUS

Більше інформації з усієї тематики розділу – коментовані списки лінків, статті, документи, промови; також подальша деталізація таких понять, як Рамкова Конвенція про зміни клімату, викиди парникових газів, Закон про відновлювані джерела енергії та цілі ЄС щодо захисту клімату

→ tued.net/uk/dig4

ТЕМА

ІНІЦІАТОР КЛІМАТИЧНОЇ СПІВПРАЦІ

В міжнародному контексті Німеччина відіграє значну роль у тому, що тема захисту клімату є визначальною на порядку денного. Федеральний уряд був ініціатором ще під час переговорів щодо Кіотського протоколу 1997 року. Цей договір зобов'язував промислову розвинуті країни зменшити викиди парникових газів до 2012 року в середньому на 5,2 відсотка в порівнянні з базисним 1990 роком. Німеччина навіть перевиконала свою кіотську мету – зменшити викиди до 2012 року на 21 відсоток. І під час переговорів щодо Післякіотського договору, який має набрати чинності у 2020 році, Німеччина відіграє активну роль. Мета полягає в укладенні обов'язкової до виконання кліматичної угоди з чіткими правилами обмеження викидів парникових газів. При цьому нові індустріальні країни й країни, що розвиваються, мають взяти на себе зобов'язання щодо захисту клімату, крім того, має гарантуватися збільшення допомоги на кліматохоронні заходи й передача технологій. Європейський Союз серед

промислово розвинутих країн є авангардом у досягненні цілей зменшення викидів двоокису вуглецю; він прийняв зобов'язання до 2030 року зменшити викиди принаймні на 40 відсотків у порівнянні з 1990 роком. Основним інструментом є торгівля квотами викидів ЄС, яка регулює обсяги викидів вуглекислого газу близько 11 000 великих промислових підприємств і електростанцій. Цю торгівлю необхідно реформувати, аби підвищити її ефективність. Також Німеччина активно розвиває співпрацю з іншими країнами в кліматичній сфері, наприклад.

Особлива співпраця існує зі США й Канадою з приводу «Трансатлантичного кліматичного мосту». Авантурну роль Німеччини в дослідженнях клімату підтримує діяльність університетів та інститутів, наприклад, Потсдамського Інституту досліджень кліматичних наслідків і Вуппертальського Інституту клімату, природного середовища й енергетики.

ВІХИ

1976

Федеральне міністерство досліджень Німеччини вирішує побудувати велику вітрову електростанцію під назвою Growian заввишки 100 метрів у Північній Німеччині. Проте перший експеримент з вітряною установкою не вдався. У 1988 році Growian було знесено.

1987

У громаді Кайзер-Вільгельм-Ког на західному узбережжі землі Шлезвіг-Гольштайн стас до ладу перша в Німеччині вітрова електростанція. 32 вітрогенератори перетворюють вітдепер вітер з Північного моря в електричний струм.

1991

Закон про надходження електричного струму регулює зобов'язання енергозерпідільчих підприємств купувати електроенергію, вироблену з регенеративних джерел, і оплачувати її відповідно до встановлених тарифів.

Секретаріат ООН з питань захисту клімату, розташований у Бонні, стежить за виконанням Рамкової Конвенції про зміну клімату

2000

Набував чинності Закон про відновлювані джерела енергії (ЗВДЕ). Ним зачіпляється на законодавчу рівні вимога при підключення живлення й доступі до електромережі віддавати перевагу струму, одержаному з відновлюваних джерел.

2011

Після аварії на атомній станції Фукусіма німецький уряд приймає головні напрямки в енергетичній політиці, аби до 2022 року крок за кроком припинити використання ядерної енергії та забезпечити екологічне електропостачання.

2014

Внаслідок реформи Закону про відновлювані джерела енергії основна увага спрямовується на фінансову ефективність і плановість у розширенні використання відновлюваних видів енергії; до 2025 року частка екологічного струму має зрости до 40-45 відсотків.

ТЕМА**ПРОЕКТ ПОКОЛІННЯ «ПЕРЕВОРОТ В ЕНЕРГЕТИЦІ»**

Енергетичний переворот є найважливішим завданням економічної та екологічної політики в Німеччині. Під ним у Німеччині розуміють відхід у енергопостачанні від нафти, вугілля, газу й атомної енергії та перехід до використання відновлюваних джерел енергії. Щонайпізніше до 2050 року не менше 80 відсотків електричного струму і 60 відсотків всього енергопостачання в Німеччині мають видобуватися з відновлюваних джерел. Як найближчий крок до 2022 року мають бути поступово відключенні всі атомні електростанції, а також до 2025 року зрости до 40-45 відсотків електропостачання з відновлюваних джерел. З середини 2015 року до мережі підключенні лише всім атомних електростанцій, які вносять у «електричний коктейль» близько 15 відсотків.

СПИСОК

- Найбільша наземна вітроелектростанція: Ройсенкьоге в Шлезвіг-Гольштайні
- Найбільша морська вітроелектростанція: alpha ventus у Північному морі
- Найпотужніший вітрогенератор: E126/7570 кВ виробництва «Enercon»
- Найбільша сонячна електростанція: містечко Мойро/Шилпака
- Найбільша біржа електроенергії: EEX (European Energy Exchange) у Лейпцигу

Таким чином Федеральний уряд продовжує стабільну перебудову енергетичної системи, яка розпочалася у 2000 році, коли було прийнято перше рішення про відмову від атомної енергії та підтримку Закону про відновлювані джерела енергії. Але сприяння цим видам енергозабезпечення в Німеччині взяло початок ще у 1990-х роках; у 2000 році воно було закріплене Законом про відновлювані джерела енергії (ЗВДЕ).

Заздалегідь запланована відмова від атомної енергії

Так само в 2000 році тодішній Федеральний уряд домовився з німецькими енергетичними підприємствами про відмову від атомної енергетики до 2022 року. Рішення Федерального уряду про переворот в енергетиці в 2011 році продовжує традицію переходу енергозабезпечення до використання регенеративних джерел. Прискорену після аварії на японській атомній електростанції Фукусіма у 2011 році перебудову енергетичної системи, яку схвалили всі представлені в Німецькому Бундестазі партії та настійно підтримала переважна більшість населення, уряд розглядає як «необхідний крок на шляху до індустріального суспільства, яке відчуває свій обов'язок перед ідеєю тривалого розвитку та збереження сущого».

Проте не лише довкілля і клімат мають виграти від енергетичного перевороту, але й німецька економіка – передусім має бути змен-

Морські вітроелектростанції в Північному морі є основою для енергетичного перевороту

шена залежність від міжнародного імпорту нафти й газу. Досі Німеччина витрачала щороку майже 80 мільярдів євро на закупівлю вугілля, нафти й природного газу. Цю суму протягом наступних років слід поступово замінити власним створенням додаткової вартості у сфері відновлюваних джерел енергії; водночас завдяки цим заходам з'являються нові можливості для експорту і шанс збільшення кількості робочих місць. Ще одне основне завдання полягає в тому, щоб зміцнити «другу опору»

енергетичного перевороту – більш заощадливе, ефективне використання енергії. В індустриї та на великих промислових підприємствах вже досягнуто значного заощадження і стандарти досить високі. Проте ще й досі існує потреба в цьому серед малих підприємств, а також у громадському секторі. Особливе значення у підвищенні енергоефективності має санація старих будівель у сенсі енергозбереження. Їй надає підтримку Федеральний уряд. У будівлях виникають до 40 відсотків ►

► викидів вуглекислого газу. Необхідно й далі знижувати споживання електричного струму, хоча воно з 2007 року трохи зменшилося. Але для того, щоб досягти сформульованої на самому початку енергетичної концепції мети – скоротити до 2020 року споживання на 10 відсотків – необхідно докласти ще більше зусиль.

Енергетичний переворот не лише мінімізує ризики, але й спрямований на збереження клімату і більшу безпеку енергозабезпечення. Завдяки динамічному розвитку відновлюваних джерел енергії вдалося значно підвищити частку безвуглекислої енергії в «енергетичному коктейлі». Екологічна електроенергія в 2014 році становила 26 відсотків у валовому виробництві струму, а у загальному споживанні електрики в першій половині 2015 року – 32,5 відсотка. У сонячні будні дні фотогальваніка частково може покривати потребу в струмі до 25 відсотків, а у вихідні та святкові дні – навіть до 50 відсотків.

38,7 відсотка всіх нових житлових приміщень опалюються за рахунок відновлюваних джерел

енергії. На початку 2015 року було змонтовано 1,5 мільйона сонячних установок загальною потужністю близько 38,5 гігават. З цими інсталяціями потужностями Німеччина посідає третє місце в світі після Китаю і США.

Закон про відновлювані джерела енергії як міжнародний взірець

Успішний і візрцевий для багатьох країн світу Закон про відновлювані джерела енергії (ЗВДЕ) у 2014 році був доповнений і змінений. Мета полягала в тому, щоб забезпечити можливість оплати енергії та її стабільне постачання для населення й економіки. Причина змін: так званий розподіл коштів згідно ЗВДЕ, за яким підвищена вартість екологічного електроструму пропорційно розподілялася серед споживачів, внаслідок широкого застосування фотогальванічних установок та змін у розрахунках значно виріс після 2009 року. Це викликало супільну дискусію про вартість екологічного струму та енергетично-го перевороту. У 2015 році ці кошти вперше

ДІАГРАМА

Валове виробництво струму в 2014 році

Виробництво електроенергії
Виробництво струму з відновлюваних джерел енергії у 2014 році знову зросло і становило 26 відсотків від загального виробництва електроенергії в Німеччині.

знизилися. Крім того, Федеральний уряд працює над новою концепцією енергетичного ринку, який би забезпечував стабільність постачання незалежно від значних коливань великої кількості вітрової та сонячної енергії. Зокрема тут важливо налагодити гнучку діяльність газових електростанцій, які викидають набагато менше вуглекислотного газу в порівнянні з вугільними електростанціями.

Енергетичний переворот вимагає не лише побудови нових, «зелених» електростанцій. Для стабільного постачання до зміненої структури виробництва струму мають бути пристосовані електричні мережі. Наприклад, задля цього заплановано побудувати кілька тисяч кілометрів високовольтних ліній електропередач. Таким чином струм, добутий з енергії вітру переважно в Північній Німеччині, може надійти до потужних центрів економіки на півдні країни.

Також необхідно розбудувати регіональні мережі, щоб приймати вироблений децентралізовано.

лізовано струм з сонячних батарей. Нерідко будівництво електромереж натикається на спротив населення у регіонах, де нові електролінії проходитимуть поблизу житлових районів. Оператори електромереж намагаються заздалегідь враховувати ці претензії. ■

ГЛОБАЛЬНО

Дослідження клімату

800 науковців з 80 країн працюють у Міжнародній групі експертів ООН зі зміни клімату (МГЕЗК, IPCC: Intergovernmental Panel on Climate Change) – ради ООН з питань зміни клімату. Навесні 2015 року ця експертна група видала узагальнючу доповідь П'ятої оцінювальної доповіді МГЕЗК. В ній говориться, що викиди парникових газів є найголовнішою причиною зміни клімату. Щоб обмежити глобальне потепління на два градуси, необхідно вжити кардинальних заходів.

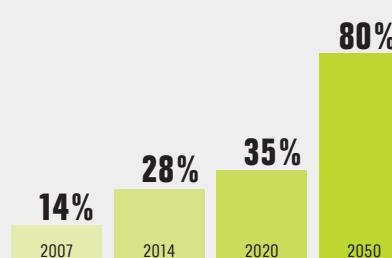
→ ipcc.ch

Викиди двоокису вуглецю в 2013 році / частка в світовому масштабі

Частка Німеччини у використанні відновлюваних джерел енергії (частково прогноз)

ТЕМА**«ЗЕЛЕНІ ТЕХНОЛОГІЇ» – ГАЛУЗЬ МАЙБУТНЬОГО**

Провідна роль Німеччини у сфері технологій захисту природи, відновлюваних джерел енергії та високоефективного використання природних ресурсів позитивно відбивається на економіці та ринку праці. Природоохоронна галузь робить значний внесок у стабільне зростання і сприяє розвиткові нових технологій – як у галузі енергетики, так і інформаційних та комунікаційних технологій, а також у матеріалознавстві й виробництві матеріалів. У екологічній галузі зайнято близько двох мільйонів людей; майже кожне п'яте робоче місце – «зелене». Таким чином Німеччина є однією з десяти провідних країн, які ма-

ють найкращу ситуацію із зайнятістю у сфері альтернативної енергетики. Цю галузь визначають передусім середні підприємства, проте важливими гравцями на ринку є також такі концерни, як «Сіменс». Під маркою «Greentech Made in Germany» фірми мають великі успіхи в експорті, а їхня частка на світовому ринку становить 15 відсотків. «Експортною ініціативою екологічних технологій» Німеччина хоче ще поліпшити свою позицію і проявити себе як інтегрований пропонувальник рішень.

Електромобільність – важлива тема майбутнього екологічної галузі

Подальшого імпульсу захисту природи й довкілля має одержати завдяки електромобільності. Майбутнє електромобільноті зараз на порядку денного також у Китаї, Японії, Північній Америці. Федеральний уряд і автомобільна промисловість переслідують амбітну мету розвинути Німеччину в провідний ринок електромобілів і скористатися з потенціалу цього глобального ринку. До 2020 року німецькими дорогами мають їздити близько мільйона електромобілів і сприяти зменшенню викидів вуглекислого газу, шоста частина яких припадає на автомобільний транспорт. Німецькі автомобілебудівники зараз інтенсивно розробляють концепції електромобільноті й пропонують уже майже 29 моделей електричних авто (наприкінці

ЦИФРА**1,79 МЛН.**

кілометрів налічує електрична мережа Німеччини. Дроти цієї довжини могли б 45 разів опerezати Землю по екватору. Більша частина електромережі – 1,44 мільйона кілометрів (80 відсотків) припадає на підземні кабельні мережі. Близько 350 000 кілометрів – повітряні мережі. А міжрегіональні високовольтні лінії мають довжину 34 810 кілометрів. У рамках енергетичного перевороту планується прокласти 2650 кілометрів нових ліній електропередач.

→ bundesnetzagentur.de

Виробництво електромобілів – одна з найголовніших тем майбутнього німецької автомобільної промисловості

2015 року), зокрема такі автомобілі, як BMW i3. Вільний проїзд смугами для автобусів, за-резервовані паркувальні місця і спеціальні державні номери пообіцяв Федеральний уряд власникам таких транспортних засобів, аби допомогти електромобілям у прориві. Водночас він збільшив асигнування на дослідження енергетичного забезпечення, а в центрі уваги перебуває розробка акумуляторів для електричних авт. Проект «Акумулятор 2020» вважається показовим і має забезпечи-

ти розробку та впровадження нових, еволюційно розвинутих матеріалів для дослідження й проектування найпотужніших систем акумуляторів.

Тим часом у німецьких і європейських університетах запроваджено майже 1000 інновативних напрямків навчання в сфері відновлюваних видів енергії та енергоефективності, які дуже приваблюють студентів з усього світу. ■

 ПАНОРАМА

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПЕРЕВОРОТ

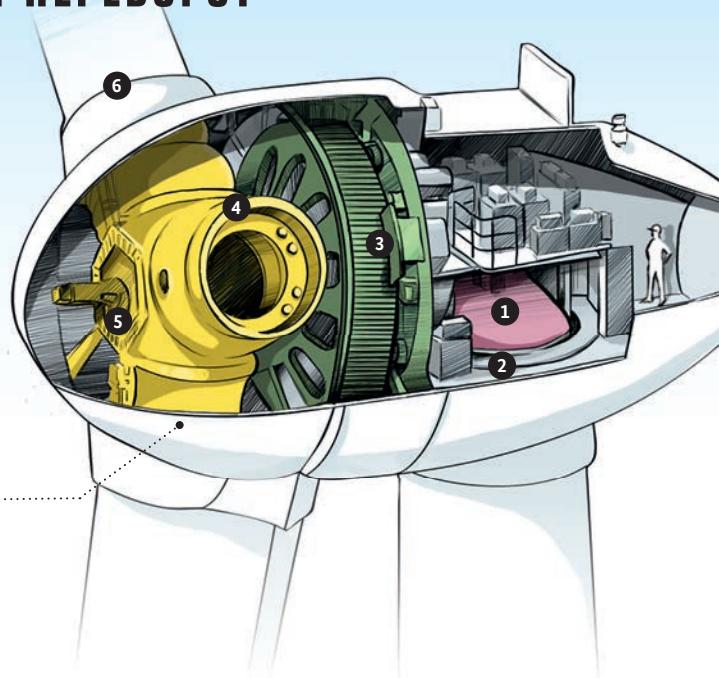
Внутрішній вигляд сучасного

німецького вітрогенератора

Тип Enercon E-126, номінальна

потужність 4200 кВт

- ① Башта
- ② Привід азимуту
- ③ Кільцевий генератор
- ④ Адаптер лопаті
- ⑤ Втулка ротора
- ⑥ Лопаті

Вітроенергетична установка

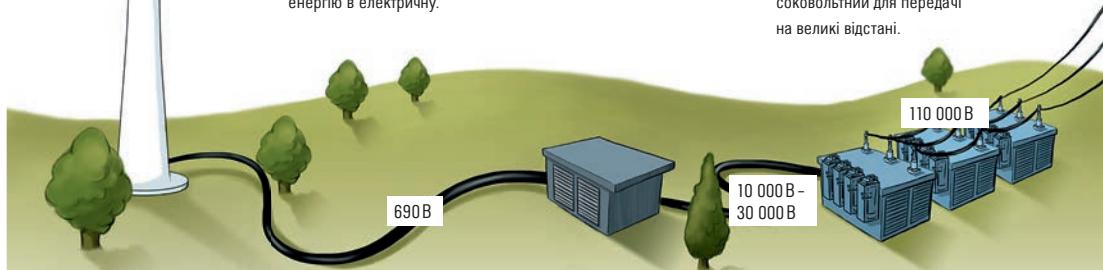
Вітер обертає лопаті ротора. Генератор перевтвірює механічну енергію в електричну.

Трансформатор

Трансформатор передає струм у потрібному виді операторам мереж.

Трансформаторна підстанція

Трансформаторна підстанція перетворює струм середньої напруги у високовольтний для передачі на великий відстані.

На 50%

більше струму з відновлюваних джерел (2010 – 2014)

На 30%

менше струму з ядерних електростанцій

371 000

зайнятих у сфері альтернативних джерел

18 000

нових робочих місць на рік внаслідок енергоперевороту (до 2020 р.)

Використання вітрової та сонячної енергії у федеральних землях Потужність (МВт)

- Сонячна енергія
- Вітрова енергія

32,5 %

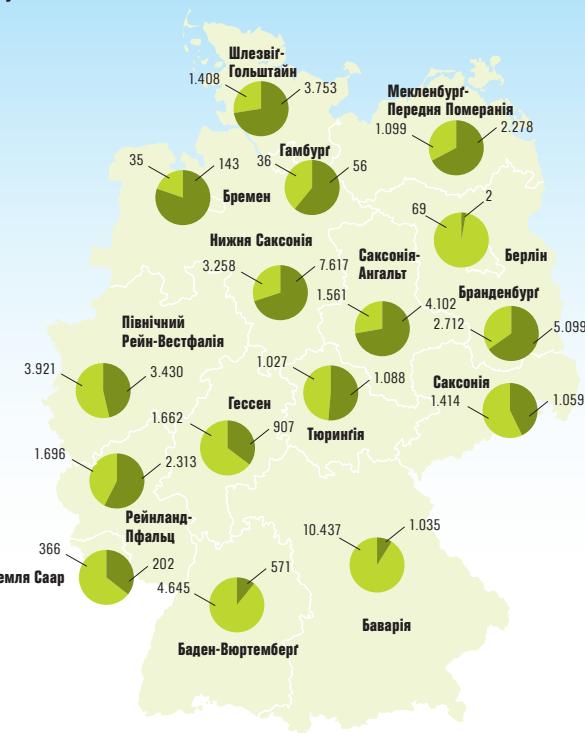
У першій половині 2015 року 32,5 відсотка спожитого струму вироблялося з відновлюваних джерел енергії.

25.000

Наприкінці 2014 року в Німеччині експлуатувалося 25 000 вітроенергетичних установок.

1,5 мільйона

Наприкінці 2014 року в Німеччині налічувалося 1,5 мільйона фотоелектричних установок.

Електрична мережа

Через високовольтні лінії струм розподіляється в окремі регіони.

Трансформаторна підстанція

На іншій трансформаторній підстанції висока напруга трансформується в напругу 230 вольт.

Домогосподарства

Віtroустановка потужністю 5 МВт може забезпечувати струмом близько 4900 домогосподарств, які налічують до 14 600 осіб, протягом року.

12,3 млрд. євро
на нові вітросилові установки (2014)

3,1 млрд. євро
на нові сонячні батареї (2014)

1,79
мільйона кілометрів
електромереж

35.000
кілометрів
«електричних магістралей»

ТЕМА

ЖИТТЄВО НЕОБХІДНЕ БАГАТСТВО

Німеччина – країна величого біологічного розмаїття. Тут існують близько 48 000 видів тварин і 24 000 видів вищих рослин, мохів, грибів, лишайників і водоростей. Охорона природних зasad життя – офіційна мета держави, закріплена в 1994 році в Основному законі Німеччини. Зареєстровано 16 національних парків і 15 біосферних резерватів ЮНЕСКО зовсім різного характеру, розташовані між Північним морем і Альпами, а також існують тисячі заповідників.

Німеччина – країна-учасник найважливіших міжнародних угод щодо біологічної різноманітності, а також сторона майже 30 двосторонніх угод і програм, які спрямовані на захист

природи. Ратифікувавши Конвенцію про охорону біологічного різноманіття Організації Об'єднаних Націй, уряди 196 країн зобов'язалися значно зменшити зникнення біологічного розмаїття. Проте досі не вдалося досягти перелому в тенденції вимирання біологічних видів. У 2010 році на конференції країн-учасниць Конвенції в Нагої (Японія) було прийнято міжнародно-правове регулювання для доступу до генетичних ресурсів і справедливого розподілу вигоди. Нагойський протокол набув чинності в 2014 році.

Понад 40 відсотків видів хребетних тварин і рослин вважаються в Німеччині під загрозою зникнення. З цієї причини необхідно збільшити зусилля для захисту природи й біологічних видів на суші, у водоймах, а також у Північному й Балтійському морях. Найнагальнішою метою є припинення руйнування їхнього життєвого простору внаслідок будівництва населених пунктів і доріг, а також зменшення внесення шкідливих речовин, зокрема через інтенсивне сільське господарство і перенасичення земель добривами. Витрати площ для будівництва поселень і нових транспортних артерій необхідно скоротити з 70 до 30 гектарів щодоби. Крім того, мається на меті збільшити існування федерального «дикого» простору до 2 відсотків, а кількість лісів з незайманою природою довести до 5 відсотків. У 2015 році природі були повернуті численні колишні військові території загальною площею 31 000 гектарів, у тому числі болота й пустыща.

ІНФОРМАЦІЯ

У Німеччині впродовж кількох років знову поселяються дики звірі. В східних і північних федеральних землях завелося вже понад 30 вовчих зграй (загальна кількість вовків оцінюється приблизно в 300 голів). Також усе частіше спостерігаються дики коти й рисі. Кількість пар орланів-білохвостів, що гніздяться, досягла небувалої величини; бобри вже знову стали цілком природним явищем. Зустрічаються вже поодинокі лосі та бурі ведмеді, які мігрують до Німеччини з сусідніх східних країн.

[→ www.de](http://www.de)

КАРТА

Біосферні резервати ЮНЕСКО і національні парки в Німеччині

Дедалі більше уваги приділяється захисту морського довкілля. Моря мають велике біологічне розмаїття, постачають сировину, енергію і харчові продукти. Але екологічна система дуже пошкоджена видобуванням нафти, пароплавством, переловом риби, потраплянням речовин, що важко розкладаються природним шляхом (пластикове сміття), а також закисленням внаслідок розчинення вуглекислого газу. Дані Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) свідчать, що

світовий вилов риби та розвиток аквакультури з 1980-х років виросли більше, ніж удвічі. На саміті Групи семи в містечку Елма в 2015 році керівники урядів і держав обговорювали шляхи, завдяки яким можна краще зберегти морську екосистему. Більше захищатимуть і впійманих диких звірів з Азії, Африки та Латинської Америки, яких продають на німецькому ринку. Ввезення впійманих диких звірів у ЄС, а також професійні біржі диких звірів у Німеччині мають бути заборонені. ■

ОСВІТА І НАУКА

Потужний осередок науки • Динамічна територія вищів •

Амбітні провідні дослідження • Наука, об'єднана мережею • Активна наукова політика за кордоном • Приваблива шкільна система

ПОГЛЯД У ГЛІБ

КРАЇНА ПОТУЖНОЇ НАУКИ

ДНімеччина в міжнародному масштабі належить до найперших адрес у галузі досліджень та академічної освіти. Символом цього є 80 нобелівських лауреатів – третє місце серед країн, чиї громадяни мають цю відзнаку. У глобалізованому світі, в якому знання є важливою «сировиною», країна зі своїми традиціями досліджень і винаходів посідає непогане місце у міжнародному змаганні за найкращі голови. Країна науки характеризується трьома великими дійовими особами: щільною мережею з майже 400 вищів, чотирма позауніверситетськими дослідними установами з міжнародним авторитетом і потужною промисловою дослідницькою базою. Те, що Німеччина з 12 відсотками світового обсягу торгівлі є чемпіоном з експорту високотехнологічних товарів, а всередині Європейського Союзу (ЄС) посідає провідне місце в групі «провідників інновацій», має свою причину в потужних дослідженнях. Німеч-

чина належить до міжнародної чільної групи небагатьох країн, де понад 2,5 відсотка свого внутрішнього валового продукту інвестуються в дослідження та винаходи.

Численними заходами й реформами політика й вищі навчальні заклади започаткували ініціативу подальшого розвитку й інтернаціоналізації країни науки. До них належить прийнята в 2008 році кваліфікаційна ініціатива, що під лозунгом «Зростання завдяки освіті» пропонує підтримку протягом всього життя. Ще одним успішним заходом стала «Ініціатива щодо переваг», яка сприяла виникненню великої кількості міжнародно орієнтованих закладів після-дипломної освіти та видатних кластерів, «Пакт вищів 2020», «Хайтек-стратегія», «Пакт заради досліджень та інновацій» чи «Стратегія інтернаціоналізації». Німеччина як найбільша дослідницька нація Європи в ►

ОСВІТА НАУКА: ВІДЕО

Освіта і наука: відео з цієї теми
→ tued.net/uk/vid5

Німеччина як країна студентства користується в них особливим попитом

► 2014 році стала першою країною-членом ЄС, яка запропонувала стратегію подальшого розвитку Європейського дослідницького простору (ЄДП).

Особливу увагу звертають тут на інтернаціоналізацію. В ході Болонського процесу більшість студентських місць були переорієнтовані на здобуття ступенів бакалавра і магістра, багато університетських курсів викладаються іноземною мовою. Іноземні студенти в Німеччині вчаться у ній найулюбленішу країну для навчання після США і Великої Британії. Мобільність студентів з Німеччини за кордон також досить висока – 30 відсотків. А кількість міжнародних співробітників у вищій школі протягом останнього десятиліття виросла на дві третини і становить 10 відсотків. Багато німецьких вишів беруть активну участь у «експорті» німецької студентської освіти й побудові вищої школи за кордоном за німецькою модельлю. В принципі німецька освітня систе-

ма в міжнародному порівнянні відносно добре пристосувалася до потреб ринку праці. 86 відсотків дорослих у Німеччині мають атестат зрілості або закінчену професійну освіту. В середньому серед країн-членів ОЕCP їх 75 відсотків.

→ М Е Р Е Ж А

Research Explorer

Список досліджень у більш ніж 23 000 інститутах

→ research-explorer.de

Research in Germany

Центральна інформаційна платформа про країну інновацій і дослідництва – Німеччину

→ research-in-germany.org

DWIH

Німецькі будинки науки й інновацій

→ germaninnovation.info

Трамплін для успішної професійної кар'єри: закінчена вища освіта

ДІЙОВІ ОСОБИ & ІНСТРУМЕНТИ

Німецьке науково-дослідне товариство

Німецьке науково-дослідне товариство (ННДТ, DFG) є основною організацією, яка фінансує дослідження у виших та бюджетних науково-дослідних інститутах.

→ dfg.de

Конференція ректорів ВНЗ

Конференція ректорів ВНЗ (KPB3) є об'єднанням державних і визнаних державою вищих навчальних закладів Німеччини. Банк даних «Компас вищої школи» інформує про всі навчальні курси та міжнародні зв'язки.

→ hrk.de, hochschulkompass.de

Леопольдіна

Ця найстарша наукова академія світу Леопольдіна в місті Галле налічує 1500 членів.

→ leopoldina.org

Позауніверситетські дослідницькі організації

Товариство імені Макса Планка, Товариство імені Фраунгофера, Спітвовариство імені Гельмгольца і Спітвовариство імені Лейбніца – науково-дослідницькі позауніверситетські організації, які фінансуються федерацією і федеральними землями.

→ mpg.de, fraunhofer.de, helmholtz.de, leibniz-gemeinschaft.de

Фонд імені Александера фон Гумбольдта

Фонд Гумбольдта підтримує визначних учених і науковий обмін.

→ humboldt-foundation.de

Німецька служба академічного обміну (DAAD)

DAAD є найбільшою організацією, яка фінансує обмін студентами й науковцями. Вона підтримує в усьому світі мережу з 71 філій та інформаційних центрів.

→ daad.de, studieren-in.de

Alumniportal Deutschland

Цей портал об'єднує людей в усьому світі, які навчалися, займалися дослідженнями або працювали в Німеччині.

→ alumniportal-deutschland.org

Ініціатива «Школи – партнери майбутнього»

(PASCH)

Ініціатива PASCH Федерального міністерства закордонних справ об'єднує в мережу 2000 шкіл у світі, в яких німецька мова має особливе значення.

→ pasch-net.de

DIGITAL PLUS

Більше інформації з усієї тематики розділу – коментовані посилання, статті, документи, також подальша інформація стосовно таких понять, як Болонський процес, інтернаціоналізація, документи про вищу освіту, обмеження на вступ до вишів.

→ tued.net/uk/dig5

ТЕМА

ДИНАМІЧНА ТЕРИТОРІЯ ВИШІВ

Система німецьких вищих навчальних закладів надзвичайно різноманітна: вона має університети з усваженим іменем у таких величезних містах, як Берлін і Мюнхен, але також і в Ахені, Гайдельберзі та Карлсруе. Університети середніх розмірів з потужним дослідницьким потенціалом і менші виши з надзвичайною славою утворюють ядро академічного світу. У міжнародних рейтингах – Shanghai-Ranking, QS World University Rankings чи Times Higher Education World University Rankings – від десяти до двадцяти німецьких університетів входять у першу двохсотку. Особливе місце посідають Університет ім. Людвіга-Максиміліана в Мюнхені, Гайдельберзький університет і Технічний університет Мюнхена.

У 2015 році студенти могли вибирати в Німеччині – за даними Конференції ректорів ВНЗ (КРВЗ) – з-поміж 399 вищів (121 університет, 220 вищих фахових шкіл, 58 вищих шкіл мистецтв і музики). Разом усі виши пропонують 17 731 навчальний курс. У ході запровадженого в 1999 році Болонського процесу заради створення єдиного європейського простору вищої освіти до цього часу 87,4 відсотка всіх спеціальностей було переведено на здобуття дипломів бакалавра й магістра. 238 ВНЗ одержують фінансування від держави, 40 – від церков і 121 – від приватних осіб.

Найулюбленніша країна для навчання іноземних студентів, де мова викладання – не англійська

СПИСОК

- Найстаріший університет: імені Рупрехта-Карла в Гейдельберзі (засн. 1386 р.)
- Наймолодший університет: Вища медична школа у Бранденбурзі (засн. 2014 р.)
- Найбільший повномасштабний університет: імені Людвіга-Максиміліана в Мюнхені (50 327 студентів)
- Найпривабливіший для міжнародних видатних і молодих учених: Вільний університет Берліна (Гумбольдський рейтинг 2014 р.)

Простір вищої освіти за своєю побудовою та завданнями поділяється на три типи: університет, вища фахова школа, а також вища школа мистецтва, кіно чи музики. В той час, як класичні університети пропонують широкий спектр спеціальностей, технічні університети (ТУ) концентруються на теоретичному вивчені інженерно-технічних та природничих дисциплін. Дев'ять провідних ТУ в 2006 році об'єдналися в «Ініціативу ТУ9». Університети вважають себе не лише навчальними закладами, але в однаковій мірі дослідними установами і таким чином досі втілюють освітній ідеал Гумбольдта про єдність досліджень і навчання. Основна

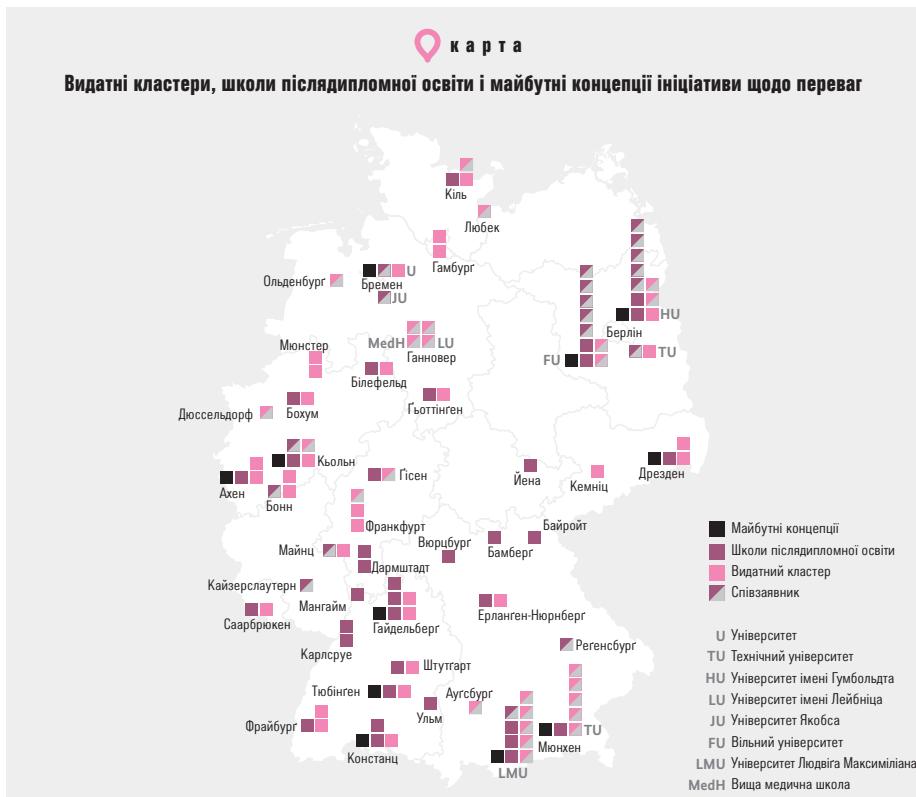

2,7 мільйона студентів зараховано до майже 400 вищих навчальних закладів у Німеччині

мета університетів полягає у підтримці молодих науковців, передачі глибоких фахових знань та вихованні вчених, здатних самостійно працювати й займатися дослідженнями. 220 вищих фахових шкіл (ВФШ), які мають особливу орієнтацію на практику, є німецькою особливістю і часто в англосаксонському світі мають назву додаток «University of Applied Sciences» («Університет прикладних наук»). Тепер обговорюється питання про запровадження для них

права захисту дисертацій, що раніше було прерогативою університетів.

Академізація загалом зростає: якщо у 2005 році квота студентів-початківців становила близько 37 відсотків, то тепер майже половина молоді в Німеччині хоче здобути вищу освіту. Федеральний закон про підтримку вищої освіти (BAf G) дозволяє їм одержати вищу освіту незалежно від фінансового стану сім'ї. Хоча успішне навчання часто зале-

► жить від соціального походження – серед дітей з родин, де немає вищої освіти, поступає у виші лише 23 відсотки. У 2014 році до вищих навчальних закладів Німеччини було заражовано 2,7 мільйона студентів, серед них 301 350 студентів з іноземними паспортаами: 218 848 одержали атестат зрілості за кордоном, а 82 502 – в Німеччині.

З 2011 року загальна кількість студентів зросла на 18 відсотків, а в той же час іноземних студентів – майже на 20. Нині вдвічі більше іноземців відвідують німецькі університети, аніж 1996 року. Більшість зару-

біжних студентів походять з Китаю, Росії та Індії. Таким чином Німеччина – для студентів найулюбленіша країна, де розмовляють не англійською мовою. Більш привабливими залишаються лише США та Велика Британія. Технічні університети як кузня інженерного мистецтва мають особливу славу – 25 процентів студентів-початківців у ТУ – іноземці.

Водночас німецькі виši розширили пропонування міжнародних навчальних курсів і курсів іноземними мовами до 1104. Особливо приваблює докторантів з-за кордону

велика кількість можливостей захисту дисертації. Ще однією перевагою німецьких вищих навчальних закладів є відсутність плати за навчання.

До зростання академічності федерація і землі готуються разом: у рамках «Пакту про ВНЗ 2020» вони наприкінці 2014 року вирішили профінансувати протягом наступних років 760 000 студентських місць. За час дії Пакту про вищу освіту з 2007 по 2023 рік федерація надасть 20,3 мільярда, а федеральні землі – 18,3 мільярда євро.

Ініціатива щодо переваг та зростання інтернаціоналізації

З 2005 року федеральний уряд і землі підтримують у рамках «Ініціативи щодо переваг» особливо перспективні дослідницькі проекти й установи при університетах. У нинішній фазі програми (2012-2017 рр.) надається фінансування 45 школам післядипломної освіти, 43 спеціальним видатним кластерам та 11 концепціям майбутнього, що здійснюються в 44 університетах. Обсяг коштів за цей період становить 2,7 мільярда євро. І після 2017 року надаватимуться кошти у схожих розмірах.

Важливою темою залишається інтернаціоналізація. Спільне дослідження ДААД, Конференції ректорів ВНЗ і Фонду ім. Гумбольдта у 2014 році визначило майже 31 000 спільних міжнародних проектів, про які домовилися майже 300 німецьких вищів з 5000 партнерами у вищій освіті зі 150 країн, з них багато програм, які передбача-

ють одержання двох дипломів. Багато вищих шкіл беруть участь у розширенні кількості спеціальностей у Німеччині та засновують ВНЗ за німецьким взірцем – такі вже існують у Єгипті, Китаї, Йорданії, Казахстані, Монголії, Омані, Сингапурі, Угорщині, В'єтнамі й Туреччині.

Зростання міжнародної мобільності німецьких студентів також знаходить підтримку. Понад 30 відсотків уже завершують своє перебування за кордоном. У майбутньому кожен другий німецький випускник вищої школи має одержати досвід навчання за кордоном. Стипендіальні програми – такі, як «Еразмус+» – підтримують це корисне навчання. ■

ІНФОРМАЦІЯ

Жінки в Німеччині розпочинають навчатися у вищих частіше, ніж чоловіки, і захищають майже половину всіх докторських дисертацій, але лише 21,3 відсотка жінок – професори. Тому федерація і землі у 2008 році започаткували програму для жінок-професорів. Програма, яка до 2017 року дотується 300 мільйонами євро, має збільшити кількість жінок-професорів у вищих навчальних закладах і зміцнити структури рівноправності. В травні 2015 року була призначена 400-а жінка-професор, чия посада фінансується в рамках програми.

→ bmbf.de/de/494.php

ТЕМА

АМБІТНІ ПРОВІДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наука й дослідження мають у Німеччині велику вагу. Як економіка, так і політика постійно розширявали протягом минулих років бюджет науки. У 2013 році частка коштів на дослідження у внутрішньому валовому продукті (ВВП) становила 2,84 відсотка. Тим самим Німеччина в міжнародному порівнянні належить до групи провідних країн, які спрямовують понад 2,5 відсотка ВВП на дослідження і відкриття (ДіВ). Загалом у Німеччині в 2013 році на ДіВ було використано майже 80 мільярдів євро. При цьому промисловість вкладає близько 67 відсотків у дослідницькі завдання, 18 відсотків належать вищим навчальним закладам і 15 відсотків – державі. Дослідження Європейської комісії «Innovation Union Scoreboard 2015» зараховує Німеччину разом зі Швецією, Данією та Фінляндією до групи головних «впроваджувачів інновацій» Європейського Союзу (ЄС). У світовому порівнянні 7 відсотків всесвітніх інвестицій у ДіВ припадають на Німеччину, хо-

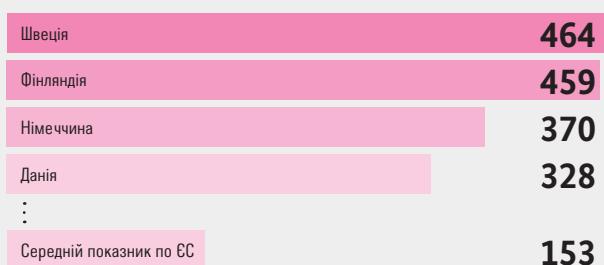
ча вона має лише 1,2 відсотка населення світу. Промислові підприємства Німеччини з 2010 по 2013 рік підвищили свої видатки на ДіВ на понад 22 відсотка – до більш ніж 57 мільярдів євро і таким чином інвестують в інновації більше, ніж будь-коли. Федеральний уряд збільшив свої витрати на освіту й дослідження на 65 відсотків. У 2015 році 15,3 мільярда євро передбачені в бюджеті на такі цілі, а до 2017 року планується подальше збільшення на 25 відсотків.

Результати роботи німецьких учених помітні: наприкінці 2014 року міжнародний індекс «Nature Index Global», який оцінює частоту публікацій науково-дослідних закладів і вишів, розташував Німеччину на першому місці в Європі. У світовій оцінці вона посідає третє місце після США і Китаю.

Своєю міждисциплінарною «хайтек-стратегією» Німеччина з 2016 року розробила осо-

ДІАГРАМА

Патенти, важливі для світового ринку, у порівнянні серед країн ЄС, на мільйон жителів

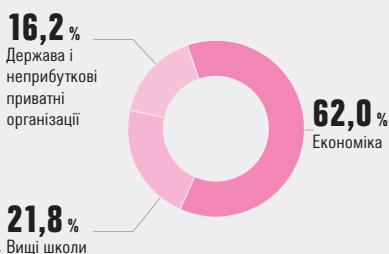

Німеччина – країна високих технологій
 604 600 жінок і чоловіків у Німеччині працюють у сфері дослідень та винахідництва, 360 900 з них – дослідники. Найпотужнішими галузями щодо персоналу та витрат є фармацевтичні підприємства, заводи авіакосмічної та автомобільної промисловості.

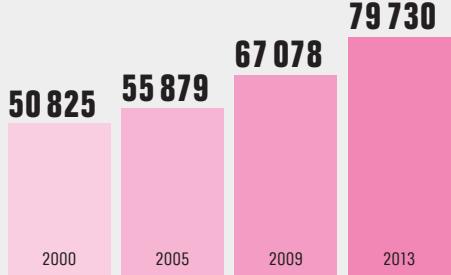

Ще ніколи не було таких великих інвестицій в дослідження та винаходи, як тепер

Дослідницький персонал за секторами

Видатки на дослідження та винаходи в млн. євро

► близький інструмент інновацій. З дослідницьких проектів «хайтек-стратегії» виникло з того часу багато нових розробок – від ЛЕД-світильників і до клапанів серця, які ростуть із ростом організму. Спочатку «хайтек-стратегія» орієнтувалася переважно на ринковий потенціал конкретних технологічних сфер, а з 2010 її фокус спрямований на суспільну потребу рішень майбутнього та їхню реалізацію.

У 2014 році «хайтек-стратегію» визначили по-новому: вона має підтримувати дослідників у виборі тем майбутнього та швидко втілювати хороші ідеї в інновації. Орієнтиром служать шість тематичних галузей: цифрова економіка та суспільство, стале господарювання й енергетика, інновативний світ праці, здорове життя, розумна мобільність та цивільна безпека. У рамках «хайтек-стратегії» протягом трьох раундів конкурсу було вибрано 15 провідних класстерів, які одержать особливе фінансування. У 2014 році оцінка показала, що у цих кластерах було розроблено 900 інновацій, 300 патентів, захищено 450 перших дисертацій

та других докторських робіт, виконано 1000 бакалаврських і магістерських робіт, а також засновано 40 підприємств. Загалом у Німеччині діють понад 800 дослідних установ, що фінансуються з бюджету. Основу дослідницького простору створюють поряд із вищими навчальними закладами передусім чотири велики позауніверситетські дослідні організації.

Видатні позауніверситетські дослідні установи

Товариство імені Макса Планка (ТМП), засноване 1948 року, є найважливішим центром фундаментальних досліджень у природничих, біологічних, гуманітарних і соціальних науках окрім університетів. 5600 дослідників, з яких 40 відсотків міжнародно визнаних учених, працюють у 78 Інститутах імені Макса Планка в Німеччині та п'яти подальших установах у Нідерландах, Люксембурзі, Італії та США. Від часу заснування товариства його дослідникам було присуджено 18 Нобелівських премій. У світовому індексі цитування ISI Citation Index воно посідає друге

ВІХИ

1995

Команда електротехніка й математика Карлгайца Бранденбурга при Інституті імені Фраунгофера в Ерлангені винаходить спосіб компресії звукових даних MP3, що сьогодні стало світовим стандартом.

2005

Між університетами оголошується «Ініціатива щодо переваг». Пакт досліджень та інновацій надає підтримку позауніверситетським дослідним організаціям. У 2007 федерація та землі укладають ще й перший договір про ВНЗ.

2008

Через дев'ять років після відкриття ефекту гіантського магнетопору, що дозволяє створювати гігабайтові жорсткі диски, німець Петер Грюнберг і француз Альбер Ферт нагороджуються Нобелівською премією з фізики.

місце і є єдиною європейською установою в першій десятці найбільш цитованих дослідницьких робіт у 22 галузях.

Співтовариство імені Гельмгольца виконує найглибші дослідження в шести сферах: енергетика, Земля та довкілля, охорона здоров'я, авіація, космонавтика й транспорт, ключові технології й матерія. При цьому науковці співтовариства концентрують свою увагу на системах високої комплексності. У 18 незалежних центрах імені Гельмгольца – найбільшій дослідницькій мережі Німеччини - працюють 14 700 учених і 6200 докторантів; серед цієї мережі і Німецький центр авіації та космонавтики (НЦАК), розташований у 16 німецьких містах.

Товариство імені Фраунгофера, що налічує 66 інститутів, є найбільшою установою в Європі, яка здійснює прикладні розробки. Основними його сферами є охорона здоров'я, безпека, зв'язок, мобільність, енергетика та охорона довкілля. Це товариство активно діє в глобальному масштабі, утримуючи дочірні підприємства, офіси та коопераційні підрозділи

діля в дев'ятирічній період. Відповідно до цих планів, вже в 2015 році в Україні буде створено 10 філій Співтовариства імені Гельмгольца та 10 філій Товариства імені Фраунгофера.

Під дахом Співтовариства імені Лейбніца гуртується 89 незалежних дослідницьких установ, увага яких спрямована на природничі, інженерні та екологічні науки, а також економічні, космічні та соціальні й гуманітарні науки. Міждисциплінарна увага 9200 науковців спрямована на трансфер наукових знань у політику, економіку та суспільство.

Компетенція Німецького науково-дослідного товариства (ННДТ) полягає в підтримці науки та конструкторських розробок. Це найбільша організація подібного типу в Європі. ННДТ поряд із своєю штаб-квартирою в Бонні має відділення в Китаї, Японії, Індії, Росії, Північній та Латинській Америці та сприяє кооперації науковців з Німеччини з колегами за кордоном – передусім, хоча й не тільки в європейському дослідницькому просторі. ■

2012

Європейське патентне відомство нагороджує фізика з Гейдельбергу Йозефа Білле, винахідника офтальмологічного лазера, за його життєвий доробок. Білле своїми майже 100 патентами відкрив шляхи для сучасних лазерних операцій на оці.

2014

Штефан Хелль, директор Інституту ім. Макса Планка з біофізичної хімії, разом з 2 американськими дослідниками одержує Нобелівську премію з хімії за відкриття флуоресцентної мікроскопії високої роздільної здатності.

2015

Переведення університетських курсів на бакалаврські та магістерські програми вдалося майже на 90 %. Винятком є навчальні спеціальності, які регулюються державою – медицина та правознавство.

ТЕМА

НАУКА, ОБ'ЄДНАНА МЕРЕЖЕЮ

Глобалізація ставить німецьку наукову територію перед новими викликами. Здатність об'єднання знань і науковців в одну мережу відіграє при цьому головну роль. Німеччина в цьому плані посідає хорошу позицію. Майже половину своїх наукових публікацій дослідники здійснили в міжнародній співпраці. У 399 вищих навчальних закладах за підрахунками доповіді «Відкрита світові наука 2015» налічується 38 094 наукових працівників і митців з громадянством інших країн, з них 2886 професорів – жінок і чоловіків; це 10 відсотків всіх працюючих. З 2006 року число іноземних членів наукового персоналу зросло на 74 відсотка, а кількість професорів виросла на 46 відсотків. При цьому певну роль відіграє спрощення процесу надання віз науковцям з країн - не членів ЄС.

Позитивно розвивається також і кількість іноземних дослідників, чиє перебування в Німеччині забезпечується фінансуванням. Найважливіші країни походження 56 310 експертів, які нині знаходяться тут - Росія, Китай, Індія, США та Італія. Виші та дослідні установи влаштовують вітальні центри задля того, щоб краще підтримати зарубіжних учених під час іхнього старту. І також тимчасове перебування дослідників розглядається як позитивний факт, бо після повернення на свою батьківщину вони часто стають учасниками мережі подальшої співпраці.

Багатьох учених з-за кордону приваблює хороша дослідницька інфраструктура, до складу якої входить і можливість працювати на подекуди унікальному великому дослідницькому устаткуванні. Тільки Спітвовариство імені Гельмгольца утримує майже 50 великих установок для різних галузей досліджень. Численні провідні науковці з-за кордону приїжджають до німецьких університетів завдяки професурі імені Гумбольдта – найбільшій науковій премії Німеччини в розмірі п'яти мільйонів євро, яку присуджує Фонд імені Гумбольдта.

Завдяки фінансовій підтримці за кордон поїхало 17 686 німецьких учених – при цьому основними донорами були Німецьке науково-дослідне товариство (ННДТ), європейська програма імені Марії Кюрі, але передусім Німецька служба академічного обміну (ДААД, DAAD); від цієї найбільшої в світі організації з обміну студентами та науковцями одержали стипендії майже дві третини всіх учених, яким було надано підтримку.

Німеччина хоче розширювати й поглиблювати свою міжнародну наукову кооперацію та водночас підняти її на інший якісний рівень. Основою для цього служить прийнятий Федеральним міністерством освіти й досліджень (ФМОД) у 2014 році «План дій міжнародної кооперації».

Дослідницька робота міжнародних колективів у німецьких університетах і наукових інститутах стала буденністю

Переорієнтація стратегії інтернаціоналізації з високими вимогами

На її основі має відбуватися започаткована в 2008 році стратегія інтернаціоналізації науки й досліджень і пристосовуватися до нещодавніх змін. До них належить розвиток всередині Європейського Союзу Європейського дослідницького простору (ЄДП), який значною мірою підтримує Німеччина і в якому для науковців існує свобода вибо-

ру та де є можливість вільного обміну науковими знаннями й технологіями. План дій також накреслює контури майбутньої співпраці з країнами, що розвиваються, та новими індустріальними країнами й пояснює, як Німеччина ще краще може сприяти вирішенню глобальних викликів. ■

ТЕМА

АКТИВНА НАУКОВА ПОЛІТИКА ЗА КОРДОНОМ

Науковий обмін – опора зарубіжної культурної та освітньої політики (ЗКОП). Важливими партнерами Федерального міністерства закордонних справ у її реалізації є Німецька служба академічного обміну (ДААД), Фонд імені Александера фон Гумбольдта, Німецький археологічний інститут (HAI), а також фонди політичних партій, які діють на міжнародній арені. Ще під час свого першого перебування на посаді Федеральний міністр закордонних справ Франк-Вальтер Штайнмайєр у 2009 році запровадив Ініціативу щодо зарубіжної наукової політики. Вона розвиває випробувані інструменти й розширяє їх новими заходами. Тепер уже ця політика розставила нові акценти в обміні науковцями та цілеспрямовано підтримує подальший розвиток мереж навколо глобусу.

ЦИФРА

177 МЛН.

евро внесло Федеральне міністерство закордонних справ у бюджет Німецької служби академічного обміну. Ця найбільша позиція становить 40 % бюджету. За рахунок цього здійснюватимуться різноманітні проекти й програми в рамках зовнішньої культурної та освітньої політики.

Наприклад, п'ять Німецьких будинків науки та інновацій (НБНІ) агітують за наукову співпрацю з Німеччиною в Москві, Нью-Делі, Нью-Йорку, Сан-Паулу й Токіо, а також Німецький центр науки (НЦН) в Каїрі. Ці будинки розглядають себе як вітрини Німеччини в плані інновацій і досліджень, концентрують інформацію та існуючу структуру німецьких наукових установ у відповідній країні. Тому вони часто стають першими контактними центрами для всіх науковців, зацікавлених у співпраці з Німеччиною.

Крім того, з 2010 року розпочали роботу чотири новостворені центри сприяння науці та дослідженням у Росії, Таїланді, Чилі та Колумбії, які фінансуються ДААД. Ці центри об'єднують сотні зарубіжних учених з німецькими дослідниками та виховують наукову зміну на найвищому рівні. Вони використовуються як установи співпраці в дослідженнях і викладанні між німецькими вищими школами та одним чи кількома іноземними партнерськими установами.

Академічна співпраця з кризовими та конфліктними регіонами

Важливого значення зовнішня наукова політика надає співпраці між ученими та вищими в кризових і конфліктних регіонах, а також у країнах, де відбуваються трансформації. Ця комплексна активність пов'язана з

Федеральний міністр закордонних справ Штайнмайєр (у центрі) відвідав німецько-колумбійський дослідницький центр ЦЕМарін

надію, що співпраця в галузі досліджень і вищої освіти може підготувати ґрунт, на якому часто стає можливим політичне порозуміння, а отже і запобігання кризам та подолання кризових ситуацій. Вища освіта може стати таким чином основою для стального розвитку й створити компетенцію самодопомоги, надаючи кваліфікацію майбутнім суб'єктам прийняття рішень і безпосередньо впливаючи таким чином на суспільство.

Наслідком численних криз і конфліктів новішого минулого стало те, що молодь втратила можливості освіти. Тож Федеральне міністерство закордонних справ разом із ДААД розпочало в 2014 році програму «Керівні кадри для Сирії», завдяки якій понад 200 сирійських стипендіатів змогли приїхати на навчання до Німеччини. Багато було досягнуто і після балканського конфлікту у

відбудові академічних структур у Південно-Східній Європі, а після 2002 року в Афганістані, наприклад, завдяки активній участі німецьких вищих навчальних закладів у таких фахових сферах, як інформаційна технологія та економічні науки. Наукова відновлювальна робота здійснювалася також у Центральному Іраку та Курдистані.

Трансформаційне партнерство з країнами арабського світу

Німеччина з 2011 року підтримує з багатьма арабськими країнами трансформаційне партнерство, реформаторські спроби в багатьох арабських університетах шляхом проектів кооперації з німецькими вишами. Особливо важливою сферою є численні програми щодо «раціонального управління», спрямовані на освіту майбутніх керівників з кризових регіонів.

ПАНОРАМА

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВ

Mісія «Розетта»

Місія європейської космічної організації ESA досліджує історію виникнення нашої Сонячної системи. Німецький центр авіації та космонавтики був важливим учасником побудови спускового модуля «Філе» і тепер утримує контрольний центр для спостереження за небувалим досі спуском на комету.

Вага:	100 кг
Розміри:	1 x 1 x 0,8 м
Спуск:	21 листопада 2014 року

Спусковий модуль «Філе»

«Філе» - перший апарат, який здійснив м'яку посадку на комету.

6 кранів
9 лебідок

Станція Ноймайєр III

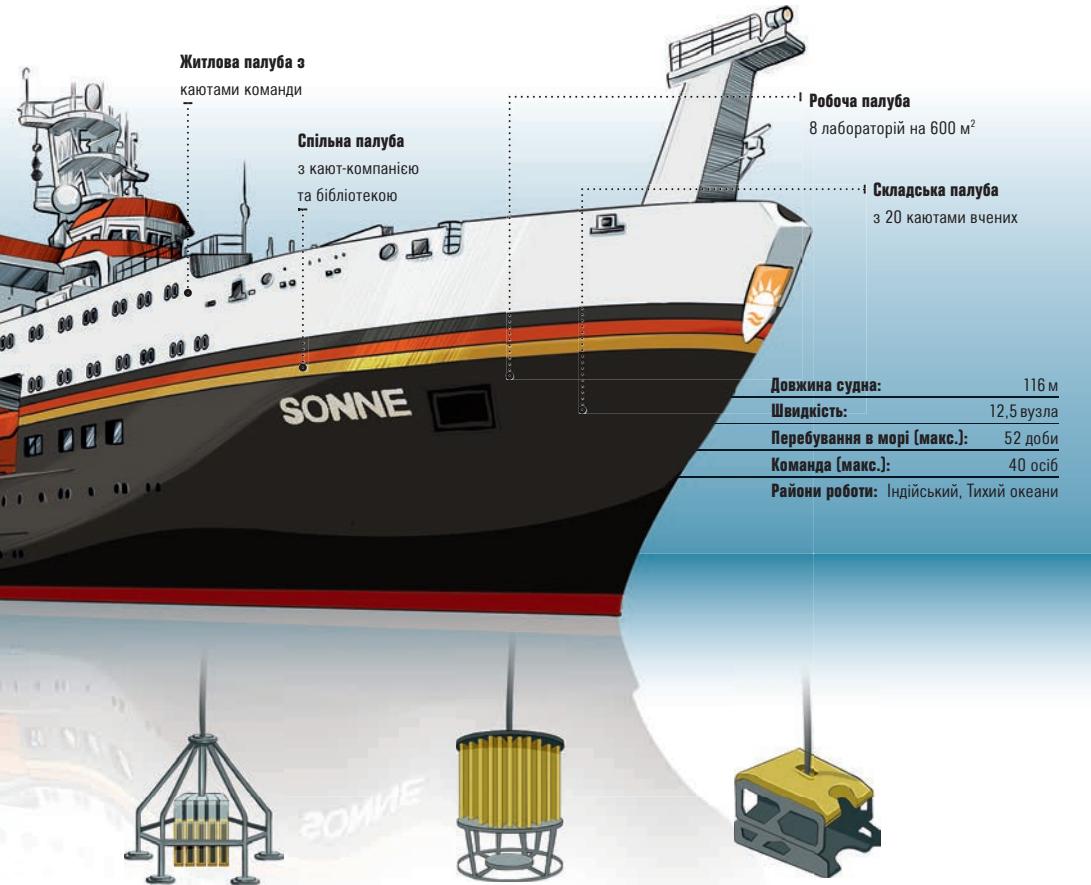
Інститут імені Альфреда Вегенера утримує посеред вічної криги Антарктики дослідну станцію Ноймайєр III, на якій цілорічно живуть і працюють вчені. Станція встановлена на палахах і росте вгору разом зі сніговою ковдрою.

Маса:	2300 тонн
Розміри:	68 x 24 м
Корисна площа:	4890 м ² на чотирох поверхах
Лабораторії/офіси:	12 приміщень
Житло:	15 приміщень, 40 ліжок

Дослідницький теплоход «Зонне»

«Зонне» («Сонце») – наймолодше судно німецького дослідницького флоту і з 2014 року розкриває глибоководні таємниці передусім у Тихому та Індійському океанах. Високотехнологічний корабель є найсучаснішим у світі.

Прилад для взяття проб

Він може брати одночасно кілька невеликих проб з дна моря.

Прилад для відбору води

Він бере пробы води, вимірює температуру та глибину.

Підводний човник

Він має дистанційне управління, оснащений відеокамерою та механічними руками.

83 Інститути
ім. Макса Планка
в світі

66 Інститутів
ім. Фраунгофера

89
науково-дослідників

18
станов Спіттовариства
ім. Лейбніца

ТЕМА

ПРИВАБЛИВА ШКІЛЬНА СИСТЕМА

У Німеччині відповідальними за шкільну освіту є передусім кожна з 16 федеральних земель. Тому існують різні освітні системи, плани та види шкіл. Постійна конференція міністрів культури земель (КМК) забезпечує відповідність або порівнюваність освіті і свідоцтв про середню освіту. У 2014/2015 навчальному році майже 11 мільйонів школярів відвідували 44 880 загальноосвітніх та професійних шкіл, де працюють 795 600 учителів. Крім того, приблизно 969 000 школярів навчаються в 6620 загальноосвітніх і професійних приватних школах. В принципі для всіх дітей від шестиричного віку обов'язковим є дев'ятирічне шкільне навчан-

ня. Водночас сприяння ранній освіті в дошкільному віці та її узгодження з програмою початкової школи – пріоритетне завдання освітньої політики. 10 000 шкіл з повним днем перебування вже стали нормою. З викладанням у таких школах пов'язують очікування щодо більшої рівності шансів, особливо для дітей з тих верств населення, які далекі від освіти.

Відвідування державних шкіл безкоштовне. Шкільна система має вертикальну будову з трьох рівнів: початкова школа, середня школа I і II рівня. Як правило, всі діти відвідують спільну для всіх початкову школу від першого до четвертого класу (в землях Берлін і Бранденбург: з першого по шостий). Потім починаються три подальші освітні курси: курс основної середньої школи (класи 5-й по 9-ий або 10-ий), реальної школи (п'ятий-десятий класи, неповна середня освіта) та гімназичний (з п'ятого по дванадцятий або тринадцятий клас, закінчення з атестатом зрілості). Ці курси пропонуються або в окремих школах, або в школах, де можливе викладання двох чи навіть трьох курсів і полегшений переход з одного типу курсу на інший. Назви видів шкіл відрізняються залежно від федеральної землі, лише гімназія має всюди одну назву. У 2014 році 432 700 школярів закінчили школу з атестатом зрілості, що дозволяє вступ до університетів або вищих фахових шкіл. Для дітей з особливими потребами педагогіч-

ГЛОБАЛЬНО

Дослідження PISA П'яте міжнародне порівняльне дослідження Programme for International Student Assessment (PISA) організації ОЕСР, опубліковане наприкінці 2013 року, показало, що німецькі школярі своїми успіхами вперше посіли значно вищі місця з усіх дисциплін, аніж у середньому по ОЕСР. Ці успіхи пов'язані з цілою низкою заходів, які федеральнa держава та землі спрямували на покращення знань. Наступне дослідження PISA буде оприлюднене наприкінці 2016 року.

→ oecd.org/pisa

Майже 8,4 мільйона школярів навчаються в загальноосвітніх школах

ної підтримки є спеціальні школи або школи підтримки – залежно від іхніх фізичних вад. Проте правилом повинне стати спільне навчання дітей з інвалідністю й без неї, як передбачає Конвенція про права дітей-інвалідів.

140 німецьких шкіл за кордоном у 72 країнах забезпечують відмінний рівень навчання. Майже 20 800 німецьких і 61 000 ненімецьких дітей навчаються тут разом. Школи за-

звичай утримуються за приватні кошти, але Центральна установа шкільної освіти за кордоном (ЦУШО) забезпечує їх персоналом і надає фінансову підтримку. З 2008 року діє ініціатива, яку координує Федеральне міністерство закордонних справ: «Школи – партнери майбутнього» (PASCH) спільно з ЦУШО та Інститутом імені Гете в ще більшій мережі для вчителів німецької мови. Вона об'єднує майже 2000 шкіл по всьому світі, де понад 600 000 школярів вивчають німецьку мову. ■

СУСПІЛЬСТВО

Розмаїття, що збагачує • Регулювати імміграцію • Плюралістичні форми співжиття • Активне громадянське суспільство • Міцна соціальна держава • Вільне віросповідання

ПОГЛЯД У ГЛІБ

РОЗМАЇТТЯ, ЩО ЗБАГАЧУЄ

Німеччина, яка налічує майже 81,2 мільйона жителів, є найнаселенішою країною Європейського Союзу. Сучасна, відкрита світові країна стала однією з найважливіших цілей імміграції. Тепер вона має чи не найліберальніші правила в'їзду. За дослідженням Організації економічної співпраці та розвитку (OECP) 2014 року Німеччина стала найулюбленишою країною іммігрантів після США.

Більшість людей у Німеччині має найвищий за міжнародними мірками рівень життя та відповідну свободу для індивідуального формування свого життя. Рівень людського розвитку Організації Об'єднаних Націй за 2014 рік ставить Німеччину на шосте місце серед 187 країн. Національний брэндинг

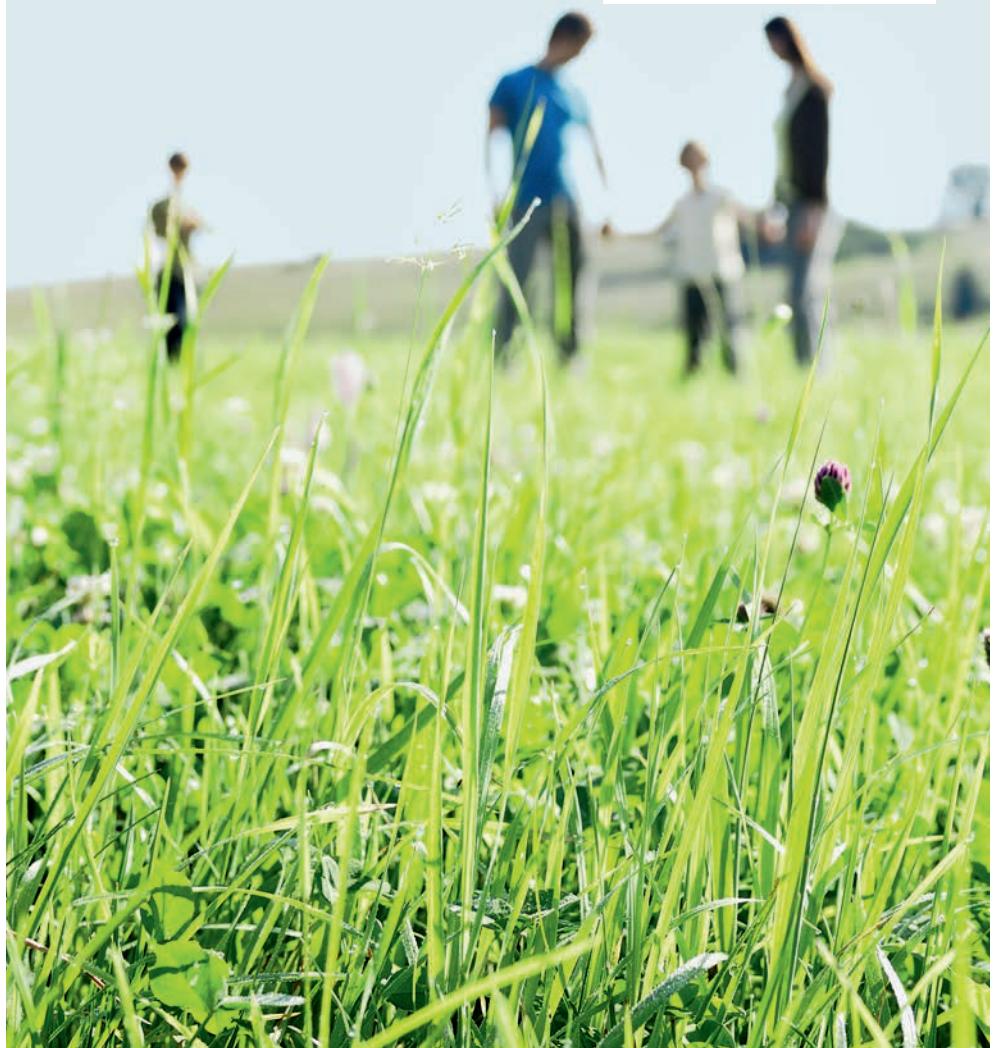
2014 року – міжнародне опитування щодо іміджу 50 країн – закріплює за Німеччиною перше місце, в тому числі й завдяки високим оцінкам якості життя і соціальної справедливості. Німеччина розглядає себе як соціальну державу, яка вважає забезпечення всіх громадян своїм першочерговим завданням.

Суспільство характеризується плюралізмом стилів життя й багатоманітністю етно-культурних особливостей. Нові форми співжиття і дійсності змінюють суспільні будні. Іммігранти збагачують країну новими перспективами і досвідом. Щодо альтернативних життєвих проектів і різної сексуальної орієнтації в суспільстві панує відкритість і візнання. Рівноправність жінок і чоловіків ►

ВІДЕО AR APP

Суспільство в Німеччині: відео на цю тему:
→ tued.net/uk/vid6

Високий рівень життя та великий простір для індивідуальної свободи визначають якість життя в Німеччині

► збільшується, традиційний розподіл ролей змінюється. Люди з фізичними вадами беруть усе більшу участь у суспільному житті.

Жодний інший розвиток подій не визначатиме майбутнє Німеччини в такій мірі, як демографічні зміни: рівень народжуваності з кінця 1990-х років незмінно становить 1,4 дитини на одну жінку, водночас зростає тривалість життя. До 2050 року населення Німеччини скоротиться приблизно на сім мільйонів чоловік. Зростання частки старших людей ставить нові виклики перед системами соціального забезпечення.

Соціально-економічні зміни минулих років зумовили виникнення нових ризиків і привели до дедалі більшого розшарування суспільства за економічними умовами життя. Хоч у 2014 році безробітних було найменше з 1991 року – в середньому 2,7 мільйона; в той же час майже кожному шостому в Німеччині загрожує бідність,

особливо це стосується молоді та матерів/батьків-одинаків. Ще й досі існує соціальна відмінність між Сходом і Заходом. ■

→ МЕРЕЖА

Deutsch plus

Багаторофільна мережа й ініціатива задля плюралістичної республіки

→ deutsch-plus.de

Make it in Germany

Багатомовний вітальний портал для міжнародних фахівців

→ make-it-in-germany.com

Звіти про людський розвиток

Де знаходиться Німеччина в міжнародному порівнянні?

→ hdr.undp.org

Через демографічні зміни перед Німеччиною постають великі виклики

ДІЙОВІ ОСОБИ Й ІНСТРУМЕНТИ

Федеральне відомство міграції та біженців

Федеральне відомство надає докладну інформацію про перебування в Німеччині та приймає рішення про надання притулку.

→ bamf.de

Ісламська конференція Німеччини

З 2006 року в рамках Ісламської конференції Німеччини (DIK) існує тривалий діалог між німецькою державою та мусульманами, що мешкають у Німеччині.

→ deutsche-islam-konferenz.de

Федеральна служба добровольців

Вона готова приняти жінок і чоловіків, які хотіли б присвятити себе службі на користь суспільству – в соціальній, екологічній, культурній сфері або в спорті, інтеграції чи в цивільній обороні та захисті від надзвичайних ситуацій.

→ bundesfreiwilligendienst.de

Національний план дій «Інтеграція»

Німеччина хоче бути країною інтеграції, тому ця тема з 2005 року є основною в діяльності Федерального уряду. Саміт з питань інтеграції відбувається щороку.

→ bundesregierung.de

Організації вивчення громадської думки

Кілька визнаних інститутів дослідження громадської думки регулярно вивчають ставлення німців і оприлюднюють результати екзитполів у день виборів. Найвідомішими з них є Forschungsgruppe Wahlen, FORSA, EMNID, Infratest DIMAP та Інститут демоскопії Алленсбаха.

Федеральна агенція праці

Національне відомство праці відповідає за працевлаштування, а також фінансове відшкодування при безробітті.

→ arbeitsagentur.de

підвалини

Німеччина належить у Європі до країн з найбільшою концентрацією фондів. У середньому на кожні 100 000 мешканців припадають 26 фондів. Найвідомішим з них є фонд «Варентест», який перевіряє товари за дорученням держави.

→ stiftungen.org

DIGITAL PLUS

Більше інформації щодо всіх тем цього розділу – коментовані списки лінків, статті, документи; додаткова докладніша інформація про такі поняття, як демографічні зміни, соціальний захист, угода поміж поколіннями, рівноправність, рівень життя.

→ tued.net/uk/dig6

ТЕМА

РЕГУЛЮВАТИ ІММІГРАЦІЮ

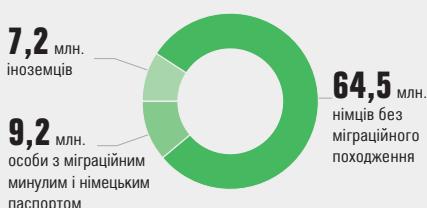
Німеччина як мета іммігрантів вийшла на перше місце в світі. Організація економічної співпраці та розвитку (ОЕСР) визначила, що Німеччина після США у 2014 році посіла провідне місце як найпривабливіша країна для мігрантів. У жодній з 34 країн-членів ОЕСР імміграція не зростала в минулі роки так, як у Німеччині. Після возз'єднання в 1990 році сюди прибув 21 мільйон людей – при одночасному виїзді 16 мільйонів. У 2013 році найбільший після 1993 року приплів становив 1,2 мільйона, а різниця між в'їздом і виїздом становила в 2013 році плюс 437 000 осіб.

Загалом же в Німеччині мешкають 7,2 мільйона людей з іноземними паспорта-ми, а майже 16 мільйонів осіб мають мігрантське походження. До них належать іммігранти, іноземці, що народилися в Німеччині, та люди, чиї батько або мати були іммігрантами або іноземцями. Ця

група становить трохи більше 20 відсотків всього населення, а майже 10,5 мільйона з них – самі іммігранти. Понад три чверті іммігрантів походять з інших європейських країн. Відповідно до міграційного звіту в 2013 році більшість іммігрантів прибуло з Польщі та Румунії. Найбільшою етнічною меншиною в Німеччині є майже 3 мільйони людей з турецьким корінням (з них 1,3 мільйона громадяни Німеччини). Багато прибульців першого покоління приїхало з Туреччини в 1961 році за вербувальною угодою як некваліфікована робоча сила. Сьогодні серед іммігрантів турецького походження є студенти, підприємці та висококваліфіковані фахівці. Ще одна велика група родом з колишньої Югославії або її держав-наступниць. 56 відсотків осіб з міграційним минулим сьогодні мають німецький паспорт. У 2014 році громадянство одержали 108 420 іноземців. Найбільшою групою іммігрантів ►

ДІАГРАМА

Населення за міграційним статусом у 2014 році

Сучасне імміграційне суспільство

Після Сполучених Штатів Америки Німеччина – найулюблініша країна для іммігрантів: у 2014 році майже 16,4 мільйона чоловік у Німеччині мали мігрантське походження. Тут мешкають від чотирьох до п'яти мільйонів мусульман – і лише половина з них вважає себе релігійними. Це відповідає 2,6 відсоткам населення.

16,4 млн. чоловік у Німеччині мають мігрантське походження

Чиста імміграція у 2013 р. з а регіоном походження

Джерело: Бюд. стат. Німеччини/Invid 2013

Релігійна приналежність у Німеччині

► стали пізні переселенці з країн колишнього СРСР – майже 4,5 мільйона.

Мігранти роблять значний внесок у суспільний і економічний розвиток Німеччини. Федеральний уряд хотів би дозволити більшу імміграцію, в тому числі щоб і надолужити брак фахівців, який з'явився внаслідок демографічних змін. Згідно з дослідженням Фонду Бертельсманна кількість німців у працездатному віці до 2050 року скоротиться з 45 до менш ніж 29 мільйонів. Без подальшого припливу іноземців зросте тиск на системи соціального забезпечення. Особливо пенсійна система базується на угоді поміж поколіннями, яка полягає в тому, що сьогодні працездатні шляхом процедури перерозподілу фінансують своїми внесками пенсії покоління, яке вибуло з активного професійного життя – сподіваючись, що наступне покоління потім забезпечить пенсіями їх. Зростання потреби у фахівцях приводить дедалі більше висококваліфікованих спеціалістів до Німеччини. Частка людей з вищою освітою серед нових іммігрантів

перевищує середній відсоток людей з вищою освітою серед німецького населення.

Саме запровадженням «Синьої картки» ЄС створив основний дозвіл на перебування, який полегшуватиме фахівцям із вищою освітою з країн, які не належать до ЄС, доступ на німецький ринок праці. Запланована законодавча база має врегулювати правила імміграції.

Інтеграція як важливе завдання міграційної політики

Реформою законодавства про громадянство в 2014 році було запроваджено подвійне громадянство. Для дітей батьків-іноземців, що народилися в Німеччині після 1991 року й виросли тут, було скасовано «обов'язок вибору»: раніше після досягнення 23 років вони мусили приймати рішення про вибір громадянства. Мігранти дедалі краще інтегруються в Німеччині. З 2007 року їхня квота працевлаштування зросла на п'ять процентних пунктів, а це найбільше зростання в країнах ОЕСР. Але

1955

Стрімке економічне зростання викликає в середині 1950-х років брак робочої сили в Німеччині. Укладаються вербувальні договори з Італією, Іспанією, Грецією, Туреччиною, Марокко, Португалією, Тунісом і Югославією.

1964

Вітають мільйонного робочого мігранта, «гастррабітера», як їх називають. З початком нафтової кризи в 1973 році вербування припиняється. Тепер майже чотири мільйони іноземців мешкають у Німеччині.

1990

Після падіння Залізної завіси та початку війн у колишній Югославії імміграція стрімко зростає. Крім того, до Німеччини переселяються 400 000 етнічних німців з Центральної та Східної Європи.

особливо в галузі освіти є ще значні недоліки. Тому проблематичною є висока частка молоді з зарубіжним корінням, яка лише погано читає й пише німецькою. Понад 30 відсотків 20-29-річних дорослих іноземців не отримують професійної освіти. Важливою метою Федерального уряду є їхнє заступення в систему освіти.

Ще одним особливим завданням міграційної та інтеграційної політики є захист мігрантів. Основний закон забезпечує особам, які піддаються політичним переслідуванням, право на політичний притулок. Тим самим Німеччина підтверджує свою історичну й гуманітарну відповіальність. Останнім часом кількість тих, хто шукає притулку, значно зросла. Якщо у 2004 році заяву про надання притулку подавали близько 50 000 чоловік, то у 2014 році їх було більше 200 000. Внаслідок тривалого потоку біженців з воєнних і кризових регіонів Сирії, Іраку й Афганістану до Федерального відомства міграції та біженців (BAMF) протягом перших шести місяців 2015 року надійшло вже 179 000 заяв про

політичний притулок. Це на 132 відсотки більше, ніж у першій половині 2014 року. Німеччина приймає цей виклик і водночас виступає за солідарне європейське вирішення проблеми біженців. ■

Г Л О Б А Л Й О

Дослідження ОЕСР щодо інтеграції іммігрантів

Німеччині протягом минулих років вдалося дедалі краще інтегрувати іммігрантів у ринок праці. А от у дітей батьків, що народилися за кордоном, ще й досі спостерігаються дефіцити. Це результат порівнявального дослідження Організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР) під назвою «Індикатори імміграції 2015».

→ oecd.org

1997

З середини 1980-х років поряд із робочими мігрантами до Німеччини прибувають усе більше осіб, хто шукає притулку. Дублінська конвенція регулює з 1997 року компетенції європейських держав у процедурі надання притулку.

2005

Завдяки «мікроцензу» вперше виникає можливість диференційовано зменшувати мігрантське походження серед населення. Таким чином у 2015 році кожен п'ятий у Німеччині мав міграційне минуле.

2014

Понад 200 000 чоловік подали в Німеччині у 2014 році заяву про надання притулку. Вперше до країни в'їжджає майже на півмільйона більше людей, аніж в'їжджає з Федеративної Республіки протягом того ж часу.

ТЕМА

ПЛЮРАЛІСТИЧНІ ФОРМИ СПІВЖИТТЯ

Навіть в індивідуалістичному та високомобільному світі ХХІ століття родина має провідне значення. Для майже дев'яти з кожних десяти німців сім'я й надалі залишається найголовнішою соціальною установовою та визначальною в спілкуванні групою. Водночас змінюється уявлення про те, який вигляд має типова сім'я. Лише половина людей у Німеччині ще живе в родині. Попри зменшення традиційних родинних структур сімейні пари з малолітніми дітьми становили в 2014 році 69 відсотків найпоширеніших форм сім'ї. Кількість нових шлюбів має тенденцію до зменшення – в 2013 році їх було близько 373 600. Трохи більше, аніж кожен третій шлюб розривається. Пересічна тривалість шлюбів, які розпалися в 2013 році, становила 14 років і вісім місяців. Майже 44 000 шлюбів укладається між німцями та іноземцями.

Значно зростає кількість пар з дітьми у неоформлених життєвих спільнотах. З 1996 по 2013 рік іхнє число подвоїлося до нинішніх 8,1 мільйона родин; кожна десята пара з дитиною не перебуває в шлюбі. Сім'ї, де є лише мати або батько, стають дедалі розповсюдженішою формою родини і становлять п'яту частину сімей з дітьми (всього іх 1,64 мільйона). А дев'ять з десяти одинаків з дітьми – жінки. Всі вони мають великий ризик стати бідняками, а 40 відсотків з них одержують державну допомогу.

До форм співжиття, які набувають дедалі більшого розповсюдження, належать одностатеві партнерські відносини. У 2013 році в Німеччині проживало 78 000 гомосексуальних пар – на третину більше, ніж десять років до того. Майже 35 000 з них мають зареєстровані партнерські відносини, що з 2001 року забезпечує одностатевим парам юридичний захист їхніх відносин.

Хоча й виникають нові форми спільного життя, зростає і кількість домогосподарств з однієї особи. 41 відсоток приватних домогосподарств або 16,5 мільйона людей мешкають одинаками. Такий розвиток є наслідком демографічних змін, через що збільшується число самотніх старших людей. Але й все більше молодих залишаються самотніми.

Цілеспрямована підтримка сімей відпустками заради догляду за дитиною та допомогою на дитину

Всередині сімей координати також змінюються. Вікові стосунки між батьками й дітьми часто хороші й визначаються здебільшого вже не успадкованими чи авторитарними методами виховання, а наданням права голосу, увагою, підтримкою та вихованням самостійності. Кількість жінок, що працюють, зросла до більш ніж 66 відсотків (2006 рік: 61 відсоток). Понад 70 % жінок-працівниць з дітьми працюють неповний робочий день,

Сім'я ще й досі має велике значення – тепер уже багато чоловіків беруть відпустку заради догляду за дитиною

особливо ті, в кого діти дошкільного віку; чоловіки, що працюють неповний день, становлять лише п'ять відсотків. У 2014 році число жінок, що працюють, досягло 73,1 відсотка – це другий показник у ЄС і набагато перевищує середній рівень Європейського Союзу (62,3 %).

Запропоновані в 2007 році відпустки заради догляду за дитиною полегшують можливості заснування сім'ї та професійного

вдосконалення. Це одна з багатьох пропозицій, які допомагають батькам і сприяють розвитку суспільства, зацікавленого в дітях. Відпустка заради догляду за дитиною дозволяє і матері, і батьку припинити роботу на період аж до трьох років. У цей час вони одержують протягом 14 місяців 67 відсотків своєї чистої заробітної плати – щонайменше 300, максимально 1800 євро – для забезпечення життєвих потреб.

Визнаються нові форми співжиття, наприклад, одностатеві партнерські відносини

► 75 відсотків німців вважають ці виплати батькам позитивним рішенням і майже всі батьки користуються цією пропозицією. Але всього четверо з кожних п'яти чоловіків беруть найкоротшу можливу відпустку протягом двох місяців. Передусім матері залишаються вдома на тривалий час після народження дитини. Завдяки запровадженні у 2015 році «допомозі на дитину плюс» вигідним став більш ранній початок професійної діяльності. Батьки, які працюють неповний робочий день, одержують таку фінансову підтримку протягом 28 місяців.

З 1 серпня 2013 року діти після досягнення однорічного віку мають право одержати місце в яслах. Тепер уже майже кожна третя дитина віком до трьох років (у 2015 році їх було 694 500 дітей) відвідує один з 54 000 дитячих закладів або користується послугами 44 000 так званих денних ма-

терів- доглядальниць. З 2006 року кількість місць у яслах для малюків до трьох років зросла вдвічі.

Відпустка заради догляду за дитиною, допомога на дитину і поліпшенні загальні умови догляду малечі та дошкільнят створюють подальші передумови для рівноправності жінок, зафіксованої в Основному законі. В той час, як у галузі освіти молоді жінки не лише наздогнали юнаків, але й частково випередили їх (2014 р.: 54,4 % жінок із повною середньою освітою/атестатом зрілості, 48,7 % жінок серед абітурієнтів у 2014/2015 році), в питанні можливостей заробітку та кар'єрного зростання ще й досі існують відмінності між статями: жінки, що працюють повний робочий день, в середньому одержують лише близько 78 відсотків зарплатні в порівнянні з їхніми колегами-чоловіками. На

керівних посадах вони також представлені менше. Дослідження Німецького інституту економічних досліджень (DIW) свідчить, що з 877 голів правління 200 найбільших підприємств лише 47 – жінки.

З 2015 року набув чинності закон про рівноправну участь жінок і чоловіків у керівництві. Зокрема він передбачає, що 30 відсотків посад у наглядових радах підприємств, акції яких котируються на біржах, мусять належати жінкам. Ще 3500 підприємств повинні визначити собі на майбутнє цілі ширшого зачленення жінок на керівні посади. Зате помітно розвивається квота жінок у Бундестазі: зараз іх близько 36,5 відсотка.

Інклюзія як важливе суспільне завдання

Федеральний уряд хоче також створювати рівні можливості для людей з інвалідністю. Мета – інклюзивне суспільство, де кожен може бути учасником: у школі, на роботі, в дозвіллі. Для цього необхідно ламати всюдисущі бар'єри – перешкоди в будівлях, на вулицях і стежках мусять бути знищені, так само, як і соціальні обмеження, наприклад, при доступі на ринок праці. У 2007 році Німеччина як одна з перших держав підписала Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права інвалідів. Національний план дій регулює її реалізацію. Зокрема він передбачає підготовку молоді з інвалідністю до професійного життя. Okрім Національного плану дій має бути прийнятий федеральний закон про можливості участі людини. Підтримка людей з інвалідністю

має ще в більшій мірі орієнтуватися на індивідуальну життєву ситуацію.

Ще однією групою, на чиї потреби й потенціал звертає особливу увагу Федеральний уряд, є літні люди. 17 мільйонів людей у Німеччині віком 65 років і старші. Багатство їхнього досвіду є вигодою для суспільства. Форми їхнього життя також змінилися та урізноманітилися, загалом же старші люди нині набагато активніші, аніж раніше. Часто вони ще й далі інтегровані в ринок праці. Інтенсивний діалог між молоддю і літніми людьми підтримують 450 «будинків кількох поколінь», де зустрічаються люди різного віку.

ІНФОРМАЦІЯ

Дослідження фірми «Шелл» щодо молоді

Як ведеться молоді в Німеччині? Що важливо для неї, як вона проводить своє дозвілля, як ставиться до батьків і друзів? З 1953 року нафтовий концерн «Шелл» доруочає незалежним інститутам дослідження громадської думки регулярно визначати картину настроїв молоді.

17-е дослідження фірми «Шелл» з'явиться в жовтні 2015 року.

[→ shell.de/aboutshell/our-commitment/shell-youth-study.html](http://shell.de/aboutshell/our-commitment/shell-youth-study.html)

ТЕМА

АКТИВНЕ ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Майже 23 мільйони німців у свій вільний час працюють добровільно і беруть на себе відповідальність за суспільство. Ця активність часто буває довготривало – в середньому волонтери активно працюють понад десять років: щорічна безоплатна праця на громадських засадах обліковується у 4,6 мільярда робочих годин. Спільно з добро-чинним спілками, церквами, товариствами, організаціями допомоги, суспільно-корисними підприємствами й приватними ініціативами члени 580 000 об'єднань створюють основу «третього сектора». Громадянське суспільство характеризує ту сферу суспільства, яке не належить до держави чи партій, а бере активну участь у вирішенні суспільних і політичних питань добровільно й на громадських засадах.

Дедалі більшого значення набувають саме фонди. Німеччина, де налічується понад 20 000 юридично правомочних фондів цивільного права – класичної форми фундацій – належить до країн Європи з найбільшою кількістю цих організацій. З початку тисячоліття було засновано майже 12 500 фондів цивільного права – більше половини всіх існуючих на сьогодні такого виду. В середньому по країні на 100 000 населення припадає 26 фундацій. Всі вони разом мають майно, що обчислюється майже 70 мільярдами євро. Приблизно 17 мільярдів вони витрачають на загальнокорисні справи, традиційно на соціальні по-

треби (28,8 %), освіту, науку й культуру. П'ять найбільших фондів – виходячи з їхніх завдань – це Фонд Фольксвагена, Фонд Роберта Буша, Фонд Бертельсманна, Фонд Ганса Бьюклера і Фонд дикої природи Німеччини (WWF).

Усе більше з'являється громадських фондів, які спільно засновуються громадянами й підприємствами для підтримки місцевих або регіональних проектів. Перші фонди такого типу виникли у 1996 році, а в 2015 їх було зареєстровано Федеральною спілкою німецьких фондів вже 275. Громадянська активність протягом останніх років трохи зросла, але переключається з великих спілок на роботу в маленьких само-організованих групах і проектах, що змінюються. Зараз багато людей у Німеччині беруть активну участь у місцевих ініціативах з підтримки біженців.

Членство у партіях, профспілках і неурядових організаціях

Громадська активність у партіях, профспілках і неурядових організаціях дає можливості стратегічного й політичного формування суспільства. Тим самим діяльність на громадських засадах дозволяє більш інтенсивну участь у демократії. Проте великим усталеним організаціям дедалі важче залучити добровольців до співпраці.

Захист довкілля – ось тема, якій присвячують свій вільний час багато людей

Особливий потенціал громадської активності має вікова група від 14 до 21 року. Про те, що доросла молодь готова до суспільно-корисної роботи, свідчить зацікавленість у волонтерському русі. З 2011 року існує Федеральна служба добровольців. Вона відкрита для всіх вікових категорій і доповнює існуючу вже більше 50 років модель «добровільного соціального року» для підлітків і молоді. Можлива також волонтерська робота за кордоном, наприклад,

через Міжнародну волонтерську службу Федерального міністерства сім'ї, літніх людей, жінок і молоді, через програму «У весь світ» Федерального міністерства економічного співробітництва й розвитку або волонтерську службу «Вся культура» Німецької комісії ЮНЕСКО у співпраці з Федеральним міністерством закордонних справ. Якщо взяти всі служби разом, то в 2014 році налічувалося від 90 до 100 000 волонтерів. ■

ТЕМА

МІЦНА СОЦІАЛЬНА ДЕРЖАВА

Німеччина має одну з найбільш розгалужених соціальних систем. Як і в інших розвинутих демократичних державах, соціальні завдання належать до найбільших статей державних видатків. Майже 849 мільярдів євро були використані в 2014 році для вирішення соціальних задач бюджету, що становить 29 відсотка внутрішнього валового продукту (ВВП). Соціальні системи, спрямовані на забезпечення загального добра, сягають традицій епохи індустриалізації Німеччини в другій половині XIX століття й пов'язані з тогочасним рейхсканцлером Бісмарком. За Бісмарка в 1883 році було спочатку запроваджено обов'язкове медичне страхування робітників – соціальне законодавство, яке розбудовувалося наступними роками та створило основу

для орієнтації на соціальну державу. В Основному законі Федеративної Республіки Німеччина принцип соціальної держави зафікований у пункті 1 статті 20 та в статті 28. Як він реалізується – мусять щоразу динамічно узгоджувати політика й суспільство, але саме демографічні зміни вимагають його пристосування.

Соціальна мережа задля захисту від екзистенціальних ризиків

Сьогодні щільна мережа законодавчо обов'язкового страхування на випадок хвороби, безробіття, необхідності догляду та пенсійного страхування захищає громадян від наслідків екзистенціальних ризиків і небезпек. При цьому соціальна мережа охоплює основне забезпечення для пенсіонерів і багаторічних безробітних або бюджетну допомогу для відшкодування родинам (допомога на дитину, податкові пільги). Після чергового підвищення в 2015 році сім'ї щомісячно одержують 188 євро на першу і другу дитину, 194 євро на третю і 219 євро на кожну наступну.

Пенсійний пакет, що набув чинності в 2014 році, передусім покращує ситуацію старших людей. Ця реформа запровадила пенсію без відрахувань з 63-річного віку і так звану «материнську пенсію», яка вважається визнанням зусиль, спрямованих на виховання дитини. Жінки, які виховували дітей,

ЦИФРА

30,4 МЛН.

трудящих, що підлягають обов'язковому соціальному страхуванню, нарахувала Федеральна агенція праці в грудні 2014 року. Це відповідає 75-80 відсоткам усіх найманіх працівників у Німеччині. Сюди не враховані державні службовці, що не підлягають обов'язковому соціальному страхуванню, самозаняті особи, члени сім'ї, які допомагають і працюють без оплати, а також люди з випадковими підробітками.

→ statistik.arbeitsagentur.de

Щомісячною допомогою на дитину держава цілеспрямовано підтримує сім'ї – розбудовується й система дошкільного догляду дітей

народжених до 1992 року, не мали таких можливостей догляду, які мають батьки тепер, а отже мали й менше можливостей у професійному плані. Ці успіхи у вихованні тепер визнаються і відшкодовуються материнською пенсією. Близько 9,5 мільйона жінок (і небагато чоловіків) з липня 2014 року одержують на 300 євро пенсії більше за кожну дитину і рік догляду. Застраховані особи зі страховим стажем 45 років з 1 липня 2014 року можуть одержувати пенсію без відряд-

хувань у віці 63 років. На це погодилися майже 280 000 працівників уже протягом першого року. Інститут досліджень ринку праці та професій (IAB) розраховує майже на 560 000 заяв до кінця 2018 року.

В Німеччині медичне страхування є обов'язковим. Медичне обслуговування забезпечується широкою мережею лікарень, лікарських практик і реабілітаційних закладів. ■

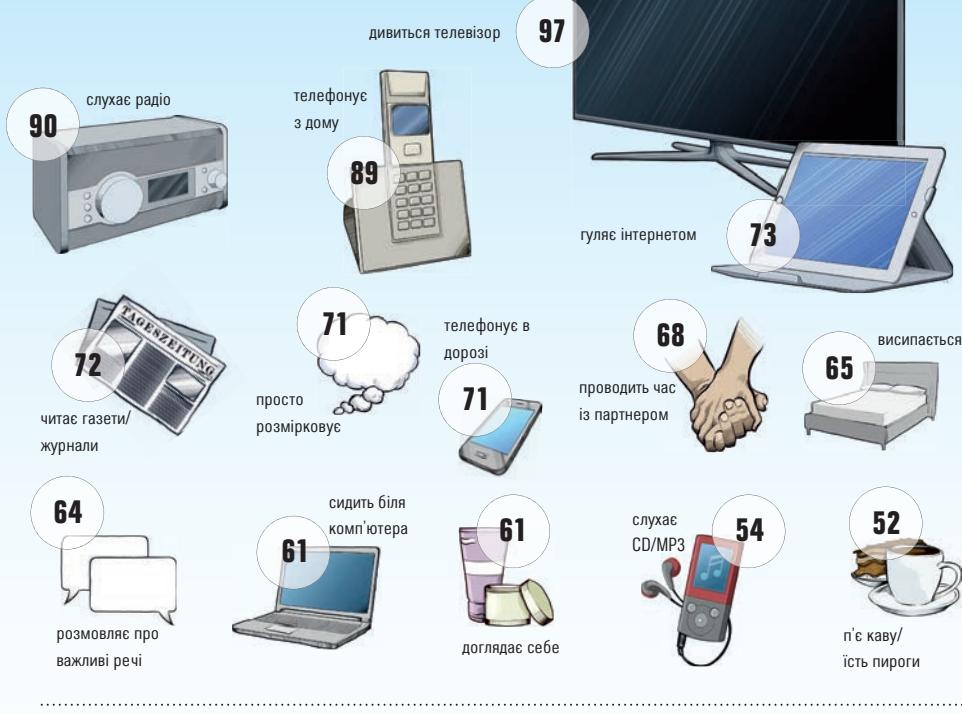
ПАНОРАМА

ДОЗВІЛЛЯ Й ПОДРОЖІ

Улюблені види дозвілля

Кожна сотня опитаних у Німеччині хоча

6 раз у тиждень у вільний час:

Скільки вільного

часу мають німці

Стільки часу залишається в будній день для того, що подобається:

23 млн.

німців працюють у вільний час на громадських засадах

43.957

люді беруть участь у роботі Федеральної волонтерської служби

28 млн.

німеччині є членами спортивних спілок

94 %

приватних домогосподарств мають щонайменше один мобільний телефон

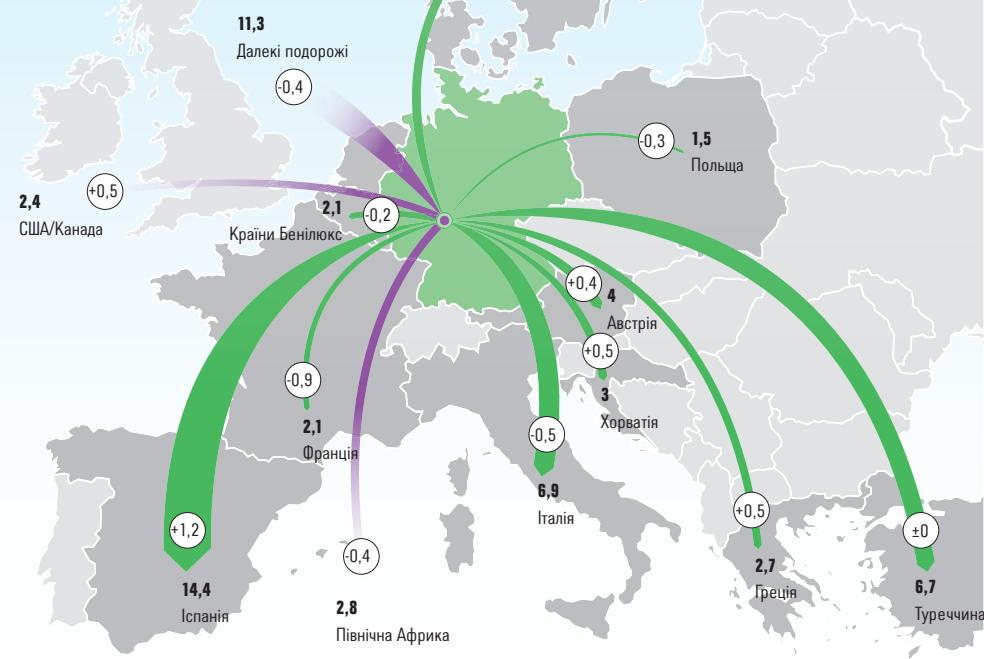
Яка тривалість відпустки

Середня тривалість подорожі в днях:

Найулюбленіші країни для відпочинку

Зі 100 туристів з Німеччини у 2014 р. обрали метою своєї основної подорожі у відпустку (в кружку: зміни відносно 2013 р.):

Джерело: Фонд питань майбутнього

245 євро

витрачає кожне
домогосподарство на місяць на
довільля, культуру і розваги

57

зі 100 роблять раз
на рік подорожі тривалістю
щонайменше 5 діб

1.071 Euro

витрачають німці в
середньому на основну
подорожку у відпустку

37 %

проводять свою
основну відпустку
в Німеччині

ТЕМА

ВІЛЬНЕ ВІРОСПОВІДАННЯ

Зростання плюралізму і більша світськість визначають релігійну ситуацію в Німеччині. 58,8 відсотка німецького населення належить до однієї з двох великих християнських конфесій, організованих у 27 католицьких єпархіях і Німецькій єпископській конференції, а також євангелістських земельних церквах і Євангельській церкві Німеччини як об'єднавчій організації. Католицька церква, яка налічує майже 24 мільйони вірних у 12 000 парафіях, належить до вселенської римо-католицької церкви на чолі з Папою Римським. Євангельська церква Німеччини (ЄЦН) є об'єднанням 20 самостійних євангелістських земельних церков лютеранського, реформатського та унійного віросповідання. Вони налічують

майже 23 мільйони членів – більшу частину євангельських християн. 34 відсотки населення не належать до жодної конфесії.

Внаслідок старіння віруючих та великої кількості осіб, що виходять з церковних громад, знижується кількість прихильників християнських церков. У 2014 році з лони католицької церкви вийшло 218 000 віруючих. На сході Німеччини особливо помітна віддаленість від церкви.

Іслам внаслідок міграції набуває дедалі більшого значення в релігійному житті. Кількість мусульман у Німеччині, що походить з 50 країн, обчислюється майже 4 мільйонами, але централізованого обліку немає. У багатьох містах утворилися великі мусульманські громади. Ісламська конференція Німеччини з 2006 року становить офіційні рамки для обміну між державою та мусульманами.

СПИСОК

- Найбільша католицька єпархія: Кольольська архієпархія з 2 035 000 вірних
- Найбільша євангельсько-лютеранська земельна церква: Ганноверська з 2 763 633 протестантами
- Великі мечеті: мечеть Явуз-Султан-Селім (Мангайм); мечеть Шефтлік (Берлін), мечеть Фатіх (Бремен)
- Найбільша юдейська громада: юдейська громада у Берліні (19 000 членів)

Єврейське життя в Німеччині, повністю зруйноване Голокостом, відродилося після завершення конфлікту між Сходом і Західом завдяки іммігрантам з колишнього СРСР. Тепер у Німеччині знову мешкають майже 200 000 єреїв. Близько 100 000 входять до складу юдейських релігійних громад, які демонструють досить широкий релігійний спектр і чиї інтереси представляє Центральна рада єреїв у Німеччині, заснована в 1950 році.

Свободу віросповідання в Німеччині гарантує Основний закон, тут є понад 2000 мечетей

В Німеччині не існує державної церкви. Основою для відносин держави й релігії становить гарантована Основним законом свобода віросповідання, яка передбачає відділення церкви від держави в сенсі світоглядної нейтральності держави та право на самовизначення релігійних громад. Держава і релігійні об'єднання співпрацюють на базі партнерства. Держава бере участь у фінансуванні дитячих садків і шкіл, які утримуються релігійними гро-

мадами. Церкви одержують церковний податок, який утримує держава, щоб фінансувати соціальні послуги. Школи мають пропонувати уроки релігії як звичайного предмету викладання (з обмеженнями в Берліні та Бремені). Розширяється викладання ісламу. Близько 700 000 мусульман дитячого та юнацького віку відвідують школу в Німеччині. Для того, щоб викладати їм уроки релігії, готують додаткових педагогів. ■

КУЛЬТУРА І ЗМІ

Життєво активна культурна нація • Інновативна креативна економіка •

Культурний діалог • Відкриті світові позиції • Бурхливі зімні мас-медіа •

Захоплива світова спадщина • Приваблива мова

ПОГЛЯД У ГЛІБ

ЖИВА КУЛЬТУРНА НАЦІЯ

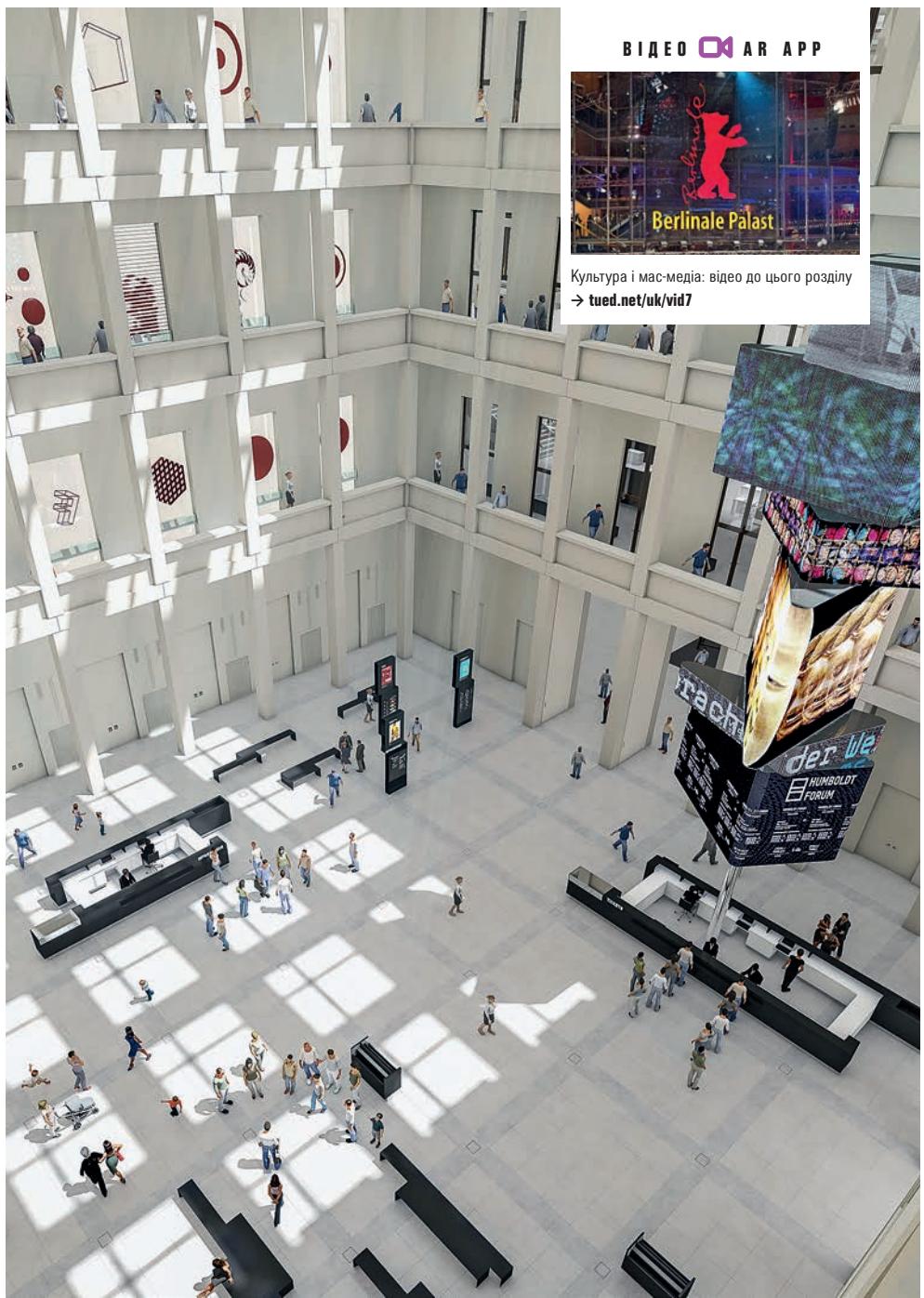
Єдиної культури Німеччини не існує. Є багато різних, які водночас і часто суперечливо існують одна поруч з одною, переплітаються між собою, відштовхуючи й притягуючи одна одну. Якщо говорити про Німеччину як культурну націю, то в ХХІ столітті слід говорити про дорослий, живий організм, який постійно розвивається, чия багатоманітність приголомшує, заплутує, не-рідко навіть напружує. З одного боку, це пов'язане з традицією федералізму країни, яка розпочала своє існування як єдина держава лише в 1871 році. Федеративна Республіка Німеччина, заснована в 1949 році, а вже після 1990 року возз'єднана Німеччина свідомо підтримала традицію федералізму й передала повноваження в галузі культури своїм федеральним землям. Лише з 1998 року є посада Уповноваженого з питань культури та мас-медіа у Відомстві Феде-

рального канцлера. Наслідком такої структури Німеччини, яка складалася з багатьох колишніх маленьких і середніх держав, а також вільних міст, є, зокрема, існування майже 300 муніципальних і земельних театрів, 130 професійних оркестрів, які частково належать до радіостанцій, і 80 музичних театрів. Крім того, 630 художніх музеїв зі всесвітньовідомими цінними збірками утворюють неповторний музейний ландшафт. Завдяки такому розмаїттю Німеччина посідає провідне місце. Система театрів, оркестрів і музеїв, організована переважно на суспільних засадах, знаходить принципово високе визнання. Хоча з огляду на дедалі менші фінансові можливості суспільних бюджетів, а також на процеси соціально-демографічних і медійних змін, дигіталізацію суспільства вона перебуває на етапі переходу й нової орієнтації. ▶

ВІДЕО AR APP

Культура і мас-медіа: відео до цього розділу
→ tued.net/uk/vid7

Майбутній центр для діалогу культур світу: в Берліні з'являється Форум Гумбольдта

► Слава Німеччини як культурної нації ґрунтуються на таких великих іменах минулого, як Бах, Бетховен і Брамс у музиці, Гете, Шіллер і Томас Манн у літературі. Але й позиції митців сучасності в усіх галузях мистецтва також представлені відомими іменами.

З іншого боку, країна пережила процес, який в інших європейських державах розпочався значно раніше. Вона відкрилася на основі власних традицій зовнішнім впливам і розвинула власний наратив. Молоді митці з мігрантським минулим знайшли форми вираження, які дозволяють реагувати в музичному й поетичному сенсі на зіткнення і злиття різних культур країн походження.

Регіональні культурні й мистецькі центри розвинулися, дедалі розмикаючи межу між розважальним мистецтвом і високою культурою, у живі центри нової німецької культури. Разом вони утворюють силове поле,

віддзеркалення Німеччини в концентрованому вигляді. До всього цього в центрі Берліна до 2019 року буде відкрито Форум Гумбольдта у відбудованому міському замку як осередок, маяк культури. Відкритий усюди світові, він служитиме міжнародному обміну знаннями та діалогу культур. ■

→ М Е Р Е Ж А

Культурний портал Німеччини

Вебсайт з інформацією про визначні події та культурно-політичні теми

→ kulturportal-deutschland.de

Litrix

Багатомовний інформаційний портал для всесвітнього розповсюдження німецької літератури → litrix.de

Filmportal

Платформа для інформування про німецьке кіном → filmportal.de

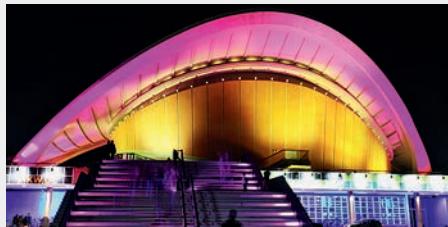
Образотворче мистецтво в Німеччині має багато можливостей для вираження

ДІЙОВІ ОСОБИ ТА ІНСТРУМЕНТИ

Уповноважена Федерального уряду

Уповноважена Федерального уряду з питань культури та мас-медіа (УКМ) Моніка Грюттерс як Державний міністр підпорядкована безпосередньо Федеральному канцлеру. До її завдань належить, зокрема, підтримка культурних закладів і проектів національного значення.

→ bundesregierung.de

Інститут ім. Гете

Інститут імені Гете (зареєстроване об'єднання) є культурним закладом Німеччини, який діє по всьому світу. Він має завдання сприяти вивчення німецької мови за кордоном, розвивати міжнародну культурну співпрацю та розповсюджувати всеобщий актуальній образ Німеччини.

→ goethe.de

Інститут зарубіжних відносин

Інститут зарубіжних відносин (ifa) присвячує свою діяльність культурному обміну, діалогу громадянських суспільств і розповсюдження інформації про зовнішню культурну політику в усьому світі.

→ ifa.de

Культурний фонд федерації

Культурний фонд федерації підтримує мистецтво й культуру в межах компетенції федерації. Основна увага зосереджується на підтримці інноваційних програм і проектів у міжнародному контексті.

→ kulturstiftung-des-bundes.de

Дім культур світу

Дім культур світу в Берліні є центром міжнародного культурного обміну й форумом для актуального дискурсу.

→ hkw.de

Німецька рада культури

Німецька рада культури (зареєстроване об'єднання) є визнаною даховою спілкою культурних спілок федерації. Її членами є 246 культурних об'єднань і організацій.

→ kulturrat.de

Центральна установа шкільної освіти за кордоном

Центральна установа шкільної освіти за кордоном (ЦУШО) опікується та підтримує близько 1200 шкіл, у тому числі майже 140 німецьких шкіл за кордоном.

→ auslandsschulwesen.de

DIGITAL PLUS

Більше інформації на всі теми розділу – коментовані списки посилань, статті, документи, промови; також подальша інформація щодо таких важливих пунктів, як культурний суворінитет земель, Культурний фонд федерації, Премія німецького кіно, documenta.

→ tued.net/uk/dig7

ТЕМА

ІННОВАТИВНА КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА

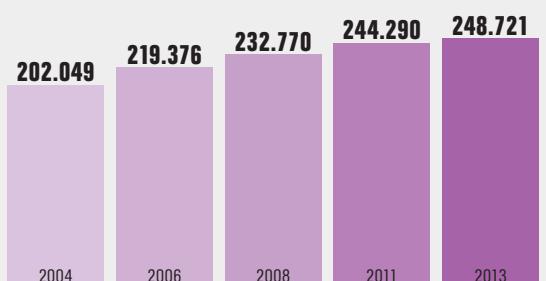
Економіка культури й креативності належить до найбільш інновативних секторів економіки. Її внесок у загальноекономічний потенціал (валову додаткову вартість) постійно зростає і сьогодні перевищує на однаковому рівні з такими великими секторами економіки, як машинобудування. Обіг цієї галузі креативності, яка налічує майже 249 000 підприємств і 1,5 мільйона зайнятих, у 2013 році становив 145 мільйонів євро.

Основа, яка об'єднує діяльність у сфері економіки й креативності – це акт творчості мистецького, літературного, культурного, музичного, архітектурного або креативного змісту, твори, продукти, виробництва або послуги. В структурному плані ця галузь визначається зокрема людьми вільних професій або малими й мікропідприємствами (97 відсотків). Вони першочергово зорієнтовані на заробіток – тобто працюють передусім не в публічному секторі (музеї, театри, оркестри) або в секторі грома-

дянського суспільства (мистецькі об'єднання, фонди). Завдяки поспішовній підтримці створення нових підприємств у багатьох містах з'явилася велика кількість пропонувальників, особливо в галузі дизайну, програмного забезпечення та комп'ютерних ігор. Саме індустрія програмного забезпечення/ігор внаслідок взаємного переплетіння різних сфер діяльності – кіно, відео, музики, тексту й анімації – демонструє потенціал цієї галузі і в 2013 році досягла обігового об'єму в розмірі 36 мільярдів євро. Очолює цю тенденцію регіон Берлін-Бранденбург, де налічується майже 200 підприємств. Жодна інша місцина не має щільнішої ігрової інфраструктури, включно з відповідними вищими навчальними закладами. Проте також Франкфурт-на-Майні, Гамбург, Лейпциг, Кольн і Мюнхен мають сильно виражені креативні кластери. Тісно взаємно пов'язана пропозиція, яка охоплює консультування, мережі та підтримку, створює тут ідеальне середовище, до якого входять і потужні ІТ-структурі.

ДІАГРАМА**Галузь із потенціалом**

Економіка культури й креативності об'єднує традиційні галузі економіки, нові технології та сучасні інформаційні й комунікаційні форми. В Німеччині до її складу входять 12 відгалужень: музична економіка, книжковий ринок, ринок мистецтва, кіно, радіо, образотворче мистецтво, архітектура, дизайн, ринок преси, рекламний ринок, програмне забезпечення/комп'ютерні ігри, інше.

Постійне зростання: підприємства в сфері економіки культури й креативності

Берлін вважається столицею «старт-апів» також і для молодих підприємців з-за кордону

Багатогранний книжковий ринок: численні нові видання

6,3 %	Подорожні
9,0 %	Шкільні підручники
9,3 %	Спеціальна література
11,3 %	Наукові видання
14,5 %	Довідники

Надійне місце посередниці: валова додаткова вартість у млрд. євро порівнянні між галузями економіки

Хімічна промисловість	40,3
Енергетика	54,9
Економіка культури й креативності	63,6
Фінансові послуги	67,8
Машинобудування	87,9
Автомобільна промисловість	110,4

ТЕМА

КУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ

Зовнішня культурна й освітня політика (ЗКОП) поряд із класичною дипломатією та зовнішньоекономічною політикою є третім стовпом німецької зовнішньої політики. До її найважливіших цілей належить створення надійної основи для стосунків з іншими країнами шляхом обмінів і співпраці в галузі культури, освіти й науки та розвиток діалогу між людьми. Таким чином зовнішня культурна політика відкриває шляхи до взаєморозуміння – важливої бази для політики, яка прагне мирного врівноваження. Подальші завдання ЗКОП – сприяти вивченню німецької мови в світі, представляти Німеччину як країну з успішним і різноманітним культурним ландшафтом і показувати за кордоном сучасний

образ країни. До конкретних ініціатив належить сприяння різним культурним програмам, таким, як виставки, гастролі німецьких театрів, підтримка літератури й кіно, а також і проекти з діалогу з ісламським світом чи програма «kulturweit» («культура в широкому світі»), яка дозволяє молодим людям з Німеччини пройти волонтерську службу за кордоном.

Широке поняття культури є основою для програм і проектів

Федеральне міністерство закордонних справ лише незначною мірою проводить свою культурну політику власними силами. Всіно уповноважує на це передусім організації-посередників приватного права з різними основними завданнями, наприклад, Інститут ім. Гете, Інститут зарубіжних відносин (ifa), Німецька служба академічного обміну (DAAD), Німецька комісія ЮНЕСКО або Фонд імені Александра фон Гумбольдта (з приводу Зарубіжної освітньої політики див. розділ «Освіта, наука, дослідження»). Діяльність культурних посередників визначається цільовими угодами, проте з питань формування програм і проектів вони здебільшого вільні. Інститут ім. Гете має 159 відділень-інститутів у 98 країнах. Він сприяє вивченю німецької мови за кордоном і підтримує міжнародну культурну співпрацю. ifa передусім присвячує свою діяльність діалогу культур шляхом організації виставок

СПИСОК

- Найбільший художній музей:
Гамбурзька Кунстгалле
- Найбільший оркестр:
Лейпцизький Ґевандхаузоркестер
- Найбільший кінотеатр:
Cinemaxx в Ессені
- Найбільша театральна сцена:
Фрідріхштадтпаласт (Берлін)
- Найбільший фестивальний зал:
Баден-Баден

Стародавні рукописи з міста-оази Тімбукту консервуються за рахунок коштів Федерального міністерства закордонних справ Німеччини

і конференцій. Новими тенденціями діалогу культури є цифрові культурні та посередницькі пропозиції, нові можливості інтерактивної участі. В усіх проектах Зовнішня культурна політика, починаючи з 1970-х років, особливу увагу звертає на усезагальнє, не елітарне поняття культури, не звужуючи «культуру» до «мистецтва».

Проте йдеться не тільки про німецьку культуру. Програма збереження культури

підтримує збереження історичних культурних пам'яток за кордоном. Наприклад, Федеральне міністерство закордонних справ з 1981 по 2015 рік підтримало понад 2700 проектів у 144 країнах, зокрема збереження рукописів міста Тімбукту в Малі, створення цифрових реєстрів культури в Сирії, оцифрування традиційної музики в Камеруні та консервація Великої зали Каракорума в Монголії. ■

ТЕМА

ПОЗИЦІЇ, ВІДКРИТИ СВІТОВІ

У суспільстві Німеччини, заснованому на плюралізмі, не може бути культурного напрямку, який би домінував над усіма іншими, так само, як і великих міст, які б затиняли всі інші. Внаслідок підсилення федеральною структурою в Німеччині існує одночасність неодночасного, діють найрізніші, часто й суперечливі, що конкурують поміж собою, течії в театрі, кіно, музиці, образотворчому мистецтві й літературі.

Дуже помітною є тенденція в театрі: різко зросла кількість прем'єр сучасних авторів. Вони демонструють широкий діапазон актуальних форм постановок, у яких традиційний мовленнєвий театр, поєднуючись із пантомімою, танцем, відео, аматорською грою і музикою, часто концентрується у сценічну постдраматичну дію, подібну до перформансу. Розмаїття, яке демонструє щорічна травнева Берлінська театральна зустріч, є багатоголосою відповіддю на запитання комплексної дійсності.

Поряд із цією центральною культурною течією, що створюється суспільним ядром, виникає дещо нове, що все дужче проникає із середовища на околицях суспільства і у вільну, і в усталену театральну культуру та запліднює її. «Постмігрантське» - ось назва цього феномену, який відображує Німеччину як суспільство іммігантів і піомній передусім у Берліні. Мільйони німців з емігрантським минулім живуть

у країні вже в другому, третьому поколінні, розповідають про себе і про життя своїх батьків і дідів зовсім інші історії, аніж громадяни, які живуть століттями в Німеччині. Чи народжені тут, чи ні, вони, як правило, не підпали під вплив конкретної міграційної історії, але над ними тяжіє досвід культурної гібридності. Це життя у різних культурних взаємозв'язках породжує нові форми мистецької суперечки з суспільством і створює актуальні конфліктні лінії, відображає обстоювання прав, принадлежності, участі. Виникають нові наративи, що сприяють утвердженню нового власного образу суспільства та культурне сприйняття Німеччини за кордоном.

ІНФОРМАЦІЯ

Премія імені Адельберта фон Шамісса – це літературна премія, яку присуджує Фонд Роберта Буша, починаючи з 1985 року. Нагороджуються автори, для яких німецька не є рідною мовою, але їхні твори вже видані німецькою мовою. У 2015 році лауреатом став Шерко Фатах, німецький письменник з іракським корінням (заувесь творчий доробок), Ольга Грязнова, яка народилася в м. Баку/Азербайджан («Правова невизначеність одного шлюбу») і Мартін Кордич («Як я уявляю собі щастя»), батько якого походить з Хорватії.

→ bosch-stiftung.de

Інсценізація п'єси Яель Ронен „Common Ground“ («Точки дотику») у Театрі імені Максима Горького мала великий успіх

Світочем мистецької творчості, що осягає цю транс культурність, вважається «Постмігрантський театр» авторства Шермін Лангоф у Берлінському Театрі імені Максима Горького. Її вистави і через традиційну театральну публіку досягають і нового, молодшого глядача, вони відбивають неозорий процес, який розвивається постійно і диференційовано. З виставою «Common Ground» («Спільн), що присвячена війні

на Балканах у постановці ізраїльського режисера Яель Ронен, Театр імені Максима Горького в 2015 році був запрошений на Берлінську театральну зустріч. При цьому театр розглядає те, що вже давно використовують поп-музика і література. І тут біографії митців відображають суспільне розмаїття, сповнене напруги злиття різних стилів відкриває нові перспективи. У поп-музиці найрізноманітніші ►

► інтернаціональні музичні стилі (балканський біт, афроамериканський саунд, турецький рок, американський хіп-хоп) комбінуються з іншими впливами або феноменами електронної музики, які вважаються «типово німецькими». Як і в інших країнах, реп відіграє ідентифікаційну роль для молоді з мігрантських сімей.

В сучасній літературі постмігрантські теми відіграють основну роль

Такі важливі автори з мігрантським минулім, як Навід Кермані, яому у 2015 році було присуджено одну з найавторитетніших у Німеччині премій у галузі культури - Премію миру Об'єднання німецької книжкової торгівлі, а також Катя Петровская, Шерко Фатах, Ніно Гаратішвілі, Саша Станішч, Ферідун Заїмоглу або Аліна Бронські – аби лише назвати хоч декількох – уже

протягом багатьох років є найуспішнішими німецькомовними письменниками. Їхні книжки, які відбувають зокрема іранське, російське, турецьке тло досвіду, читають багато людей, а їхня література приносить у суспільство їхні власні теми та міграційний досвід.

Те ж саме стосується і фільмів режисерів Фатіх Акін або Бори Дагтекін, які заіграшки зіштовхують між собою оточення і кліше. Образ Німеччини, який виникає при цьому і відзеркалюється на різних рівнях, інколи хаотичний і суперечливий. Суспільству доводиться вчитися терпіти ці суперечності й напругу, мистецтво відображає це і пропонує майданчики для мирного розв'язання конфліктів. Постміграційна Німеччина не обов'язково затишна, зате воно захоплююча й динамічна.

Німецько-іранський письменник Навід Кермані одержав у 2015 році Премію миру Об'єднання німецької книжкової торгівлі

КАРТА

Важливі мистецькі премії в Німеччині

❶ Золотий ведмідь

Міжнародний кінофестиваль у Берліні (Берлінал) поряд із Венеційським і Каннським є одним з найавторитетніших. Присуджуються Золотий ведмідь і кілька Срібних ведмедів.

❷ Премія Лейпцизького книжкового ярмарку

Премію Лейпцизького книжкового ярмарку нагороджуються нові видання німецькою мовою.

❸ Премія німецького кіно

Ця найбільша німецька мистецька премія становить майже три мільйони євро.

❹ Німецька книжкова премія

Жюри обирає найкращий роман року німецькою мовою.

❺ Премія імені Георга Бюхнера

Премія імені Георга Бюхнера є найважливішою літературною нагородою в німецькому світі.

Відкритим світові й інтернаціональним є також образотворче мистецтво в Німеччині. Про це свідчить вже навіть статистика студентів-початківців у німецьких мистецьких вищих навчальних закладах: у 2013 році кількість іноземних абитурієнтів вперше перевищила кількість німецьких. Берлін, що має близько 500 галерей і велику кількість вільних приміщень для мистецьких експозицій нині вважається майже столицею молодого сучасного

мистецтва і однією з його найбільших майстерень. Це показує щодварок Венеційська Бієннале: багато митців, що виставляються тут, називають Берлін своїм місцем проживання.

■

ТЕМА

Бурхлива зміна ЗМІ

Свобода преси та вільне висловлення думки забезпечуються в Німеччині на високому рівні та захищаються конституцією. В статті 5 Основного закону говориться: «Кожен має право висловлювати свою думку усно, письмово або шляхом зображення, розповсюджувати її, а також без перешкоди одержувати інформацію із загальнодоступних джерел. (...) Цензури не існує.» В «Індексі свободи преси» («Press Freedom Index») неурядової організації «Репортери без кордонів» Німеччина в 2015 році розташувалася на 12-му місці серед 180. Існує розмаїття точок зору, плюралізм інформації. Преса переважає не в руках урядів або партій, а передусім у руках приватних недійніх підприємств. Публічно-правове теле- і радіомовлення організоване за британським зразком (ARD, ZDF, Deutschlandfunk) як корпорації або установи публічного права, що фінансуються за рахунок податків; воно є другою опорою медійного простору, який базується на дуальному принципі приватного і громадського, залишаючись

по суті без змін від часу заснування Федераційної Республіки Німеччина в 1949 році. Шомісячний збір на радіо й телебачення, починаючи з 2015 року, становить 17,50 євро. Крім того, з 1980-х років на ринку існує чимало приватних радіо- і телеканалів. У 2014 році кожне домогосподарство могло приймати в середньому 78 телевізійних каналів. Усього ж існує майже 400 програм, включаючи декілька платних каналів. Найважливішими передачами телевізійних новин є «Щоденний огляд новин» („Tagesschau“) і «Темидня» („Tagesthemen“) компанії ARD, «сьогодні» („heute“) і «сьогоднішній журнал» („heute journal“ ZDF), а також «актуальне від RTL». Лише в Берліні, який належить до 10 найбільших медійних міст світу, працюють 900 акредитованих у парламенті кореспондентів і 400 зарубіжних репортерів з 60 країн.

До багатоголосого медійного простору належать 329 переважно регіональних щоденників ►

ВІХИ**1945**

Після нацистського панування в Німеччині спочатку виходили лише так звані ліцензійні газети. В американській окупаційній зоні 1 серпня 1945 року була видана перша ліцензійна газета «Франкфуртер Рундшau».

1950

Шість західнонімецьких радіостанцій укладають у Бремені угоду про «Заснування Робочої спілки публічно-правових радіостанцій Федераційної Республіки Німеччина».

1984

У місті Людвігсгафен-на-Рейні розпочинає телевізійні передачі «Програмне товариство кабельного і супутникового мовлення», скорочено PKS. Це момент народження приватного телебачення в Німеччині.

Соціальні медіа фундаментально змінюють систему ЗМІ, комунікаційну поведінку і громадськість

1995

Як перша німецька щоденна газета ліволіберальна «tag» вийшла онлайн через шість років після народження World Wide Web – Всесвітньої мережі. Після свого «Go-live» ком'юніті «digitaz» почала стрімко розвиватися.

1997

Близько 4,1 мільйона німецьких громадян, старших 14 років, користуються новими підключеннями онлайн, принаймні зрідка. У 2014 році їх уже близько 55,6 мільйона, що становить 79,1 відсотка всіх, кому в Німеччині більше чотирнадцяти.

2014

Близько 28 мільйонів чоловік у Німеччині користуються фейсбуком. За даними опитування Інституту соціальних досліджень Алленсбаха 1 мільйон німців часто використовують твіттер. Але найбільше користувачів з-поміж соціальних мереж має WhatsApp – майже 35 мільйонів.

Найбільший відділ новин Німеччини: центральна редакція інформагенції Дойче Прессе-Агентур (dpa) у Берліні

► газет, 20 тижневиків, а також 1590 журналів для широкої публіки (2014 р.). Після Китаю, Індії, Японії та США Німеччина є п'ятим за розміром газетно-журналльним ринком у світі. Щодня тут продаються після виходу 17,54 млн. примірників щоденних газет і 5 мільйонів примірників тижневиків і недільних часописів (2014 р.). Провідні надрегіональні щоденні газети «Зюддойче Цайтунг», «Франкфуртер Альгемайнє Цайтунг», «Ві Вельт»,

«Ди Цайт», «тац» і «Гандельсблат» вирізняються журналістськими розслідуваннями, аналізом, подробицями та розлогими коментарями. Інформаційний журнал «Шпігель» /«Шпігель онлайн» та бульварний журнал «Більд» є найбільш цитованими засобами масової інформації.

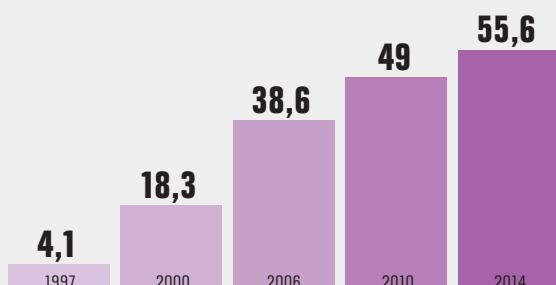
Водночас ця галузь перебуває в процесі глибоких структурних змін. Щоденні газети вже

Діаграма

Цифрові будні

Використання мобільного інтернету й термінального обладнання користувача в Німеччині значно зростає. Разом із збільшенням використання мобільних даних зростають і технологічні вимоги до мережійної інфраструктури. Дослідження показують також: кількість користувачів інтернету протягом значного часу збільшується лише незначною мірою.

Бурхливий розвиток: понад 55 мільйонів «онлайнерів» у Німеччині

протягом останніх 15 років регулярно втрачають в середньому від 1,5 до 2 відсотків свого вже оплаченого тиражу. Все рідше їм вдається досягти молодших читачів, тож дедалі менші цифри накладу й обсяги оголошень ускладнюють їм життя. Понад 100 газет у відповідь на культуру безкоштовного доступу в інтернеті вже запровадили платне користування.

Дигіталізація медійного світу, інтернет, динамічне зростання кількості мобільних терміналів і переможний марш соціальних мереж по-мітто змінили поведінку користувачів мас-медіа. 55,6 мільйона німців, старших 14 років (79 відсотків) перебувають онлайн. Кожен користувач всесвітньої мережі у 2014 році перебував щотижня протягом 5,9 дня онлайн і щодня був у мережі протягом 166 хвилин; кожен другий користується мобільним інтернетом. Крім того, майже половина користувачів інтернету є членами приватних ком'юніті. Цифрова революція створила нове поняття громадськості, соціальні медіа та блогосфера є дзеркалом відкритого діалогового суспільства, в якому кожен може брати участь у дискурсі, формуючи

ГЛОБАЛЬНО

Німецька хвиля Німецька хвиля (Deutsche Welle, DW) є державною телерадіокомпанією Німеччини і членом об'єднання ARD (Робоча спільнота публічно-правових радіостанцій Федеративної Республіки Німеччина). DW здійснює передачі 30 мовами, вона пропонує прийом телепередач (DW-TV), радіо й інтернет (dw.de), а також сприяє розвиткові міжнародних ЗМІ навчанням у своїй Академії Німецької хвилі. У 2015 році ця телерадіостанція, орієнтована на закордон, запровадила цілодобову програму англійською мовою.

→ dw.de

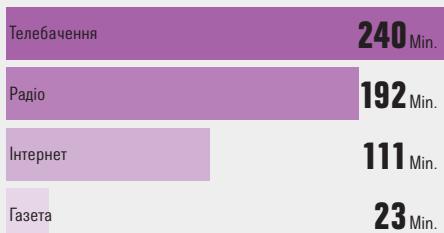

громадську думку. Чи стануть інтерактивні майданчики зборів в інтернеті водночасо фундаментом цифрової журналістики майбутнього – доведеться поочекати. Наприклад, у Німеччині з нетерпінням спостерігають за розвитком започаткованого в 2014 році як краудфандинг-проект онлайнового журналу «Краутрепортер». ■

Різноманітний доступ: ось так німці заходять в інтернет

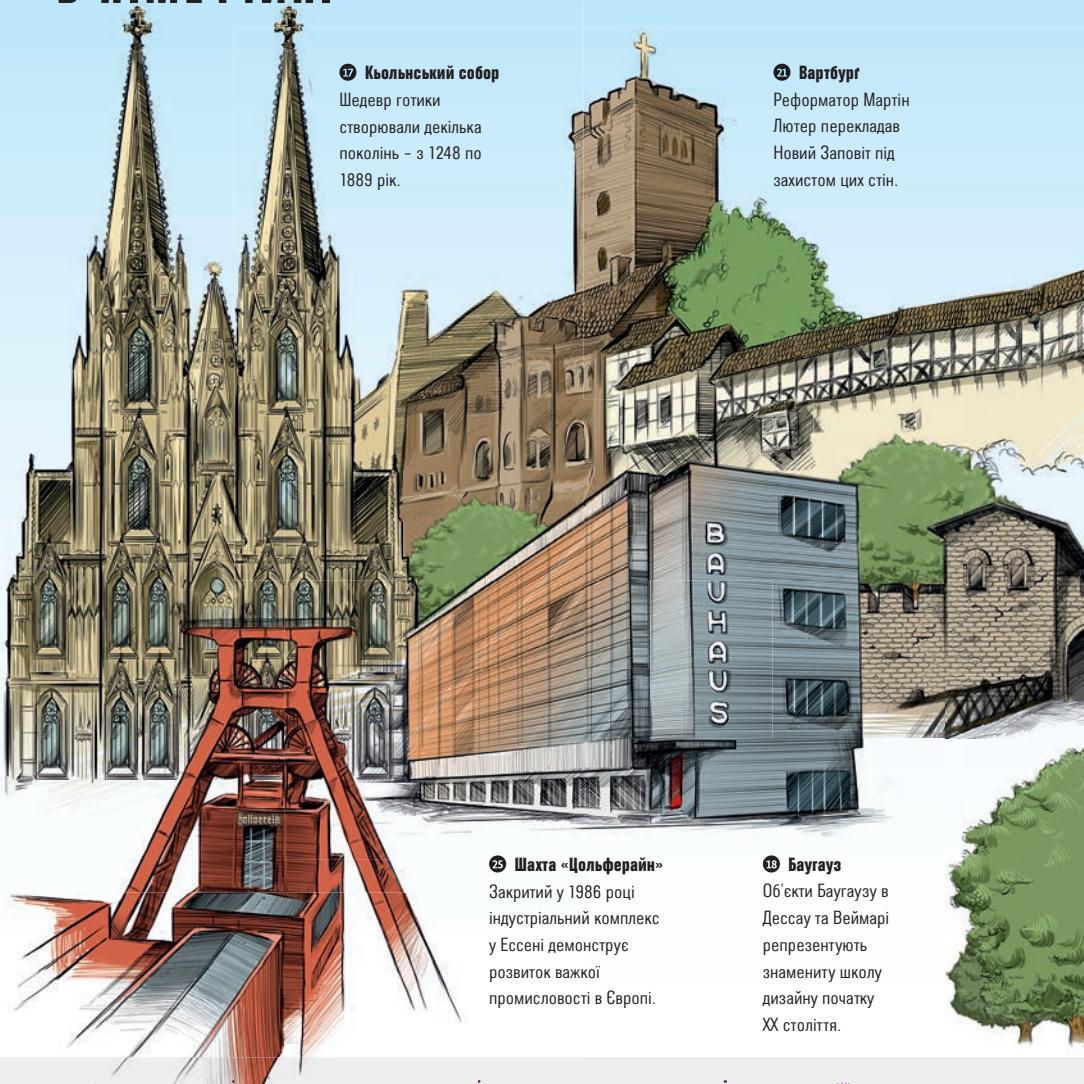

Щоденне використання ЗМІ

 ПАНОРАМА

ОБ'ЄКТИ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДШИНИ В НІМЕЧЧИНІ

⑯ Кельнський собор

Шедевр готики
створювали декілька
поколінь – з 1248 по
1889 рік.

㉑ Вартбург

Реформатор Мартін
Лютер перекладав
Новий Заповіт під
захистом цих стін.

㉒ Шахта «Цольферайн»

Закритий у 1986 році
індустриальний комплекс
у Ессені демонструє
розвиток важкої
промисловості в Європі.

㉓ Баугауз

Об'єкти Баугаузу в
Дессау та Веймарі
репрезентують
знамениту школу
дизайну початку
XX століття.

157 М
Висота Кельнського
собору

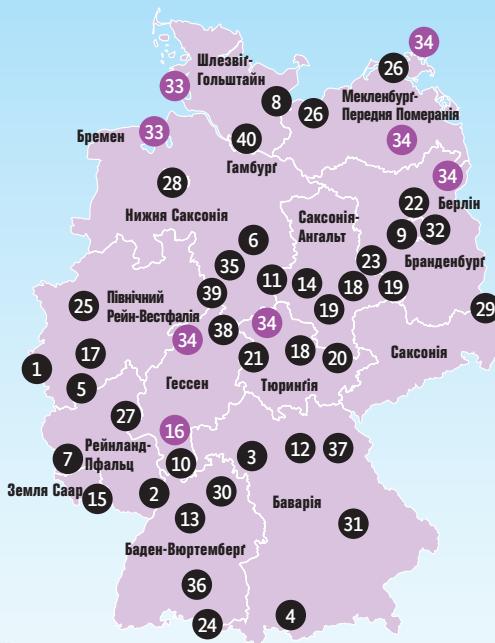
1 КМ²
Площа шахти
«Цольферайн»

44 КМ²
Площа букових лісів

3.000.000
відвідувачів музеюного
острова

20 Лімес

Фортеця Заальбург римського прикордонного валу в землі Гессен була реконструйована.

34 Букові ліси

П'ять давніх букових лісів Німеччини внесені до списку всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО.

2.000
фахверкових будинків
у Кведлінбурзі

550 KM
довжина лімесу

10.000
видів тварин і рослин
у Ваттовому морі

1.031
об'єктів Світової спадщини
ЮНЕСКО в усьому світі

ТЕМА

ПРИВАБЛИВА МОВА

Німецька мова належить до майже 15 германських мов – відгалуження індогерманської мовної родини. Близько 130 мільйонів людей у Німеччині, Австрії, Швейцарії, Люксембурзі, Бельгії, Ліхтенштейні та Південному Тиролі (Італія) розмовляють німецькою як рідною або використовують її як регулярно вживану другу мову. Таким чином вона є найбільш уживаною рідною мовою в Європейському Союзі та однією з десяти мов, якими розмовляють найбільше. Опубліковане в 2015 році дослідження «Німецька мова як іноземна в усьому світі» свідчить, що 15,4 мільйона людей вивчають зараз німецьку як іноземну. Скільки ж людей у світі насправді розмовляють німецькою як іноземною мовою, можна лише назвати приблизну цифру – 100 мільйонів.

КІЛЬКІСТЬ

16

більших діалектних груп існує в Німеччині; до них належать, наприклад, баварська, алеманська,вестфальська, бранденбурзька і північно-ніжньонімецька. Регіональні відмінності в усній мові досить великі, загалом же діалекти втрачають своє значення.

Причиною для такого надзвичайного – виходячи з кількості мовців - значення німецької мови є потужна економіка, яка наділяє мову великою привабливістю. Вона створює основу для активної політики розповсюдження мови, що підтримує заклади навчання мови в країні та за кордоном, надає стипендії або пропонує місця у вишах для інтернаціонально мобільних студентів. Про це яскраво свідчить зростання зацікавленості в німецькій мові саме в країнах, які набувають потужності в світі – Китаї, Індії та Бразилії, а також загальний приріст у азійському регіоні, де попит на вивчення мови з 2010 року зрос вдвічі.

Важливими установами для вивчення німецької мови є 140 німецьких шкіл за кордоном, а також 2000 шкіл із поглибленим вивченням мови, залучені до партнерської ініціативи Федерального міністерства за кордонних справ «Школи: партнери майбутнього (PASCH)». У мовних курсах Інституту імені Гете, який викладає німецьку як іноземну в понад 90 країнах та приймає мовні іспити, в 2014 році взяли участь майже 228 000 чоловік. В університетах 108 країн німецьку мову вивчають близько 1,3 мільйона студентів.

Значення німецької як мови інтернаціональної науки тенденційно знижується. У природничих науках глобальна частка

Німецька – найуживаніша рідна мова в Європейському Союзі

публікацій бібліографічних баз даних німецькою становить один процент. Більше і традиційне значення як мова науки німецька має в гуманітарних і соціологічних дисциплінах. Проте науковці, для яких німецька не рідна мова, публікуються нею лише винятково. Зате німецькомовні дослідники інтенсивно здійснюють свої

публікації англійською, особливо у природничих науках. А от в інтернеті німецька мова відіграє важливу роль. Серед найбільш уживаних мов у мережі, виходячи з кількості інтернет-сторінок, німецька в 2015 році хоч і значно відставала від англійської, але посіла третє місце одразу ж після російської. ■

СТИЛЬ ЖИТТЯ

Багатоманітна країна • Міська якість життя • Сталий туризм •

Спортивні випробування • Спокійне насолодження

ПОГЛЯД У ГЛИБ

БАГАТОМАНІТНА КРАЇНА

Любов до природи і захоплення містом, здорове харчування і ресторани для гурманів, усвідомлення традицій і відкритість світові – Німеччина зі своєю площею 357 000 квадратних кілометрів є четвертою за розміром країною в Європейському Союзі (ЄС) після Франції, Іспанії та Швеції. Простягаючись від Північного й Балтійського морів до Альп на півдні, Німеччина в географічному плані різноманітна й поділяється на Північно-Німецьку низовину, поріг Середньовисоких гір, Південно-Західне середньогір'я, Південно-Німецьке передальпійське плоскогір'я та Баварські Альпи. З півночі на південь найбільша відстань становить 876 кілометрів, зі сходу на захід – 640 кілометрів.

Німеччина належить до країн з найвищим рівнем життя у світі. За Індексом людського розвитку (ІЛР) Організації Об'єднаних Націй 2014 року Німеччина розташовується на шостому

місці з-поміж 187 країн. Маючи 81,2 мільйона жителів, Німеччина є найзаселенішою країною ЄС і однією з країн з найбільшою густотою населення; приблизно 77 відсотків мешканців проживають у густо- й середньо населених районах. Майже 30 відсотків населення проживають у великих містах із понад 100 000 мешканців, яких у Німеччині налічується 76; у Мюнхені на одному квадратному кілометрі мешкають 4460 людей, у Берліні – 3780. Експерти вбачають у відродженні міст стабільне зростання та розвиток інновацій і прогнозують на 2030 рік значне зростання кількості мешканців у великих містах, що матиме серйозні наслідки для ринку житла, внутрішньоміської мобільності й інфраструктури. Особливо вікова група людей між 18 і 24 роками проявляє велику готовність поселятися в містах. Урбанізація в Німеччині відповідає міжнародній тенденції. Міста мають велику привабливість і для туристів – саме Берлін володіє спеціальним

ВІДЕО AR APP

Стиль життя: відео
→ tued.net/uk/vid8

Зюльт – четвертий за розміром німецький острів, має багатокілометрові піщані пляжі узбережжя Північного моря

► ним магнетизмом і щоразу б'є рекорди відвідувачів. У європейському порівнянні це місто з 3,4 мільйонами мешканців за абсолютною кількістю ночівель розташовується на третьому місці після Лондона і Парижу.

Водночас потягові до міського життя протистоять потреба в регіональноті, передусім у харчуванні. Виробництво екологічних продуктів харчування посідає стабільне місце в німецькому сільському господарстві, а товарообіг біопродуктів щороку налічує 7,6 мільярдів євро. 23 500 біологічних господарств – а це вісім відсотків всіх сільськогосподарських виробників – обробляють 6,3 відсотка аграрних угідь. Біопродукти мають підтримку завдяки сертифікації – приблизно 70 400 продовольчих виробів відзначені німецьким державним знаком екологічного виробництва, проходять ретельну перевірку організацій захисту прав споживачів і підлягають обов'язковому маркуванню. У 2014 році серед німецькомовного населення налічувалося 7,75 мільйона людей,

які називали себе вегетаріанцями; з них 900 000 зазначили, що є ваганами. Але все одно, задоволення є. Задля цього в Німеччині працюють 282 ресторани, які відповідно до путівника «Гід Мішлен» одержали в 2015 році одну або кілька зірок – з 2010 року кількість таких ресторанів виросла на 25 відсотків. ■

→ М Е Р Е Ж А

Destatis

Дані, факти й дослідження офіційної статистики, що готуються Федеральним статистичним відомством у Вісбадені

→ destatis.de

OECP

Порівняння матеріальних умов життя та якості життя в 34 країнах на основі індексу «Better Life Index» Організації економічної співпраці й розвитку (OECP)

→ oecdbetterlifeindex.org

Франкфурт-на-Майні, місце розташування Європейського центрального банку (ЄЦБ) - єдине німецьке місто з неповторними обрисами

ДІЙОВІ ОСОБИ Й ІНСТРУМЕНТИ

Німецька центральна установа туризму

Вже понад 60 років Німецька центральна установа туризму (DZT) за дорученням Федерального уряду агітує за кордоном на користь Німеччини як країни туризму. У 2016 році DZT центральною темою свого тематичного року називає «Захоплюючий відпочинок на природі в Німеччині – природа й національні парки»

→ germany.travel

Німецька олімпійська спортивна спілка

Німецька олімпійська спортивна спілка (DOSB) є головною організацією німецького спорту. Вона налічує понад 28 мільйонів членів, що входять до складу майже 91 000 спортивних спілок.

→ dosb.de

Німецька футбольна спілка

6,85 мільйона членів має Німецька футбольна спілка (DFB) – найбільше національне спортивне об'єднання в світі та єдина футбольна спілка, чия як чоловіча, так і жіноча національна збірна стали чемпіонами світу.

→ dfb.de

Підтримка міжнародного спорту

З 1961 року міжнародна підтримка спорту Федеральним міністерством закордонних справ стала частиною зовнішньої культурно-освітньої політики. У понад сотні країн, що розвиваються, було здійснено досі 1400 коротко- і довгострокових проектів. Передусім допомогу надають спорту серед жінок, інвалідів і молоді, щоб сприяти їхній інтеграції.

→ sport.diplo.de

Німецький інститут вина

Німецький інститут вина (DWI) є організацією, яка забезпечує комунікацію та організацію маркетингу німецької виноробної галузі. Основне завдання Інституту – сприяти гарантуванню якості та збути німецького вина.

→ deutscheweine.de

Добре жити в Німеччині

Федеральний уряд започаткував у 2015 році в Німеччині діалог з людьми про їхнє розуміння якості життя. Під час загальнонімецьких заходів та онлайн уряд безпосередньо спілкується з громадянами, щоб мати змогу в майбутньому ще конкретніше орієнтуватися в тому, що люди в Німеччині вважають за важливе.

→ gut-leben-in-deutschland.de

DIGITAL PLUS

Більше інформації з усієї тематики цього розділу – коментовані списки лінків, статті, документи; також подальша деталізація таких понять, як німецька кухня, вина з Німеччини, архітектура Баухауз, велнес-відпочинок у Німеччині.

→ tued.net/uk/dig8

ТЕМА

МІСЬКА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

Хороші робочі місця, чисте довкілля, низька злочинність, великі можливості для дозвілля й культурного життя, зручне транспортне сполучення – ці властивості часто характерні для німецьких міст. У дослідженні, опублікованому в 2015 році американським консалтинговим підприємством «Мерсер» з метою оцінки якості життя в 230 великих містах, до тридцятки найкращих увійшло 7 німецьких міст. А три міста - Мюнхен (4-е місце), Дюссельдорф (6-е) і Франкфурт-на-Майні (7-е місце) – навіть потрапили до першої десятки. Берлін (14-е), Гамбург (16-е) і Штутгарт (21-е) розташувалися також на провідних місцях. У Німеччині є 76 великих міст (кількість населення понад 100 000 чоловік) і 600 середніх міст, що налічують від 20 000 до 99 999 мешканців; тепер уже 74 відсотка людей мешкає в містах.

Попит на міське житло призвів до значного зростання орендної плати у випадках першого поселення, а також до зростання цін на неру-

хомість. Німеччина в питанні власного житла посідає в Європі передостаннє місце. Лише 43 відсотки домогосподарств проживають у власних чотирьох стінах. Більшість платить за оренду. Майже 20 відсотків людей розглядають плату за помешкання як «значне фінансове навантаження». В середньому 35 відсотків місячного доходу витрачається на оплату житла. Тому Федеральний уряд запровадив зупинку підвищення орендної плати, яка має забезпечувати соціальне розмаїття у місцевостях із напружену житловою ситуацією. Це передбачає, що при зміні орендаря орендна плата може бути збільшена максимум на 10 відсотків у порівнянні з подібними квартирами, хоча існують винятки. У Берліні в 22 районах було запроваджено «захист середовища». Всі заходи виведення житла з ринку, тобто кожне знесення будинку або будівельні зміни чи зміна призначення перевіряється, має надаватися дозвіл на це, аби санація стала синонімом облагороджування будівель.

ДІАГРАМА

Ось так живуть німці

Більше половини населення Німеччини не мешкає у власному житлі, а винаймає квартири. 64,5 відсотка всіх житлових будівель – приватні будинки на одну сім'ю, лише 5,9 відсотка – більші будівлі, що мають сім і більше квартир. 35 відсотків квартир і будинків мають площу 100 квадратних метрів і більше. Лише 5,5 відсотка квартир менші 40 м².

Споживчі витрати приватних домогосподарств у Німеччині

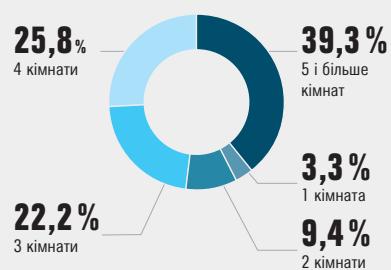

Міська якість життя – прагнення багатьох, тому зростає орендна плата в містах

Частка міського населення

Німеччина	74,2 %
Велика Британія	79,9 %
Канада	80,9 %
США	82,9 %
Австралія	89,5 %

Квартири в Німеччині за кількістю кімнат

ТЕМА

СТАЛИЙ ТУРИЗМ

Німці люблять подорожувати. І саме власною країною. В усякому разі Альпи, узбережжя, озерне плато, природні парки, долини річок уже протягом багатьох років на першому місці серед цілей мандрівок. Це жага пошуку розмаїття ландшафтів, прагнення можливостей для ознайомлення з пам'ятками, для спорту і відпочинку, що супроводжується все більшим потоком відвідувачів і туристів з-за кордону. Вже впродовж чималого часу Німеччина стає дедалі улюбленишою метою туризму.

Число ночівель у 2014 році зросло до 424 мільйонів; з них 75,6 мільйона (17,8 відсотка) припало на ночівлі гостей з-за кордону – рекордна цифра. Одразу ж після

возз'єднання Німеччини у 1990 році розпочалася тенденція зростання туризму до Німеччини і з тих пір призвела до постійного зростання кількості ночівель зарубіжних гостей майже на 88 відсотків (плюс 33,7 мільйона ночівель). До 75 відсотків іноземних відвідувачів походять з Європи, насамперед з Нідерландів, Швейцарії, Великої Британії та Італії.

Водночас зростає кількість відвідувачів з Азії, особливо з Китаю, Індії та арабських країн Персидської затоки аж удвічі; іхня частка на цьому ринку становить майже одинадцять відсотків. З Північної та Південної Америки прибувають близько 10 відсотків іноземних гостей. А в Європі Німеччина з 2010 року опинилася на другому місці як найулюбленіша мета мандрівок європейців – після Іспанії та попереду Франції. Сезонний розподіл свідчить про максимальний наплив з червня по жовтень, що є основним часом подорожей, а региональному плані – найбільше полюбляють Баварію, Берлін і Баден-Вюртемберг. Молодь від 15 до 34 років також бачить у Німеччині привабливу мету подорожі: саме вона робить позитивний внесок у розвиток туризму.

Успішне місце для проведення виставок і конгресів

У 2014 році Німеччині в одинадцятий раз вдалося підтвердити свою позицію як місце но-

СПИСОК

- Найбільший аеропорт: Франкфурт-на-Майні
- Найбільший вокзал: Лейпциг
- Найбільший порт: Гамбург
- Найбільша виставкова площа: Ганновер
- Найбільший курорт: Вісбаден
- Найбільше народне свято: Октоберфест
- Найбільший парк розваг: Європа-Парк у Русті

Чарівна альпійська панорама: багато іноземних туристів, прибуваючи до Баварії, цінують ідилію

мер один у Європі для проведення конференцій і конгресів. В міжнародному рейтингу місця проведення конгресів Німеччина перебуває на другому щаблі після США. На виставки і ярмарки до Німеччини, як найважливішої хазяйки ярмарків в усьому світі, лише з Європи прибувають щороку 2,7 мільйона відвідувачів. Загалом же у 2014 році на різні заходи до Німеччини приїхало 25,6 мільйона зарубіжних учасників. Особливо такі «магічні міста», як Берлін, Дрезден, Дюссельдорф, Франкфурт-

на-Майні, Гамбург, Ганновер, Лейпциг, Кольн, Мюнхен, Нюрнберг і Штутгарт надзвичайно привабливі для іноземців – перш за все Берлін. Майже 28,7 мільйона нощівель і 11,9 мільйона гостей відвідали в 2014 році столицю країни. За абсолютними цифрами нощівель вона перебуває в Європі на третьому місці після Лондона й Парижу.

До туристичних магнітів серед міжнародних відвідувачів належать, за оцінками Ні-

► мецької центральної установи туризму, такі класичні цілі як замок Нойшванштайн і Кольський собор. Плюють також об'єкти світової спадщини ЮНЕСКО, серед яких палац Санксусі в Потсдамі чи місто класики Ваймар. А ще такі події, як Мюнхенський Октоберфест, найбільше народне свято в світі з близько 6,3 мільйона відвідувачів. Футбольний стадіон також належить до списку туристичних приваб: «Альянц Арена», шедевр швейцарських архітекторів Герцога і де Мейрона і місце проведення ігор футбольного клубу «Баварія» Мюнхен.

Рух як такий. Він, як і культура, теж робить великий внесок у привабливість. Лише промарковані мандрівні шляхи завдовжки близько 200 000 кілометрів забезпечують дуже хороші умови і пропонують чудові краєвиди, наприклад, під час турів національними парками або на фоні панорами Альп.

ІНФОРМАЦІЯ

У Німеччині переважає помірно-теплий дощовий клімат із західними вітрами. Значні коливання температури тривають ся рідко. Опади бувають протягом усього року. Як правило, м'яка зима (від 2° С до -6° С) і не надто спекотне літо (від 18° С до 20° С). Середньорічна температура 2014 року з показником 10,3° С встановила рекорд і на 2,1 градуса перевищила багаторічний середній показник 8,2° С міжнародних досліджень з 1961 по 1990 рік. 2014 рік був на 0,4 градуси тепліший, аніж найтепліші до того 2000 і 2007 роки.

→ dwd.de

Сюди слід додати 200 добре розбудованих далеких велосипедних маршрутів завдовжки понад 70 000 кілометрів, наприклад, Європейську велосипедну трасу під назвою Залізна завіса (1131 кілометр) або Німецький велосипедний шлях уздовж римського ліменсу довжиною 818 кілометрів. Хто хоче переночувати дешево, знайде місце в одній із 500 молодіжних турбаз, з них 130 – молодіжні турбази для сімей, або на одному з 2870 кемпінгів.

Велнес-відпочинок і еко-подорожі

Велнес став провідною темою у туристичній Німеччині. Тут можна назвати таку незвичайну послугу, як річкова сауна в Емських термах або численні місцевості велнесу на курортах і в санаторіях, наприклад, у Бад Вюртцгофен або в Бад Ойнгаузені з його архітектурою періоду грюндерства. Загалом же в Німеччині існують 253 курорти й санаторії, що мають присвоєне Німецькою спілкою санаторіїв спеціальне звання. Також якість медичного обслуговування і реабілітації приваблює до Німеччини численних гостей.

При цьому мандрівники усе частіше звертають увагу не лише на власний комфорт, але й на збереження довкілля. У Німеччині зростає попит на екологічний туризм і стабільні подорожі. Екогосподи пропонують відпочивальникам кімнати, існують 104 природні парки та 15 біосферних резерватів, у яких залишається сталий розвиток і багатство біологічних видів. Щоб кожна людина могла вільно пересуватися туристичною Німеччи-

КАРТА

Подорожувати Німеччиною

• Найбажаніші цілі мандрівок

Одинадцять «магічних міст» посідають майже 43 відсотки на ринку всіх ноочівель іноземних гостей у Німеччині. При цьому берлін набагато випереджає Мюнхен, Франкфурт-на-Майні та Гамбург. 55 відсотків усіх ноочівель іноземців відбуваються в містах із більш ніж 100 000 мешканців.

↗ Найважливіші аеропорти

Три найбільші аеропорти в Німеччині – це Франкфурт із 59,6 мільйона пасажирів, Мюнхен із 39,7 мільйона пасажирів і Дюссельдорф, що прийняв 21,8 мільйона пасажирів у 2014 році

★ Найулюбленіші пам'ятки

За опитуванням, проведеним Німецькою центральною установою туризму, трьома найулюбленішими цілями іноземних туристів у 2014 році були замок Нойшванштайн, Европа-Парк у Русті та Кельнський собор.

ною, дбають численні ініціативи, спрямовані на те, аби безперешкодно подорожували й люди з обмеженими можливостями.

Активні туристичні пропозиції у нових федеральних землях

П'ять нових федеральних земель відіграють у туризмі важливу роль. Для багатьох регіонів на сході Німеччини після возз'єднання туризм став шансом знову стати на ноги в економічному сенсі. Такі ландшафти, як Шпревальд, традиційні міста культури Дрезден чи

Ваймар або балтійські курорти на кшталт Бінца на острові Рюген приваблюють туристів з Німеччини та закордону. Кількість ноочівель у нових федеральних землях з 1993 року донині зросла більш, ніж удвічі. Під час канікулярних подорожей триваліших за п'ять днів Мекленбург-Передня Померанія на північному сході має понад чотири мільйони ноочівель – майже так само, як і в старій федеральній землі Баварії на півдні. Байдуже, скільки вже побачено – є ще багато чого відкривати, переживати, святкувати й дивуватися в країні туризму Німеччині. ■

ТЕМА

СПОРТИВНІ ВИПРОБУВАННЯ

Німеччина – це країна людей, що захоплюється спортом, і успішна спортивна нація. У «Вічному медальному заліку» Олімпійських ігор Німеччина з 1682 медалями (станом на 2014 рік) посідає третє місце після США і Російської Федерації. Майже 28 мільйонів німців є членами однієї з понад 91 000 спортивних спілок. Ці спілки мають поряд із спортивними також важливі громадські та інтеграційні функції. Особливо в роботі з молоддю та залученні мігрантів вони передають такі цінності, як чесна гра, відчуття команди й терпимість. Внаслідок подальшої інтернаціоналізації населення успіхи спортивних спілок мають все більше значення з огляду на інтеграцію. До складу команд майже 60 700 спілок входять учасники з міграційним минулім. Загалом же можна виходити з того, що членами спортивних спілок є приблизно 1,7 мільйона людей із числа колишніх мігрантів. Але ця група населення

все одно слабо представлена в організованому спорту.

Програма «Інтеграція через спорт» Німецької олімпійської спортивної спілки (DOSB) розглядає імміграцію як збагачення для німецького спорту. Основна увага у майбутній програмній роботі звертається на групи, мало активні у спорті, наприклад, дівчат і жінок. Разом із Фондом Бундесліги та Німецькою футбольною спілкою (DFB) Федеральний уряд започаткував інтеграційну ініціативу. Підтримку надають довготривалим проектам з інтеграції біженців у спорт. До них належить і проект під назвою «1:0 на користь гостинності», який фінансує німецька національна збірна з футболу і здійснюють майже 600 футбольних клубів, де задіяні біженці.

DOSB – це головна організація німецького спорту, яка є найбільшим громадським ▶

1954

Німеччина вперше виграс футбольний чемпіонат світу у Швейцарії (3:2 у фінальній грі з Угорчиною). «Бернське диво» стає в післявоєнній Німеччині багаторічним символом.

1972

Літні Олімпійські ігри в Мюнхені затмірені взяттям заручників і вбивством ізраїльських атлетів палестинськими терористами.

1988

Штефі Граф як перша жінка-тенистка завойовує так званий Золотий шолом - перемогу в усіх чотирьох турнірах Великого шолому плюс золоту олімпійську медаль протягом одного календарного року.

Трофей чемпіонату світу з футболу 2014 року в Бразилії: один з апогеїв німецького спорту

2004

Гонщик Міхаель Шумахер завойовує восьмі титул чемпіона світу (з 2000 по 2004 рік п'ять разів підряд) і стає найуспішнішим пілотом в усій історії Формули-1.

2006

Чемпіонат світу з футболу, організований ФІФА під гаслом «В гостях у друзів», стає незабутньою «Літньою казкою», яка завоювала для Німеччини багато симпатиків у світі.

2014

Німецька національна збірна з футболу після важкого турніру в Бразилії знову стає чемпіоном світу (1:0 у фінальній грі проти Аргентини). Для Німеччини це четвертий титул чемпіона світу з 1954 року.

► рухом Німеччини. Вона підтримує професійний і аматорський спорт. З 91 000 спортивних спілок, які вона представляє, більше 20 000 були засновані після возз'єднання Німеччини в 1990 році. До складу DOSB як одна з 98 членських організацій входить і заснована в 1900 році Німецька футбольна спілка (DFB). Вона досягла нині вершини свого розвитку за всю історію існування, об'єднавши у 25 000 футбольних клубах сім мільйонів членів і ставши найбільшою спеціалізованою спортивною спілкою світу.

Жіночий футбол – один з видів спорту, який зростає найшвидше. Жіноча національна збірна Німеччини багато разів ставала чемпіоном світу і Європи. Заохочені успіхами таких гравчинь, як Штеффі Джонс, котра в 2016 році стане тренером жіночої команди DFB, близько 337 300 дівчат віком до 16 років беруть активну участь у футбольних клубах.

Найбільшу привабливість у німецькому спорті має Бундесліга – майстри найвищого класу в німецькому футболі. Вона вважається однією з найсильніших ліг у світі. Лише 306 зустрічей вісімнадцяти команд Бундесліги під час спортивного сезону 2014/2015 року на стадіонах відвідали 13,3 мільйона глядачів, що в середньому становить 43 530 глядачів на кожному матчі. А мірилом всього в німецькому клубному футболі є команда футбольного клубу «Баварія Мюнхен». У травні 2015 року цей клуб святкував перемогу в 25-му чемпіонаті Німеччини; крім того, «Баварія Мюнхен» 17 разів вигравала кубок DFB, а в 2001 і 2013 році ще й перемагала у Лізі чемпіонів УЕФА. Цей клуб налічує 251 000 членів і після «Бенфіки Ліссабон» є найбільшим у світі.

Німецька чоловіча національна збірна з футболу, багаторазовий чемпіон світу і триразовий чемпіон Європи, є флагманом німецького футболу. Після перемоги у

Понад 70 000 бігунів: пробіг «J. P. Morgan Corporate Challenge» у Франкфурті-на-Майні – найбільша в світі подія такого роду

футбольному чемпіонаті світу 2014 року, проведеному ФІФА у Бразилії, Німеччина очолює світовий рейтинг ФІФА. Команда тренера Йоахима Льова вважається гнучкою в тактичному плані та виступає за сучасну інтерпретацію гри. До кадрового складу національної збірної належать такі гравці з міграційним минулим, як Жером Боатенг, Самі Хедіра та Месут Езіл.

Визнання спортивних досягнень у різних дисциплінах

Поряд із футболом великою популярністю користуються гімнастика, теніс, спортивна стрільба, легка атлетика, гандбол і верхова їзда. Але успіх мають також інші спортивні заходи. Наприклад, забіг «J. P. Morgan Corporate Challenge» у Франкфурті-на-Майні. У цьому забігу працівників фірм і благодійників беруть участь понад 70 000 учасників з понад 2780 підприємств, що є найбільшим заходом такого роду.

Спортивний баланс у багатьох відношеннях має позитивні наслідки. Немало похвал адресовано підтримці спорту. Вона фінансує майже 3800 атлетів чи не з усіх олімпійських дисциплін, традиційних не-олімпійських видів спорту, а також спорту для інвалідів і глухонімих. До найважливіших завдань належить підтримка активних спортсменів з обмеженими можливостями. І також тут спортсмени з Німеччини мають вищі за середні успіхи на міжнародних змаганнях і Паралімпійських Іграх, завоювавши 1492 медалі (2014 рік).

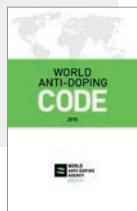
ГЛОБАЛЬНО

Антидопінгові ініціативи

Із заснуванням Всесвітньої антидопінгової агенції (WADA) у 1999 році та визнанням всіма зацікавленими особами політики нетерпимості щодо допінгу виникла потреба в єдиних, чинних в усьому світі правилах. Вони вперше були втілені у Всесвітньому антидопінговому кодексі (WADC), прийнятому в 2003 році.

Новий Всесвітній антидопінговий кодекс набув чинності 1 січня 2015 року.

→ wada-ama.org

«Рух для людей – подолання кордонів» – під таким лозунгом Федеральне міністерство за кордонних справ надає підтримку міжнародному спорту. Вона є невід'ємною складовою зарубіжної культурної та освітньої політики і досі здійснила понад 1400 коротко- і довгострокових проектів з різних спортивних дисциплін у більш, ніж 100 країнах. Лише один приклад – спортивний проект «Бити по м'ячу – гатити заради толерантності», під час якого було підготовлено 16 палестинських тренерів – жінок і чоловіків – для дитячого і молодіжного футболу. Молодь, яка постійно втягнута у насильницькі конфлікти, повинна в грі засвоювати ідею чесного суперництва. Таким і багатьма іншими шляхами німецький спорт прагне стати засобом запобігання кризам і порозуміння між народами, послом чесності, терпимості, інтеграції, мирного змагання і бажання досягти найкращої форми. ■

PANORAMA

ВАРТО ПОБАЧИТИ В БЕРЛІНІ

Райони Берліна

- A. Мітте
- B. Фрідріхсгайн-Кройцберг
- C. Панко
- D. Шарлоттенбург-Вільмерсдорф
- E. Шпандау
- F. Штегліц-Целендорф
- G. Темпельгоф-Шонеберг
- H. Нойкьольн
- I. Трепто-Кьопенік
- J. Марцан-Геллерсдорф
- K. Ліхтенберг
- L. Райнікендорф

❶ Церква Пам'яті

Символом західної частини міста поблизу Курфюрстендану є цей меморіал проти війни.

❷ Колона свободи

Подолавши 285 сходинок, можна потрапити на оглядову платформу і помилуватися містом.

❸ Рейхстаг

Тут розташовується Німецький Бундестаг. Склінний купол заманює відвідувачів.

3 420 000
мешканців

11 900 000
туристів

2 399 000
відвідувачів Музеїного острова

175
музейів і зібрань

❶ Бранденбурзькі ворота

Символ возз'єднаної Німеччини відомий кожному туристові в Берліні.

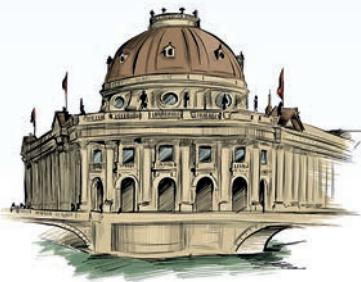
❷ Площа Жандарменмаркт

Одна з найгарніших площ у Європі красується одразу трьома монументальними будівлями в класичному стилі.

❸ Площа Потсдамер Плац

Тут проявляється сучасне обличчя Берліна. Ця площа постала після падіння муру на величезному пустірі.

❹ Музейний острів

П'ять великих музеїв належать до найкращих зібрань Європи.

❺ Чекпойнт Чарлі

Мури вже немає, але колишній військовий пропускний пункт і далі нагадує про холодну війну.

❻ Телевізійна вежа на площі Александерплац

Берлінську телевежу на «Алексі» видно здалеку, а з купола на вежі можна оглянути весь регіон.

❾ East Side Gallery

Художньо розмальована рештка муру сьогодні є найдовшою в світі галереєю-просто-неба.

505 771
відвідувачів Берлінале

4 400 000
відвідувачів зоопарку

4 650
ресторанів

190
барів і дискотек

ТЕМА

СПОКІЙНЕ НАСОЛОДЖЕННЯ

З початку тисячоліття німецьке вино переважає міжнародне відродження, тісно пов'язане з поняттям «рислінгового дива», що втілюється молодим поколінням виноробів, орієнтованим на високу якість, а не на великі врожаї. Тривалий вегетаційний період і порівняно незначна літня спека роблять вина з Німеччини філігранними й не дуже алкогольними.

Німецький виноград культивується в 13 районах виноробства, де на 102 000 гектарів вирощується розмаїття типових для регіону сортів. У міжнародному порівнянні Німеччина за свою площею лоз і майже 80 000 виноградарських господарств належить до середніх виробників вина; у 2014

році його виробництво становило близько 9,5 мільйона гектолітрів. Наявність біологічно виробленого вина на ринку коливається між чотирма і п'ятьма відсотками. Німецькі райони виноробства найпівнічніші в світі. Okрім Саксонії та регіону Заале-Унструт вони розташовані на південному заході та північній країні. Райнгессен, Пфальц і Баден - найбільші райони виноградарства. Вирощуються майже 140 сортів, при цьому більше значення для ринку мають біля двох десятків, перш за все сорти білого винограду Рислінг і Мюллер-Тургау. Німеччина виробляє до 65 відсотків білого та до 35 відсотків червоного вина, основними сортами якого є Шпетбургундер і Дорнфельдер.

ЦИФРА

282

ресторани в Німеччині – як ніколи досі в такій кількості – були відзначенні в 2015 році путівником «Гід Мішлен» однією, двома або навіть трьома зірками. 11 ресторанів було зараховано до найвищого класу – три зірки. Тим самим Німеччина як європейська країна виборола друге місце за кількістю трьохзіркових ресторанів після країни гурманів Франції.

→ restaurant.michelin.de

Також Німеччина – країна пива. Особливо німецьке пиво шанується за почаси столітні традиції пивоваріння багатьох невеличких сімейних або монастирських броварень. Для всіх без винятку видів німецького пива обов'язковим є «Закон про чистоту», найдавніший харчовий припис у світі ще з 1516 року. Він передбачає, що окрім води, хмелю та солоду не можуть застосовуватися жодні інші інгредієнти. В Німеччині виробляються від 5 до 6 тисяч сортів пива, більшість із них – пільзенського типу; загалом же вживання пива зменшується.

Звичаїв харчування в Німеччині однозначно назвати неможливо. З одного боку, бага-

Атмосфера великого міста: у Берліні, як і в багатьох інших німецьких містах, вирує активне ресторанне життя

то споживачі звертають особливу увагу на своє тіло і здорове харчування, наполягаючи на потребі збалансованого підходу до їди. З іншого боку, мегатренди – мобільність або індивідуалізація стилю життя – мають посиленій вплив на звички щодо їди й пиття.

Німецька ресторанна галузь різноманітна й динамічна – і належить до найкращих у Європі. Поряд із вишуканим кулінарним

мистецтвом, змішаним стилем харчування і дедалі більш вегетаріанською та веганською кухнею переживають відродження такі давні сорти овочів, як пастернак, ріпа й топінамбур. Вони зараз є стовпами актуального буму, спрямованого на вживання всього здорового, сезонного, регіонального, рідного на смак. При цьому ці класичні овочі інтерпретуються новим поколінням куховарів і піддаються глобальним впливам. ■

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ

Заголовок	querbeet/Getty Images; Anita Back/laif	Ср. 81 Ср. 83 Ср. 85 Ср. 89 Ср. 90 - 91 Ср. 95 Ср. 96 Ср. 99 Ср. 103 Ср. 107 Ср. 109 Ср. 110 - 111 Ср. 113 Ср. 115 Ср. 116 Ср. 117 Ср. 119 Ср. 123 Ср. 124 Ср. 127 Ср. 129 Ср. 130 - 131 Ср. 133 Ср. 135 Ср. 136 Ср. 137 Ср. 139 Ср. 141 Ср. 143 Ср. 144 Ср. 147 Ср. 148 Ср. 150 - 151 Ср. 153 Ср. 143 Ср. 144 Ср. 147 Ср. 148 Ср. 150 - 151 Ср. 153 Ср. 155 Ср. 156 Ср. 157 Ср. 159 Ср. 161 Ср. 165 Ср. 166 Ср. 168 - 169 Ср. 171	Angelika Warmuth/dpa Oliver Berg/dpa Krisztian Bocsi/Bloomberg via Getty Images Uwe Anspach/dpa Einhorn Solutions Wolfgang Stahr/laif; David Fischer/dpa Andreas Rennz/Getty Images impress picture/ullsteinbild Thomas Ernsting/laif Thomas Koehler/Photothek via Getty Images CEMarin Einhorn Solutions Thomas Trutschel/Photothek via Getty Images Altrendo Images; Thomas Kierok/laif Gregor Hohenberg/laif Andrea Enderlein Martin Stoever/Bongarts/Getty Images Sean Gallup/Getty Images Michael Loewa/dpa picture-alliance/Andreas Franke Thomas Lohnes/Getty Images Einhorn Solutions Boris Roessler/dpa HILMER & SATTLER und ALBRECHT - Jan Pautzke; Janetzkow/Berlinale 2013 Arno Burgi/dpa Rainer Jensen/dpa Marko Priske/laif picture-alliance/abacapress picture-alliance/Eventpress Hoensch Hannibal Hanschke/dpa Malte Christians/dpa Tim Brakemeier/dpa Einhorn Solutions Goethe-Institut/Anastasia Tsayder/dpa Sabine Lubenow/Getty Images; Dagmar Schwelle/laif Dagmar Schwelle/laif Daniel Biskup/laif Thomas Linkel/laif Christian Kerber/laif Matthias Hangst/Getty Images Christoph Schmidt/dpa Einhorn Solutions Georg Knoll/laif
Ср. 3	drbimages/Getty Images	Ср. 85	
Ср. 4	Westend61/Getty Images	Ср. 89	
Ср. 16	Jesco Denzel/Bundesregierung; Steffen Kugler/Bundesregierung; Joerg Carstensen/dpa; Bundesverfassungsgericht	Ср. 90 - 91	
Ср. 18	Steffen Kugler/Bundesregierung	Ср. 95	
Ср. 19	Bundesregierung (19)	Ср. 96	
Ср. 20	DB Stiftung Weimarer Klassik/dpa; picture-alliance/arkivi; http://www.jsbach.net/bass/elements/bach-hausmann.jpg . Lizenziert unter Gemeinfrei ueber Wikimedia Commons - https://commons.wikimedia.org	Ср. 99 Ср. 103 Ср. 107 Ср. 109 Ср. 110 - 111 Ср. 113 Ср. 115 Ср. 116 Ср. 117 Ср. 119 Ср. 123 Ср. 124 Ср. 127 Ср. 129 Ср. 130 - 131 Ср. 133 Ср. 135 Ср. 136 Ср. 137 Ср. 139 Ср. 141 Ср. 143 Ср. 144 Ср. 147 Ср. 148 Ср. 150 - 151 Ср. 153 Ср. 155 Ср. 156 Ср. 157 Ср. 159 Ср. 161 Ср. 165 Ср. 166 Ср. 168 - 169 Ср. 171	
Ср. 21	picture-alliance/akg-images; picture-alliance/akg-images/ Beethovenhaus Bonn; Buddenbrookhaus Luebeck; picture-alliance/akg-images/Erich Lessing;	Ср. 109	
Ср. 23	picture-alliance/Daniel Kalkner; ullstein bild - Boness/IPON	Ср. 113	
Ср. 24	Maurizio Gambarini/dpa	Ср. 115	
Ср. 25	Søren Stache/dpa	Ср. 116	
Ср. 27	Nikada/Getty Images	Ср. 117	
Ср. 31	RONNY HARTMANN/AFP/Getty Images	Ср. 119	
Ср. 33	David Baltzer/Zenit/laif	Ср. 123	
Ср. 34 - 35	Einhorn Solutions	Ср. 124	
Ср. 39	Westend 61; Tim Brakemeier/dpa	Ср. 127	
Ср. 40	Thomas Trutschel/Photothek via Getty Images	Ср. 129	
Ср. 41	epa/Andrew Gombert	Ср. 130 - 131	
Ср. 43	2013 Bundeswehr/Bier	Ср. 133	
Ср. 44	Mikhail Sokolov/TASS/dpa	Ср. 135	
Ср. 49	Michael Gottschalk/Presse- und Informationsamt der Bundesregierung	Ср. 136	
Ср. 51	EPA/VALENTIN FLAURAUD	Ср. 137	
Ср. 54 - 55	Einhorn Solutions	Ср. 139	
Ср. 57	Joerg Boethling	Ср. 141	
Ср. 59	Ole Spata/dpa; Franz Bischof/laif	Ср. 143	
Ср. 60	Frank Rumpenhorst/dpa	Ср. 144	
Ср. 61	Jan Woitas/dpa	Ср. 147	
Ср. 63	Joerg Modrow/laif	Ср. 148	
Ср. 65	picture-alliance/Geisler-Fotopress	Ср. 150 - 151	
Ср. 67	Alexander Koerner/Getty Images	Ср. 153	
Ср. 71	Thomas Koehler/Photothek via Getty Images	Ср. 155	
Ср. 73	The New York Times/Redux/laif	Ср. 156	
Ср. 74 - 75	Einhorn Solutions	Ср. 157	
Ср. 77	Ute Grabowsky/Photothek via Getty Images	Ср. 159	
Ср. 79	Frank Krahmer/Photographer's Choice; Matthias Balk/dpa picture-alliance/Keystone	Ср. 161	

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЗЧИК

A

Автомобільна промисловість 66 – 69
Асоціація німецьких т
орговельно-промислових палат
[DIHT] 58 – 61
Атомна енергія 78 – 81, 84 – 87

B

Баварія 6 – 7
Баден-Вюртемберг 6 – 7
Бакалавр 94 – 97
Батько/маті, що самостійно
виховують дитину 122 – 125
Бах, Йоганн Себастьян 20 – 21, 134 – 137
Безробітні 76 – 77
Берлін 6 – 7
Берлінале 142 – 145
Берлінський мур 36 – 37
Бетховен, Людвіг ван 20 – 21, 134 – 137
Біологічне розміття 92 – 93
Біосферні резервати 92 – 93
Блоктича карта ЄС 118 – 121
Болонський процес 94 – 97
Брамс, Йоганнес 134 – 137
Бранденбург 6 – 7
Брандт, Віллі 20 – 21
Бремен 6 – 7
Будинки німецької науки та
інновацій 108 – 109
Бундесвер 38 – 41, 42 – 45
Бундесліга 164 – 167
Бундесрат 14 – 15, 16 – 17
Бундестаг 14 – 15, 26 – 29

V

Велнес 160 – 163
Вибори 16 – 17
Виборча система 16 – 17
Вінса 170 – 171
Виставки 62 – 65, 160 – 163
Вища школа музики 98 – 99
Вищі навчальні заклади 98 – 99
Вищі школи кінематографії 98 – 99
Вищі школи мистецтва 98 – 99
Відкрита світові наука 106 – 107

Відновлювані джерела енергії

84 – 87, 88 – 89

Вісібаден 6 – 7

Вітрова енергія 84 – 87

Внутрішній валовий продукт (ВВП) 66 – 69

G

Гамбург 6 – 7

Ганновер 6 – 7

Географія 12 – 13

Гессен 6 – 7

Гімназія 112 – 113

Глобальні учасники 66 – 69

Громадська робота 126 – 127

Громадянське суспільство 126 – 127

Гроші за батьківство/материнство 122 – 125

Грошова одиниця 8 – 9

Гаук, Йоахім 18 – 19

Гете, Йоганн Вольфганг фон

20 – 21, 134 – 137

Гете-Інститут 134 – 137, 140 – 141

D

Дальні велосипедні маршрути 160 – 163

Демографія 10 – 11

Депутати 14 – 15

Джерман Трайд енд Інвест (Germany Trade and Invest, GTAI) 58 – 61, 62 – 65

Дипломатія 38 – 41

Діті 122 – 125

Дітріх, Марлен 20 – 21

Довкілля 78 – 81

Домен 8 – 9

Дослідження 102 – 105

Дослідження і відкриття (DfB)

58 – 61, 66 – 69, 102 – 105

Дрезден 6 – 7

Дуальна освіта 76 – 77

Дюрер, Альбрехт 20 – 21

Дюссельдорф 6 – 7

E

Екологічні технології 88 – 89

Економіка 58 – 61

Економіка сфери послуг 66 – 69

Експорт 58 – 61, 62 – 65

Електромобільність 88 – 89

Електротехнічна й електронна промисловість 66 – 69

Емігранти 10 – 11

Енергетичний переворот

30 – 31, 78 – 81, 84 – 87

Енергоекспективність 84 – 87

Ерфурт 6 – 7

С

Свяноельська церква 132 – 133

Європейський Союз (ЄС)

46 – 49, 58 – 61, 62 – 65

Єлисейський договір 46 – 49

Ж

Житло 158 – 159

Жіноча квота 30 – 31, 76 – 77

З

Загальна школа 112 – 113

Заклади харчування 170 – 171

Закон про відновлювані джерела енергії (EEG) 84 – 87

Законодавство 26 – 29

Законодавство про громадянство 118 – 121

Зарубіжні представництва 58 – 61

Захист довкілля 78 – 81

Захист клімату 78 – 81, 82 – 83

Зелені технології 88 – 89

Землі 6 – 7

Земля Саар 6 – 7

Зовнішньоекономічна політика 62 – 65

Зовнішньоторговельні палати

(ЗТП) 58 – 61, 62 – 65

Зовнішня культурна й освітня

політика 108 – 109

Зовнішня політика 38 – 41

Зовнішня торгівля 62 – 65

I

- Імміграція** 30 – 31, 114 – 115, 118 – 121
Імпорт 62 – 65
Індустрія 4.0 66 – 69, 72 – 73
Ініціатива PASCH 94 – 97, 152 – 153
Ініціатива щодо перевар 94 – 97
Інклюзія 122 – 125
Інновація 58 – 61
Інститут зарубіжних відносин
 [ifa] 134 – 137, 140 – 141
Інтеграція 118 – 121
Інтернет 146 – 149
Інформаційна та комунікаційна
 техніка 72 – 73
Інфраструктура 58 – 61, 72 – 73
Іслам 132 – 133
Ісламська конференція
 Німеччини 114 – 115

K

- Католицька церква** 132 – 133
Квота зайнятості 76 – 77
Кіль 6 – 7
Клімат 12 – 13
Конгреси 160 – 163
Конференція ректорів вищих шкіл
 94 – 97, 98 – 99
Корпоративна соціальна
 відповідальність [CSR] 70 – 71
Креативна економіка 138 – 139
Культура 134 – 137
Культура пам'яті 36 – 37
Культурний фонд Федерації
 134 – 137
Кухня 170 – 171

L

- Леопольдіна** 94 – 97
Ліва 14 – 15
Література 142 – 145

M

- Магістр** 94 – 97
Магдебург 6 – 7

M

- Майнц** 6 – 7
Малі й середні підприємства
 58 – 61, 66 – 69
Мандрівні стежки 160 – 163
Манн, Томас 20 – 21, 134 – 137
Мас-медіа 146 – 149
Машинно-й приладобудування 66 – 69
Мекленбург-Передня Померанія 6 – 7
Меркель, Ангела 18 – 19
Мешканці 114 – 115
Миротворчі місії 42 – 45
Міграція 114 – 115, 118 – 121
Мінімальна зарплата 30 – 31, 76 – 77
Міста 154 – 157, 158 – 159, 160 – 163
Молодь 122 – 125
Мюнхен 6 – 7

N

- Населення** 10 – 11
Наука 94 – 97, 102 – 105
Національ-соціалізм 36 – 37
Національне свято 8 – 9
Національний гімн 8 – 9
Національний інтеграційний
 план дій 114 – 115
Національні парки 92 – 93
Нижня Саксонія 6 – 7
Німецька Демократична
 Республіка [НДР] 36 – 37
Німецька енергетична агенція
 [DENA] 78 – 81
Німецька кінопремія 142 – 145
Німецька літературна премія 142 – 145
Німецька мова 152 – 153
Німецька рада культури 134 – 137
Німецька служба академічного обміну
 [DAAD] 94 – 97, 98 – 99, 106 – 107,
 108 – 109, 140 – 141
Німецька федерація олімпійського
 спорту [DOSB] 154 – 157, 164 – 167
Німецька федерація футболу
 [DFB] 154 – 157, 164 – 167
Німецька хвиля [DW] 146 – 149
Німецька центральна установа
 туризму 154 – 157

Nімецьке дослідне товариство [НДТ,

DFG] 94 – 97, 102 – 105, 106 – 107

Німецьке товариство міжнародного
 співробітництва [GIZ]

78 – 81

Нова заборгованість 30 – 31**O**

- Октоберфест** 160 – 163
Олімпійські ігри 164 – 167
Організація з безпеки й співробітництва
 в Європі [OBES] 42 – 45
Організація Об'єднаних Націй
 [ООН] 42 – 45, 50 – 53
Організація Північно-Атлантичного
 Договору [НАТО] 42 – 45
Освіта 94 – 97
Основне забезпечення 128 – 129
Основний закон 8 – 9

P

- Падіння мури** 36 – 37
Пакт солідарності 22 – 25
Пам'ятки світової культури 160 – 163
Парламент 14 – 15
Партії 14 – 15, 22 – 25, 32 – 33
Партнерство 122 – 125
Патенти 66 – 69
Пенсія 30 – 31
Пиво 170 – 171
Північний Рейн-Вестфалія 6 – 7
Підтримка спорту 164 – 167
План дій цифрової епохи 72 – 73
Площа 12 – 13
Плюралізм 114 – 115, 142 – 145
Показник народжуваності 114 – 115
Потсдам 6 – 7
Початкова школа 112 – 113
Права людини 50 – 53
Пропор 8 – 9
Премія імені Георга Бюхнера 142 – 145
Премія Лейпцизького книжкового
 ярмарку 142 – 145
Преса 146 – 149
Приховані чемпіони 66 – 69
Програма збереження культури 140 – 141

Професійна освіта 76 – 77
Профспілки 22 – 25
Прямі інвестиції 62 – 65
Публічно-правові мовники 146 – 149

P
Радіо 146 – 149
Реальні школи 112 – 113
Рейн 12 – 13
Рейнланд-Пфальц 6 – 7
Релігія 132 – 133
Рентген, Вільгельм Конрад 20 – 21
Реформи 22 – 25
Ринок праці 58 – 61, 76 – 77
Рислінг 170 – 171
Рівень життя 154 – 157

S
Саарбрюкен 6 – 7
Саксонія 6 – 7
Саксонія-Ангальт 6 – 7
Свобода віросповідання 132 – 133
Свобода преси 146 – 149
Середня школа 112 – 113
Сім'я 122 – 125
Сонячна енергетика 84 – 87
Соціал-демократична партія
Німеччини (СДПН) 14 – 15
Соціальна держава 114 – 115, 132 – 133
Соціальна ринкова економіка 58 – 61
Союз 90/Зелені 14 – 15
Співпраця задля розвитку 56 – 57
Співтовариство імені Гельмгольца 94 – 97, 102 – 105, 106 – 107
Співтовариство імені Лейбніца 94 – 97, 102 – 105
Спілки промисловості 22 – 25, 66 – 69
Спорт 164 – 167
Стабільний розвиток 56 – 57, 70 – 71, 78 – 81
Стиль життя 154 – 157
Столиця 12 – 13

I
Театр 142 – 145
Телебачення 146 – 149
Технічний університет 98 – 99
Товариство імені Макса Планка (MPG) 94 – 97, 102 – 105
Товариство імені Фраунгофера 94 – 97, 102 – 105
Тривалість життя 10 – 11, 114 – 115
Туризм 160 – 163
Тюрингія 6 – 7

У
Угода про вільну торгівлю 62 – 65
Університет 98 – 99
Уповноважена Федерального уряду з питань культури і медіа 134 – 137

Ф
Фахівці 76 – 77
Фахові вищі школи 98 – 99
Федералізм 6 – 7, 26 – 29
Федеральна агенція праці 114 – 115
Федеральна служба добровольців 114 – 115, 126 – 127
Федеральна спілка німецької промисловості (BDI) 58 – 61
Федеральне відомство довкілля 78 – 81
Федеральне відомство міграції та біженців 114 – 115
Федеральне міністерство закордонних справ 38 – 41
Федеральний закон про підтримку освіти (BAFOEG) 98 – 99
Федеральний канцлер 16 – 17, 18 – 19
Федеральний конституційний суд 26 – 29
Федеральний орел 8 – 9
Федеральний президент 16 – 17, 18 – 19, 26 – 29
Федеральний уряд 16 – 17, 18 – 19
Федеральні збори 16 – 17
Федеральні міністерства 18 – 19
Фонд імені Гумбольдта 94 – 97, 98 – 99, 108 – 109

Фонди 38 – 41, 114 – 115, 126 – 127
Футбол 164 – 167

X
Хайтек-стратегія 94 – 97, 102 – 105
Харчування 154 – 157
Хімічна промисловість 66 – 69
Християнсько-демократичний союз (ХДС) 14 – 15
Християнсько-соціальний союз (ХСС) 14 – 15

Ц
Центр міжнародних миротворчих місій (ZIF) 42 – 45
Центральна установа шкільної освіти за кордоном 134 – 137
Церковний податок 132 – 133
Цугшліце 12 – 13

Ч
Час догляду за дитиною 122 – 125

Ш
Шверін 6 – 7
Шіллєр 20 – 21, 134 – 137
Шкільна система 112 – 113
Школи за кордоном 112 – 113, 152 – 153
Шлезвіг-Гольштайн 6 – 7
Штайнмайєр, Франк-Вальтер 38 – 41
Штутгарт 6 – 7

Ю
Юдаїзм 132 – 133

Я
Якість життя 158 – 159

ВИХІДНІ ДАНІ

Видавець

Франкфуртер Зоціететс-Медіен ГмбХ, Франкфурт-на-Майні,
в співпраці з Федеральним міністерством закордонних справ, Берлін

Концепція та редакційне керівництво:

Петер Гінтередер і Жанет Шайн

Координація проекту:

Андреас Фібігер

Редактори:

Йоганнес Г'обель, Мартін Орт, д-р Гелен Зібум

Автори:

Маттіас Бішоф, д-р Ерік Шовістре,

Констанце Кляйс, Йоахім Вілле

Художнє оформлення:

Мартін Горка

Інфографіка Панорама:

Айнгорн Солюшенз

Виробництво:

Керім Демір, Андре Герцог

Переклад:

Володимир Шелест

Frankfurter Societaets-Medien GmbH

Frankenallee 71–81

60327 Frankfurt am Main, Deutschland

Internet: www.fs-medien.de

E-Mail: tatsachen@fs-medien.de

Федеральне міністерство закордонних справ

Департамент культури та комунікації

Auswaertiges Amt

Abteilung fuer Kultur und Kommunikation

Werderscher Markt 1

10117 Berlin, Deutschland

Internet: www.auswaertiges-amt.de

E-Mail: 608-R@auswaertiges-amt.de

Друк:

Werbedruck GmbH Horst Schreckhase

34286 Spangenberg, Deutschland

Printed in Germany 2015

Підписано до друку:

вересень 2015 р.

ISBN

978-3-95542-183-0

© Frankfurter Societaets-Medien GmbH

Усі права на текст і ілюстративний матеріал застережені.

Передruk можливий лише з дозволу видавництва та із
зазначенням джерела.

«Факти про Німеччину»
виходять такими мовами:

англійською, арабською, в'єтнамською, індонезійською,
іспанською, італійською, китайською, корейською, литовською,
німецькою, польською, португальською, російською, турецькою,
українською, фарсі, французькою, чеською, японською

«Факти про Німеччину» в інтернеті:

www.facts-about-germany.de

Видавці звертали особливу увагу на мову,

що зважала б на жінок і чоловіків у рівній мірі.

Проте в цій публікації не повсюди вживаються формулювання,
які б в однаковій мірі відповідали
рівності статей, бо спеціальне зазначення обох форм могло
б ускладнити читання деяких текстів.

ПОДОРОЖЮЧИ НІМЕЧЧИНОЮ

Від візи й до електричної напруги: корисна інформація та важливі телефонні номери для тих, хто подорожує Німеччиною

Документи й візи: Іноземцям для в'їзду до Німеччини потрібно мати чинний закордонний паспорт або документ, що його заміняє. Для громадян більшості західноєвропейських держав достатньо чинного посвідчення особи. Діти в більшості випадків повинні мати власний проїздний документ. Громадянам деяких держав необхідна вітзана віза. Інформацію з цього приводу дають закордонні представництва Німеччини (посольства і консульства).
→ auswaertiges-amt.de

Подорож літаком: До Німеччини здійснюють рейси понад 100 авіакомпаній з усього світу. Глобальна мережа маршрутів з'єднує 22 міжнародні аеропорти в Німеччині з усіма регіонами світу. Найбільші аеропорти – Франкфурт-на-Майні, Мюнхен і Дюссельдорф. Усі аеропорти добре сполучені з відповідною транспортною мережею.

→ frankfurt-airport.de
→ munich-airport.de
→ dus.com

Подорож поїздом: Німеччина має розгалужену мережу залізниць довжиною майже 33 000 кілометрів. Розклади руху поїздів приміського і далекого сполучення узгоджені між собою і передбачають вчасні пересадки. З Німеччини до майже 120 європейських міст відправляються понад 250 прямих поїздів.

Гаряча лінія Німецької залізниці (Deutsche Bahn AG):
тел. +49 18 06 99 66 33
→ bahn.com

Подорож автобусом: Німеччина добре подорожувати і рейсовим автобусом. Вже існує понад 250 далеких рейсів. Особливо багато міжміських: до кожного великого німецького міста ведуть лінійні рейси. Але і в деяких містах з менш ніж 10 000 населенням є зупинка для рейсовых автобусів далекого сполучення. Вісім великих компаній конкурують у Німеччині між собою: Довідки:

→ busliniensuche.de
→ fernbusse.de

Подорож автомобілем: Німеччина має високосучасну мережу автодоріг. Понад 700 майданчиків для відпочинку, автозаправок, мотелів і кіосків цілодобово відкриті на автобанах, протяжність яких налічує близько 13 000 км. Заправитися можна такими сортами бензину: Super (95), Super E10 (95), Super Plus (98), а також дизельним пальним. На федеральних автобанах – якщо не встановлено відповідних обмежувальних знаків – немає обмеження швидкості, але загалом рекомендується швидкість до 130 км/год. У межах населених пунктів максимальна швидкість – 50 км/год, поза їхніми межами – 100 км/год. Плати за використання автобанів немає.

Обов'язково слід пристібатися ременем безпеки. Для дітей зростом до 150 см обов'язково використовувати дитячі сидіння. Рятувальну службу або службу дорожньої допомоги на автобанах можна викликати телефоном на спеціальних колонках екстреного виклику. Великі добровільні автомобільні клуби (ADAC, AvD) пропонують автотуристам інформацію.

Аварійна служба ADAC:
Тел. : +49 18 02 22 22, → adac.de
Рятувальна служба AvD:
Тел.: +49 80 09 90 99 09, → avd.de

Помешкання: Житло можна обрати будь-якої категорії: від приватних кімнат і апартаментів для гостей і аж до розкішних готелів. Також і в нижчих цінових категоріях встановлено відповідні стандарти, які контролюються. Туристичні об'єднання та відомства з питань туризму пропонують спеціальні списки тих, хто здає житло.
→ germany.travel

Молодіжні турбази: Понад 500 молодіжних гостелів у Німеччині приймають членів будь-яких об'єднань молодіжних турбаз, що належать до International Youth Hostel Federation. За невелику платню можна одержати також міжнародне посвідчення.

Deutscher Jugendherbergswerk
Тел.: +49 52 31 74 01-0
→ djh.de

Проції: Законним платіжним засобом є євро (1 євро = 100 центів). Готівку можна отримати цілодобово в банкоматах за допомогою картки ЕС або міжнародних кредитних карток; приймаються всі найуживаніші кредитні картки. В ціни включені й податки.

Телефони для екстрених викликів:
Тел.: 110 – екстрений виклик, поліція
Тел.: 112 – пожежна служба, швидка медична допомога

Часовий пояс: У Німеччині чинний середньоєвропейський час (MEZ). З кінця березня і до кінця жовтня годинники переставлені на одну годину вперед (літній час).

Електрика:
Напруга в електромережі – 230 вольт.

Все, про що Ви хочете довідатися щодо Німеччини, міститься в книжці «Факти про Німеччину». Як функціонує політична система. Які директиви визначають зовнішню політику. Чим відрізняється економіка. Які дискусії турбують суспільство. Що є нового в мистецтві та культурі – і ще багато тем.

Актуально, надійно й компактно – з багатьма цифрами, фактами й малюнками ця практична книжка-посібник забезпечує широкі знання і глибокий погляд у різні сфери сучасного життя в Німеччині.

→ facts-about-germany.de

9 783955 421830

